

R. 4034

11

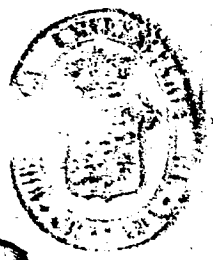
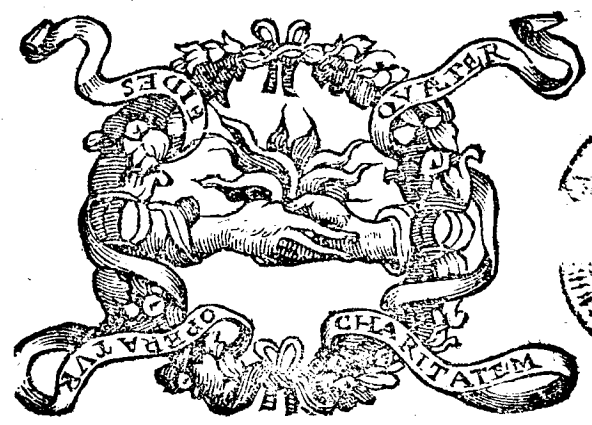
DE ANNONIS CIVILIBVS LIB. XI. COD.

Singularis & noua Repetitio, scholis,
& foro versantibus non
inutilis.

*Auctore Licenciato Emanuele Mendez de Castro in Regia
Curia aduocato, & antea Conimbrica voluminis Ca-
thedra Legum professore.*

**D. Petro Barbosa Regni Portugaliæ status Consiliario in supremo
eiusdem Regni Senatu, literarum optimo Mæcenati, &
vtriusq; iuris luminari clarissimo.**

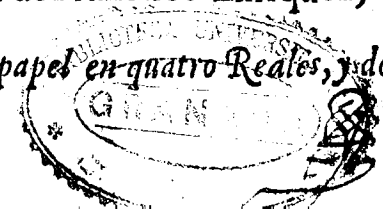
*Accessit, & alia Repetitio. l. cum oportet. C. de bon. qua liber. nuper secunda editione excos-
sa magis aucta, & cum locupletissimo vtriusq; materia Induce.*

Madridi, Apud P. Madrigal. 1592.

Vendese en casa de Francisco Enriquez, librero.

Està tassado en papel en quatro Reales, y dos mrs.

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

R. 4034

11

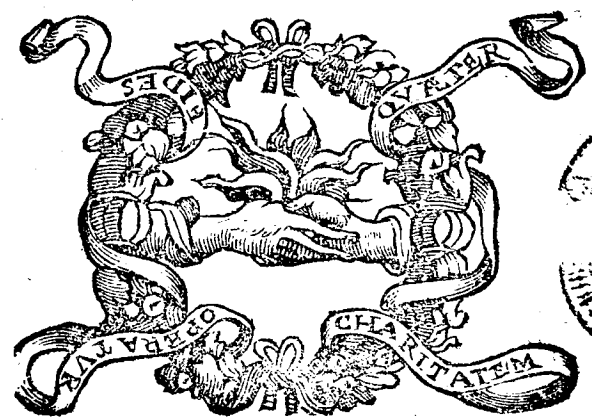
DE ANNONIS CIVILIBVS LIB. XI. COD.

Singularis & noua Repetitio, scholis,
& foro versantibus non
inutilis.

*Auctore Licenciato Emanuele Mendez de Castro in Regia
Curia aduocato, & antea Conimbrica & voluminis Ca-
thedra Legum professore.*

**D. Petro Barbosa Regni Portugaliæ status Consiliario in supremo
eiusdem Regni Senatu, literarum optimo Mæcenati, &
vtriusq; iuris luminari clarissimo.**

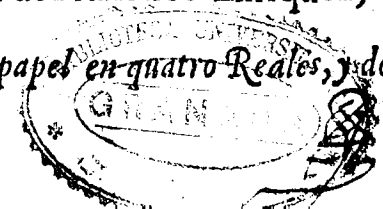
*Accesit, & alia Repetitio. l. cum oportet. C. de bon. qua liber. nuper secunda editione excos-
ta magis aucta, & cum locupletissimo vtriusq; materia Induce.*

Madriti, Apud P. Madrigal. 1592.

Vendese en casa de Francisco Enriquez, librero.

Està tassado en papel en quatro Reales, y dos mrs.

T A S S A .

O Alonso de Vallejo escriuano de Camara del Rey nuestro señor , vno de los que en el su Consejo residen, doy fee, q̄ auiendo visto por los señores del, vn libro de Leyes, intitulado de Bonis quæ liberis, y otra letura que leyo en la Vniuersidad de Coimbra, compuesto por el Licenciado Manuel Médez de Castro, q̄ con licēcia de los dichos señores fue impresso, le tassaron à tres maruedis cada pliego en papel: y mandaron que esta tassa se ponga al principio de cada volamē del dicho libro, para que se sepa y entienda en lo q̄ se ha de vender. Y para que dello conste de mandamiento de los dichos señores del Consejo, y de pedimiento de la parte del dicho Licenciado Manuel Mendez de Castro, di la presente, que es fecha en Madrid, à dezinueue dias del mes de Março, de mil y quiniētos y nouenta y dos años.

Alonso de Vallejo.

A P R O V A C I O N .

E Visto este libro, que contiene dos Repeticiones de la l. cum oportet. de bon. quæ liber. y de la Rubrica y ley primera de annon. civilib. que ha trabajado el Licenciado Manuel Médez de Castro: y todo el muestra mucha curiosidad y cuydado en lo que se trata, y sera de mucha vtilidad que se publique: y assi soy de parecer V. A. le haga la merced que tiene pedida, y merecida por su trabajo. En Madrid à quatro de Hebrero de .1591. años,

El Licenciado don
Fernando Carrillo.

*Emendata in hoc libro, qui de annonis
ciuilibus nuncupatur.*

Pagina.6.linea.26.lege.in consulto. pag.19.l.23.&.l.31.lege.pis-
tores.& in marginæ lege diebus. pag.24.l.11.&.l.26.lege be-
nemeritis. pag.47.l.1.lege.peregrino. pag.48.l.13.lege transf-
funderunt. pag.57.l.8.in marginæ debet. pag.58.l.19.lege.am-
plius. pag.62.l.11.cognit. pag.63.l.21.lege.ratione. pag.74.l.13.
lege.vt. pag.78.l.21.transferri.

In.l. cum oportet.

Folio.16.pag.1.l.25.lege.auo. fol.28.pag.1.l.6.lege.ibi. fo.29.
pag.2.l.13.lege.C. fo.42.pag.2.l.31.lege.maxima. fol.67.pa-
gin.1.l.15.lege.Et si. fol.70.pag.1.l.30.lege.difficultatem. fo.78.
pag.2.l.10.lege.iuxta. fol.91.pag.1.l.7.lege.simul. fol.98.pag.1.
l.5.lege.filium.

Licenciatus Christophorus Orduña.

E L R E Y.

POR Quanto por parte de vos el Licenciado Manuel Mendez de Castro, nos fue hecha relacion, q̄ por el año de ochēta y seys os auiamos hecho merced de daros licencia, y priuilegio por diez años para imprimir vn libro de Leyes, que se intitula de Bonis quæ liberis, q̄ auiaades leydo en la Vniuersidad de Salamāca: la qual impressiō se auia acabado, y porque agora le queriaades boluer à imprimir durante el priuilegio, con otra letura que auiaades leydo en la Vniuersidad de Coymbra, adonde desde la de Salamanca auiaades ydo por mandado nuestro à leer vn partido de Leyes: la qual dicha letura presentauades, y era vtil y necessaria, por la materia no ser muy leyda de los antiguos, ni escrita por ningun moderno, que se dezia de Annonis ciuilibus lib.11. y nos suplicastes os mandassemos dar licencia, y priuilegio por el tiēpo que fuessemos seruido, ò como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro Consejo, por quanto enel dicho libro se hizo la diligēcia que la prematica por nos vltimamente sobre ello hecha dispone, fue acordado q̄ deuiamos mandar dar esta nuestra cedula en la dicha razon, è Nos tuuimoslo por bien. Por la qual os damos licencia, y facultad para que por tiempo de diez años cumplidos primeros siguientes, que corren, y se cuentan desde el dia de la fecha desta nuestra cedula en adelante, vos, ò la persona que para ello vuestro poder huuiere, y no otra alguna, podays imprimir y vender el dicho libro, y letura que de suso se haze mencion: y por la presente damos licencia, y facultad à qualquier impressor destos nuestros Reynos que vos nombraredes, para que por esta vez le pueda imprimir por el original q̄ en el nuestro Consejo se vio, que va rubricado, y firmado al fin de Lucas de Camargo nuestro Escriuano de Camara, y de los q̄ en el nuestro Consejo residen: con que antes que se venda le traygays ante ellos, juntamente con el dicho original, para que se vea si la dicha impressiō està cõforme à el, ò traygays fee en publica forma como por corrector por nos nõbrado se vio, y corrigio la dicha impressiō por el dicho original. Y mãdamos al impressor que assi imprimiere el dicho libro, y letura, no imprima el principio, y primer pliego del, ni entregue mas de vn solo libro con el ori-

ginal al autor, ò persona à cuya costa le imprimiere, ni á otra alguna persona para efecto de la dicha correcciõ, è tassa, hasta q̄ antes y primero el dicho libro estè corregido, y tassado por los del nuestro Consejo: y estando hecho, y no de otra manera, podays imprimir el dicho principio, y primer pliego, en el qual se ponga següidamente esta licencia, y la aprouacion, tassa, y erratas, ni lo pueda vender, ni venda el, ni otra persona alguna, hasta q̄ estè el dicho libro en la forma susodicha, so pena de caer, è incurrir en las penas cõtenidas en la dicha premitica, è leyes de nuestros Reynos, que sobre ello disponen. Y mandamos, que durante el dicho tiempo, persona alguna sin vuestra licẽcia no le pueda imprimir, y vender: so pena que el que lo imprimiere, y vendiere, aya perdido, y pierda qualesquier libros, moldes, y aparejos que del tuuiere, y mas incurra en pena de cinquẽta mil maravedis por cada vez que lo contrario hiziere. La qual dicha pena sea la tercia parte para la nuestra Camara y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare, y la otra tercia parte para el q̄ lo denunciare. Y mãdamos à los del nuestro Consejo, Presidẽtes, y Oydores de las nuestras Audiencias, Alcaldes, y Alguaziles de la nuestra Casa y Corte, y Chancillerias, y à todos los Corregidores, Asistente, Governadores, Alcaldes mayores, y ordinarios, y otros juezes, y justicias qualesquier de todas las ciudades, villas, y lugares de los nuestros Reynos, y señorios, ansi à los que agora son, como à los que seran de aqui adelante, q̄ vos guarden, y cõplan esta nuestra cedula, y merced que ansi vos hazemos: y contra ella no vos vayan, ni passen, ni consientan yr, ni passar en manera alguna, so pena de la nuestra merced, y de diez mil maravedis para la nuestra Camara. Fecha en Madrid à dos dias del mes de Março de mil y quinientos è nouenta y dos años.

YO EL REY.

Por mandado del Rey nuestro señor
Iuan Vazquez.

D. P. E.

D. PETRO BARBOSA
Regis Philippi status Consiliario &
literarum optimo Mæcenati, & protectori,
Suus Emanuel Castrẽsis. S.

F F E C I S T I tandem cum me legendo Conimbricæ ex Salmantina Academia publico stipendio destinasses, vt nihil mihi magis elaborandum esse existimarem, quã voluntatis, & obligationis mee vbiq; testes locupletes producere, & pro mea tenuitate, immensi abste collati beneficij gratiam referre, & vt tibi addictissimũ semper fore, quando quidem re nunc alia maiori, in hoc saltim leuissimò propense voluntatis argumẽto cognosceres. Nihil enim mihi optabilius aut gloriosius esse potuit, quã accerrimo tuo in æstimandis hominum ingenijs iudicio tanto muneri prælatum videri. Quarẽ me quisquis excusatum habebit, si tibi tanto viro tã parvũ munusculũ vouere ac cõsecrare ausum fuisse videat, cũ etiã nemini, præter te vnũ, nemo possit sanè sua, qualia fuerint, studia cõmittere; nã cũ tu vnus sis, qui literarũ Mæcenas, & fautor studiosos beneficijs pelliceris, omnia tibi offerẽda ac dedicanda ratio ipsa expostulat. Ita enim Regnum Portugaliæ sapientissimis & literatis viris repleuisti, & suo quẽquã officio quasi à natura destinatũ elegisti, & præfecisti; ita paccatã Rẽpublicã, dũ eius clauũ sapientissimè tenes, nobis reddidisti, eã sanctissimis legibus, & documentis ornasti, & in meliorem frugem conuertisti, vt iam secula aurea nobis restitui, vnicuique rectè videantur. Nec enim quẽ meritum

tum & dignum existimasti, condignis beneficijs decorare
 nunquam prateristi, ut sic ad maiora unus quisque exci-
 taretur, pauperi opitulari non desisti, fortes exornare,
 magnimos corroborare, literatos & studiosos euehere,
 miseros fouere, iustitiam administrare, pacem & status
 tranquillitatem stabilire non fuisti. Taceo tuam insignem
 sapientiam, admirabilem sanctitatem, ceteraq; animi tui
 bona, ne assentari videar, quamuis ita nota sint, ut non qui
 ea laudet, sed qui non laudet, maleuolus existimetur. Præ-
 termitto hæc & alia, quæ cum omnibus perspicua sint, ab
 omnibusq; summis encomijs extollantur, muneris mei non
 est, hac oratione recensere. Et dū super hoc toto volumi-
 ne integra cōmentaria vltimā manu & maturiori iudicio
 perficiam & absolūā, hæc licet pusilla & tenuissima, tuo
 benigno vultu & beneuolentia qua soles, ut recipias, te
 humiliter oro, & obsecro: ut sic tua animi celsitudine à
 maleuolis liberentur, & ad maiora excitentur. Quod si ita
 feceris, faceti reprehendāt, zoyli mordeant, nec enim eorū
 venenata tela sub tuis auspicijs, tanquam Hectoreo cly-
 peo armatus vsquā perhorrescā: Inò nūc cōfundi & eru-
 bescere possunt, qui me alienis plumis ornasse, aliquando
 dente viperino fuerunt insectati, cū hoc videant, legāt,
 & perlegerint. Sed & illud reliquum est, pijsimè pater,
 ut à te summopere contendam, rogemq; ne tuam ampli-
 tudinem cum huius rei tenuitate metiaris; sed ut solū exi-
 stimes hæc ab eo profiscisci, qui te amat, colit, & vene-
 ratur, & sempiterna beneuolentia prosequitur. Vale.

EMA-

EMANVELIS
 CASTRENSIS IN
 Conimbricensi Academia Volu-
 minis Cathedræ legum professoris,
 à Philippo Rege Max. publico
 stipendio ad legendum
 conducti.

Ad tres posteriores libros Codicis
 Imperatoris Iustiniani.

PROOEMIUM.

OSTQVAM Anno
 superiori, non minori au-
 diētium applausu, quàm
 mea erga vos voluntas
 exposulabat, aliqua ex
 hoc libro vndecimo, &
 duodecimo pro nostra
 tenui, infirmaq; parte ex-
 plicauimus; (nec enim
 ad lib. 10. à prædecessori-
 bus vicissim eruditissimè lectum, & sæpius inculca-
 tū, sed ad inaccessos, & intricatos a huiusmet libri ti-
 tulos animum libuit appellere, qui ex magna vetu-
 state, & longa obliuione immeritò erāt pro derelicto

a Ita vocat Conan
 lib. 2. comm. c. 10.
 vbi in his libr. so a
 coniectura eundē
 esse affirmat.

A habiti,

habiti, & tanquã inauditi, audiendoq; minus digni, ita reputabantur, vt eorũ infamiam, animis scholarium tandiu inueteratam, repellere, & rejicere magis difficile, quã genuinam eis notionẽ restituere, sæpius videretur.) Nunc hoc anno non minus vtilem, quã difficilem totius Gymnasij auditorũ voto, & desiderio, coram admodũ illustri Rectore pro more Academix postulatum titulum de Annon. ciuilib. in lib. **II. C.** elegistis, quem etiam attẽtis animis à me excepistis, in cuius explicatione cum essent complura in praxi vtilissima, & frequentissima, quæ sæpẽ in supremis Regis Castellæ consilijs. versari vidi (sunt enim in hoc titulo pleraq; de maioratum materia connecta) plures Salmantini (quibus nec quicquam negare possum, nec debeo) à me extorquere potuerunt, vt hæc, quæ vobis audientibus publicè legerim, nunc simul cum meis commentarijs de bonis liberorũ (iam antea à nobis excusis, quia reperiri non possunt) denuò typis excuderem: Quæ omnia sicut audiendo approbastis, ita legẽdo benigno animo recipere debetis.

Sed illud præfari vobis adhuc operæpretium erit, quod cum Respublica Romana magnam orbis partẽ suæ ditioni, & imperio subiugasset, vnaquæq; prouincia, & ciuitas ei subiecta ab Imperatoribus, & Consulibus ex occasione, & temporis necessitate, leges, pragmaticas sanctiones, vel etiã simplices iussiones, à Quæstore, vel à magistro Scriniorum subnotatas pro sui status qualitate, & conditione pertinentes accipiebat, quæquidẽ in consilio status, seu in senatu maximo prius propositæ, & examinatæ, eis veluti Con-

stanti-

stantinopoli, Bythinix, Africæ, & alijs remotissimis Orientis prouincijs mittebantur. Hæc à Triboniano ex Iustiniani industria, in vndecimo præsertim lib. Codicis mordicus, & minutim fuerunt congestæ, & compillatæ. Quocirca quantum in eius explicatione annalium, & historiarum populi Romani (de quibus sola fide parentum scripsisse Accursium testatur Cuiac. a) prouinciarum status lectio ex Liuiio, & alijs probatissimis histographis sit necessaria, nemo est qui non videat? plane, qui huinsmet lib. leges pro suo officio rectè interpretari, nõ vt alij antiqui explicant, (quos idem Cuiac. ineptiarũ amaxarios appellat: b) nec vt quidam nouiores (qui nihil, aut parũ lucefcũt) sed ex amussim in forensibus controuersijs, vbi maxime necessariæ sunt in his regnis (quibus nemo ex nostratibus viã apperuit) eas adducere voluerit, & exerceri: illud oportet præuidere, an etiam hodie in hac, vel in illa prouincia, veluti Portugaliæ, & Castellæ, & eis subiacentium (quibus potissimum scribere conati sumus) ratio illius status antiqua vigerit: quo facto congruenter eas sibi accommodabit. Quæ etiam vt meliùs fiant, siquidem plura, quæ nunc (si haberemus) fuissent admodum vtilia, Tribonianus in his libris resecauit, & decerpfit (vt dixi c) rota integra, quæ est in Græco debet prænotari, d vt sic ex præfatione vniuscuiusq; legis ratio finalis, quæ ipsam regit, & moderatur, colligi, & attẽdi facile possit. e Nã in illa pro suis circũstantijs, & rationibus lex æqua, & iusta promulgabitur, quæ si in alia seruetur, iniqua existimabitur. f

Totum igitur volumen istud triũ librorũ Codicis

A 2 in

a Cuiac. in. l. omnes iudices. C. de delatorib. lib. 10.

b Cuiac. in. l. temperent in fi. de verbis sigillat. lib. 10.

c Idẽ asserit Syluest. Aldobr. §. & quidẽ inst. quibus modis ius patriæ potest solu. nu. 11. d Ita idioma Græcũ esse necessariũ firmat Budæus in l. eos. §. fin. ff. ad l. Corn. de fall. e lux. l. fin. & ibi tradita. ff. de her. inst.

f Ita D. Th. 1. 1.

in tribus potissimum versatur: Aut enim circa res fisci, quæ iure communi, vel speciali etiam à consultis antea traditæ certis regulis, & normis circumscribuntur: Aut circa statum totius reipubl. Romanæ, & prouinciarum ei subditarum versatur, & in eis præsertim ius publicum status proponitur, maiorque; idcirco in eius enodatione cura, & diligentia requiritur. Aut circa officia domus regalis, & magistratus, in cuius explicatione illud erit tantum difficile nostris ea officijs commodè applicare: siquidem hucusque nostrates alia fortè maiora, & altiora desiderantes in istarum rerum antiquarum combinatione, & concordia minime se intromitti passi fuerunt. Sed non minus sanè in scientia consequi possunt, quam qui eam venalem habentes nouis vetera minus idoneè applicantes, proprio quaestu faciendo quibusdam tantummodo causis se totos ingurgitant, & inuoluunt; Cætera verò contemnunt, & negligunt: atque; ideò hæc parum æstimantes contra omne bonum commune cathedram istam abolendam, & radicitus extirpandam existimant, & proclamant. Cùm tamè quanta eius sit in theorica utilitas, & in praxi, (quæ simul optimus præceptor prætere, ac conari quantum potuerit, debet) præter alios auctores, qui de his libris idem testantur^h satis (ut credo) ex scriptis nostris vobis conijcietur.

Illud etiam obiter erit prænotandum, ea omnia scripta, quæ sub Bartoli nomine circumferuntur ad hos tres libros Codicis, non esse eiusdem Bartoli, præsertim ex hoc lib. vndecim. sed cuiuspiam alterius, ut plerumque; controuertunt auctores. ⁱ

Et quanuis ex hoc eodem lib. vndecimo titulum de

^hBar. Bal. in l. æmil. n. 11. ff. de minor. Afflic. decif. 77. Cassan. in cōf. Burg. col. 1. Rebus. ad. ll. Gall. post prin. ⁱ Iraq. in. l. 1. cōnub. 1. p. gl. 1. nu. 34. & 35. Iacob. Menochi. recup. possess. remed. 9. num. 7.

de naufragijs, de muri legalis, de metellarijs, de vestibusholoberis vobis publicè legerim: Nunc tamen de annonis ciuilibus, timido licet animo, prius typographo excudendum elegi, ut si iste placuerit, placebit fortasè ex voluntate mea, quæ maxima est; postea ad reliquos omnes ex ordine ausim prælo committendos vestra auctoritate, quæ plurimum in his pollet, vestraq; honorificentia, qua me à vobis aduic exornari spero, ut sic ab exteris plures hæc fiant, animum excitetis, & denuò si opus fuerit adhibeatis.

S V M M A R I A R V- bricæ de annonis ciuilibus, libro vndecimo.

1. *Annona definitio, & eius etimologia.*
Annona non solum frumenti, sed & aliarum rerum copia dicitur.
Infortiatum vnde dicatur, & quare sic appelletur. 2. pars Pandectarum iuris ciuilis.
2. *Annona abusiue capitur pro ipso victu.*
Præfectus annonæ cui officio correspondeat in Regno Portugaliæ: & in Regno Castellæ eius officium coniunctum est cum officio præfecti vrbis.
3. *Annona in iure quid significet.*
Annona in hoc titulo interpretatur stipendium, quod singulis annis præstabatur Magistratibus pro remunerando labore.
Capitatio est tributum, quod pro capite vnicuique; soluebatur, vel debitum capiti. i. dignitati.

- 4 *Militaris annona est, quæ à provincialibus militibus singulis diebus, aut mensibus expediebatur.*
- 5 *Annona dicitur tributum, quod pro ipsa annona soluitur.*
Rubrica .C. de annonis & tribut. lib. 10. declaratur. ibi.
- 6 *Annonæ civiles sunt stipendia, quæ annuatim officialibus Reipub. vel Principis præstabantur.*
Officia Reipublicæ, vel Principis, dicuntur militiæ in iure. ibi.
Lex omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. testamentò exponitur. ibi.
- 7 *Officia Curie Imperatoris Romani in undecim scholis, seu ordinibus erant constituta.*
Lex vltima. C. de locato, & conducto expenditur. ibi.
- 8 *Annona civilis dicitur sæpè numero panis civilis, & è conuerso.*
- 9 *Annonas civiles ex eo credibile est dici panes civiles, quia Honorius Imperator suis officialibus eas in pane cocto iubeat præstari.*
In domo Regis Castellæ ex usu, & consuetudine Burgundia præstantur annonæ civiles etiam hodie in pane cocto singulis diebus. ibi.
Lex. 1. C. de frumento Urbis Constant. hoc volumine declaratur. ibi.
Ratio quare annona civilis præstabatur in pane cocto officialibus Principis.
- 10 *Intellectus ad. l. cum hi in principio. ff. de transactionibus.*
Quare transactio alimentorum, vel annonæ inconsulto prætore non valeat. ibi.
Tex. in. §. eam transactionem eiusdè legis declaratur. ibi.

- 11 *Pistores recipientes pecuniam, vt reddant tantundè singulis diebus in pane cocto, non liberantur reddèdo frumentum, aut pecuniam: sed tenentur panem coctum præstare, aut condemnantur ad id quod interst panem coctum reddere: etiam si propter aliquam causam ipsius panis æstimatio insurgat.*
- 12 *Intellectus. l. 2. C. de frumento Urbis Constant. hoc volumine.*
Annonæ civiles alio nomine dicuntur sportulæ. ibi.
Sportulæ quid sint.
- 13 *Annona civilis vocatur soldata, quæ erat annua præstatio gratuita in frumento, vino, oleo, lardo, & cæteris similibus.*
- 14 *Annona in quo differat à tributo, vel stipendio.*
Stipendium soluitur in auro, & in ære. ibi.
Annona præstatur in speciebus, tributum vero vel stipendium in corporibus.
Annona non poterat præstari in alijs diuersis speciebus quam in ijs, in quibus fuit à principio constituta. ibi.
Tributarius æris vel argenti potest soluere in auro.
Lex vnica. C. de collat. æris hoc vol. declaratur.
Lex vnica. C. de argenti pretio interpretatur. ibi.
Debitor annonariæ speciei non potest eam in alia specie diuersa soluere. ibi.
Aliud pro alio inuito creditore solui non potest. ibi.
- 15 *Intellectus ad. l. cum certum. ff. de aur. & arg. leg.*
Ostenditur esse falsam cõmunè opinionè, quæ habet quod qui ad factum tenetur, reddendo interesse liberatur.
- 16 *In obligationibus facti actor potest petere id quod interest: non autem liberatur reus reddèdo interesse inuito creditore.*

Intellectus ad l. stipulationes non diuiduntur vers. Celsus. ff. de verborum obligat.

In obligationibus facti succedit secunda obligatio ad interesse ex consensu partium, quæ nouat præcedentem.

In annona civili magis speciale est, ut non nisi in ipsis speciebus præstari possit.

17 *Annona debitum non potest cum alio cõpensari.*

18 *Debitor annonæ nec ex rescripto Principis potest ab eius præstatione liberari.*

19 *Debitor annonæ non potest expensas deducere, quãdo certa, & determinata annonæ quantitas debetur.*

Regulariter nullus casus inueniri potest, qui deductione expensarum impediatur.

Intellectus. l. si debitor. 39. vers. verisimile. ff. de contrahenda emptione.

20 *Intellectus ad ord. reg. lib. 2. tit. 16.*

Opinio Claudij refutatur.

Doctores Petri Barbosa scripta toto terrarum orbe celeberrima præceptores Salmanticensis scholæ, & Conimbricensis habent, & eius sapientissimis documentis tota Respub. Hispaniæ illustratur.

21 *Annona civiles vulgo apud Lusitanos dicuntur tẽças, & apud Hispanos verò diuerso nomine nuncupantur.*

Rex Catholicus habet domesticos suos, vel ex usu Burgundiæ, Aragoniæ, vel Castellæ.

22 *Consuetudo, quam Reges Hispaniæ habuerunt suos alendi domesticos, vel eis è meritis alimoniam præstandi, non solum fluxit ab Imperatoribus Romanis, sed etiam à Regibus Hebræorum, Iuda, & Israel, nec non Persarum, & Medorum Regibus.*

In sacra scriptura annona etiam interpretatur tributum, quod

quod pro ipsa annona Regi præstatur.

23 *Annona civiles, aut sunt perpetuæ, aut graciosæ ad vitam possidentis.*

24 *Res annonaria, cõsus, & emphiteusis in annuis redditibus cõsistunt, & res annuæ & census sæpenumero in iure confunduntur.*

Annona civilis propriè pro remuneratione meritorum, aut laboris in re, aut sine ea absq; alio titulo contractus gratuito conceditur.

25 *Census quomodo constitui debet, secundum proprium motum Pij quinti.*

26 *Annona civilis adhuc debetur, etiamsi res pereat, ex qua ea præstari solebat.*

Si perijt res, in qua census est constitutus, perit periculo pensionarij.

Census non ex alia causa excusatur ab usurarum labe, quæ ex titulo emptionis, & venditionis.

27 *Annona civilis distinguitur in duobus ab emphiteusi.*

28 *Fœdum datur pro personali obsequio præstando, annona verò pro seruitio præterito: licet de uno ad alterum possit licitè argumentari.*

Fœdum, & annona regia gratuita, & successiua ad descendentes masculos tantum pertinet, non verò ad feminas.

Annona regia ex bonis coronæ constituta perpetuo iure maioratus defertur.

Argumentum de annona regia perpetua ad maioratum valet, sicut de fœudo ad maioratum ubiq; esse solet.

29 *Differentia inter annonam, & emphiteusim.*

Debitor annona potest alienare rem, ex qua debet annona sine licentia pensionarij.

Intellectus in .l. nihil proponi. ff. de leg. 1.

Emphiteuta non potest alienare sine licentia domini directi, ut si pro tanto precio velit rem recipere: & si noluerit quinquagesimam partem landemix nomine ei soluat.

Declaratio, & extensio ad legem Nihil proponi. ff. legatis. 1.

Censuarius, si alienet irrequisita persona, cui prestatur census, non cadet in commissum.

30 Census in quo distinguitur ab emphiteusi, & in quo cognoscatur esse hunc, vel illius contractum in quadam provincia Lusitania.

Testator si reliquit fundum, ut ex eo pro eius anima certa Missæ perpetuo celebrarentur, ostenditur non ob hoc induxisse capellam, maioratum, aut vinculum in favorem familie, & ita fuisse iudicatum in Regno Portugaliæ asserit Barbosa.

31 Onus solvendi annonam non transit ad singularem successorem rei certæ, quæ sub generali hypotheca fuit obligata pro præstanda annonæ.

Intellectus ad .§. sed & si res instituta de leg.

32 Onus solvendi annonam Ecclesiæ, vel scholis transit ad singularem possessorem rei certæ, quantumvis pro præstanda annonæ non fuisset illa specialiter obligata, sed generaliter.

Idem quod recipitur in fisco trahitur ad causas scholarum.

33 Successor maioratus non tenetur ad debita prædecessoris. Onus solvendi annonam Ecclesiæ, vel scholis transit ad successorem maioratus.

Maioratus institutor non potuit in præiudicium scholæ, aut Ecclesiæ disponere, quominus per legem hypotheca contrahatur, etiamsi expresse unquam speciem alienationis inhibuerit.

Additur

Additur casus alijs similibus enumeratis à Molina, in quo successor maioratus tenetur ad debita prædecessoris.

34 Annona civilis computatur inter bona immobilia.

Annui redditus computantur, etiam inter bona immobilia.

35 Maioratus institutio in annuis redditibus valet tanquam in rebus immobilibus.

Maioratum instituens in suis bonis immobilibus, ceterum etiam illum fundare in annuis redditibus perpetuis, quos habet.

Palacius Rubeus refutatur, qui existimavit annuos redditus quandam speciem de per se constituere.

Redditus iam cessi, & decursi non sunt bona immobilia.

36 Tutor non potest alienare annonas, vel annuos redditus.

Alienatio rei dotalis non valet sine licentia uxoris facta, etiamsi ei in utilis sit, contra Palac. Rub. Ant. Gomez, Suarez.

Quando in aliquo actu requiritur certa forma, ea non interveniente actus corrumpitur, etiam si utilis sit illi, in cuius favorem introducta est solemnitas.

Uxor potest ratificare alienationem in validam, absque eius consensu factam.

37 Pro annonæ competit interdictum recuperandæ, & retinendæ, quod pro re mobili non datur.

Qui recusat annuos redditus solvere, dicitur spoliatus committere.

Reus volens allegare causas, cur redditum annum solvere non teneatur, non auditur, donec prius solutio fiat, cum questio illa ad petitivum potius, quam ad possessivum pertineat.

38 Qui possidet annuos redditus releuabitur ab onere satisfaciendi.

39 Annuus redditus, si ex stipulatione debetur unica præscribitur

30. annorū in posterū tolletur, secus verò si debeat ex
ultima voluntate.
- Legatum annui redditus plura legata in se continet.
- Actio antequam nascatur nō præscribitur, nec illud quod
sub conditione debetur.
- Lex si ususfructus alternis. ff. quibus mod. ususfructus
amittat, declaratur.
- Lex si in singulos. ff. de annuis. leg. interpretatur.
- 41 Intellectus ad. l. cum notissimi. §. in ijs etiam. C. de præ-
scriptione. 30. vel. 40. ann.
- Aluari Valasqui opinio refutatur.
- 42 Lex amnes. C. de præscriptione. 30. vel. 40. annorum de-
claratur.
- In legato annuo pendente conditione nulla datur actio,
quæ præscribi possit
- 43 Præscriptio aduersus soluentē diuersa est ab ea, quæ datur
aduersus patientem, id est eum, cui solutio fit.
- 44 Intellectus ad. l. 1. C. de fideicommissis.
- Tempus non est modus tollendæ, vel inducendæ obliga-
tionis.
- Ostenditur contra Valasum opinionē communē in praxi
esse obseruatam, et pro ea sæpè fuisse indicatum.
- 45 Annona non præscribitur, etiã si per viã stipulationis quo-
cunq; modo constituitur, & quare.
- Præscriptionem non dari aduersus futuram præstationē
annonæ concludit Platea in. l. 1. C. de excoctione, &
trãslatione milit. annon.
- 46 Exceptio præscriptionis non potest obijci creditori recipien-
ti solutionē annonæ in minori valore, quã fuit tempore
contractus.
- 47 Discutitur an aucta, vel diminuta estimatione monete
nummi

- nummi solui debeãt secundū estimationē temporis contractus,
aut secundum estimationē, quæ fuit tempore solutionis.
- Mutatio valoris monete fuit in Regno Portugalia circa
libras, & solidos: in Regno vero Castellæ circa coronas,
& Castellanos.
- 47 Annona solui semper debet secundū estimationē pecu-
niæ, quæ fuerit tempore contractus secundum ordina-
tionē Protugal. in Regno vero Castellæ ius cōmune ob-
seruabitur.
- 49 Annona regulariter finitur morte dantis, & accipientis.
Olim Imperatores Romani annonas à prædecessore dona-
tas principali edicto, vel speciali rescripto confirma-
bant, hodiè vero non esse necessariã cōfirmationē ostendi-
tur.
- 50 Hodie de consuetudine annonæ extinguitur tantū mor-
te accipientis, vt ususfructus, & eius rei ratio ponitur.
- 51 Annona si relinquatur monasterio, collegio, aut scholis,
quo spacio duret, an centū annis, vt ususfructus extin-
guatur.
- Annum legatum solet usu fructui comparari.
- Legatum annuū perpetuum ciuitati, vel Ecclesiæ relictū
centum annis extingui probauit. Alex. in. l. 2. col. 1. ff.
sol. matr.
- Ostenditur veriùs, & receptiùs esse legatū annuū ciuitati,
aut monasterio relictū in æternum durare, nec centum
annis extingui.
- 52 Lex in annalibus. C. de legatis declaratur.
- Non est perpetua similitudo inter legatum annuum, &
usufructum relictum, imò sunt plures differentie.
- 53 Intellectus. l. si quis ita legauit. 24. ff. de usufructu.
- Legatū annuū in fructibus, quãdo sit ususfructus relictus,

- vel quando sit annona.
 Legatum annuū fructuū per verba directā cōstituit vsum fructum, verba verò obliqua in legato fructuum potius annonam, vel annuos redditus, quam vsum fructum designant.
- 54 Ex qualitate dispositionis colligitur mens, & voluntas disponentis.
 Quando legatum certum est, causa adiecta in fauorem legatarij, legatum non restringit, aut mutat.
- 55 Testator si dicat, lego redditus fundi mei Titio in eius alimentam, videtur legare vsum fructum, licet quod ex alimentis superesset fructum, ad heredem pertinere magis crediderit Ang.
 Vsum fructus non censebitur relictus, si dicat testator, lego ei centum pro annona in vsum fructu mei pradij.
 Verbum in vsum fructu exponitur, id est, ex fructibus, ut actus valeat.
- 56 Vsum fructus non censetur relictus certa specie in fructibus designata.
 Intellectus. l. defuncta. §. Sempronium. ff. de vsum fructu.
- 57 Pro vsum fructu competit confessoria, pro annuo verò redditu datur tantum actio personalis.
- 58 Pro annona competet actio realis, & hypothecaria fauore alimentorum.
- 59 Annonarius capit annonam à manu alterius, vsum fructuarius verò capit fructus sua propria auctoritate, ibi cum numero sequenti.
- 60 Vsum fructuario non potest prohiberi habitatio rei, supra qua habet vsum fructu, annonario, id est, ei cui annona debetur, sic.
- 61 Annonarius non tenetur reficere pradium, ex quo annona ei praestatur, vsum fructuarius verò sic.

- 62 Vsum fructuarius tenetur ad onera, & tributa imposita in pradio, annonarius verò minime.
 Alimentandus ex aliquo fundo maioratus, non tenetur ad tributa ei imposita, sed tantum possessor maioratus.
 Pro explicatione. l. 17. tit. 14. lib. 6. Recop. aliquid vtile aduertitur ad plura loca Bethicae provinciae.
- 63 Annona non perit, etiam si res, ex qua annona praestatur, extinguatur, & pereat, secus verò erit dicendum in vsum fructu.
- 64 Annona, & alimenta, etiam viuente alimentario non confiscantur, quanuis publicatis bonis vsum fructuarij, eius vsum fructus publicetur, vel extinguatur.
 Damnatus in metallum, seu deportatus est capax alimentorum, ideoque per eius deportationem, ius quod habet ad alimenta non extinguatur, nec ad fiscum publicatis eius bonis deuoluitur.

TITVL. XXIII.

DE ANNON. CIVILIBVS

Libro. XI.

VONIAM admonemur à beatis-
simo Ambrosio libro primo of-
ficio- rum in omni re incipiendum
esse à definitione, vt id, de quo agi-
tur, melius intelligatur. Nos tra-
ctaturos de annonis civilib^o omiffa
continuatione rubricæ, quam po-
nunt Odofr. Plat. & alij in præfenti (ne in rebus mi-
nus vtilibus otiofè inhæ-
rere videamur.)

Annonæ defini-
tio.

Æthimologia.

1 Pro clariori totius materiæ intellectu præmitte-
re oportet annonam nihil aliud esse, quã rem frumen-
tariam, frugum prouentū, ab annoq; deriuari, & quasi
vnius anni alimoniam dici: & secundum probatos La-
tinæ linguæ auctores (quos refert Calepinus) non so-
lum frumenti, sed & aliarū rerū copiã plerunq; nun-
cupari, tradit Rebuf. in. l. frugem. 77. pag. 500. ff. de
verb. sign. Græcè dicitur *φοροιας*, & inde videtur fuif-
se formatū vocabulū illud, Infortiatū, quæ est secūda
pars digesterum, seu pandectarū iuris civilis, ita tem-
poribus Būlgari & Azonis inuentum, vt ostendere-
tur in eo libro contineri materias vtilis, & de pane
lucrãdo, prout explicat Alciatus lib. 4. Parerg. c. 25.
2 Abusiue autem annona pro ipso victu capitur,
vt in. l. annonam. 6. ff. de extraordinar. criminibus, in
rub. & nigro. ff. ad. l. Iuliam de annonâ, cuius etiam

Infortiatum quid
significet.

rei

rei annonariæ proprium fuisse creatum officium an-
nonariæ præfecturæ, quod erat associandum officio
præfecti vrbis, Constat ex egregia. l. i. C. de offic. præ-
fect. vrb. & inde constat emanasse cõstitutione tuli j.
de apparitoribus præfecti annonæ, quod sanè officiū
apud nos etiam remansit, & vulgo dicitur (*Almotace-
mor*) ad quæ frumētarias, annonariasq; species, & cæ-
tera edulia procurare in curia Regia spectat, vti pat.
ex ord. lib. i. tit. do almotacemor. licet etiam hodie in-
terpretari præfectum annonæ, quem vulgò dicimus
Provedor de las fronteras y armadas, vti fuaderi potest ex
traditis à Fenestela de magistr. populi Romani c. 15.

Præfectus annon.

Almotacemor cui
officio correspon-
det.

3 Significat etiam hæc annona in iure, secundum
Azonem, annum salarium, aut meritorum stipen-
dium, quod singulis annis præstatur magistratibus
pro remunerando labore, vt in tit. C. de annonis, &
capitatione, vbi illud verb. capitatio exponi debet, id
est tributū, q̄ pro capite vniciq; soluebatur causa sa-
larij pro remunerando labore, & dicitur capitatio de
capite, quod est tributum debitum à capite, vel capiti,
id est dignitati.

Annona in iure
quid sit.
Capitatio quid sit.

4 Hinc militaris annona est, quæ à provincialibus
militibus singulis diebus, aut mēsis expēdiebatur,
vt in. l. i. & per totum. C. de erogatione milit. anno-
næ li. 12. tradit Ias. in repetitione. l. placet. C. de sacro
sanctis Ecclesijs num. 15.

Annona militaris
quid?

5 Et inde nōnumquã annona dicitur tributū, quod
pro ipsa annona soluitur, vt in rubr. C. de annon. &
trib. lib. 10. vbi ita Odofredus glos. in. l. i. eiusdem tit.

Annona dicitur
tributū, & quare.

6 Deniq; annonæ civiles, de quibus noster titulus
agit, sunt stipendia, quæ annuatim in alimoniam mi-

Annona civiles
quid?

¶

litan-

litantibus præstabantur, hoc est, officialibus reipub-
vel Principis, quorum officia militiæ dicuntur, vt in. l.
omnimodo. §. imputari. C. de inoffi. test.

Scholæ quid sint.

7 Et horum erant vndecim scholæ, seu ordines cõ-
stituti, vt declarat Cuiacius in præfenti, & constat ex
l. vlt. C. de locato, & conducto, de quibus agitur in li-
bro duodecimo Codicis, tradit Brissonius de verbis
iuris verb. scholæ.

Annona ciuiles di-
cuntur panes ci-
uiles.

8 Dicitur autem annona ciuilis sæpenumero panis
ciuilis, & é conuerso, vt in auth. de non alienand. aut
permut. rebus Ecclesiæ versic. simili quippe obserua-
tione. col. 2. iuncto textu in. l. iubemus nulli, vbi no-
tat eleganter Petrus Barbosa Regis nostri optimi, ac
maximi Hispaniarum Regis consiliarius status sapien-
tissimus. C. de sacros. Eccles. l. vlt. §. præterea ibi pa-
nes ciuiles. C. de iure dotium. l. hac edictali. §. ijs illud.
C. de secundis nupt. explicat Seruius Rodeginus li-
bro. 9. lect. antiquarum cap. 16. pag. 334. Sösbekius
3. par. scud. num. 25. Alciatus in tit. C. de frument. vr-
bis Constant. lib. 11.

Barbosa.

Annona ciuilis præ-
statur in pane
cocto.
L. 1. C. de frumē-
to vrbis Constan.
declaratur.

9 Id enim credibile est dici, quia Honorius Impera-
tor in. l. 1. C. de frumento vrbis Constant. lib. 11. iussit
frumentum annonæ clientibus suis in pane cocto ex-
hiberi, vt hodie fit in domo Regis Castellæ. Ratio Im-
peratoris fuit, ne domestici, qui in palatio Principis
militant, quibus annona præstari debet, frumentum
acceptum vendant, & postea nec necessarijs indigeant:
quàm notabis aduersus debitores speciei annonariæ,
vt eam in aliam diuersam immutare non possint, vt
postea dicam.

10 Vnde etiam obiter colligi licet optimam ratio-
nem

nem ad Iur. Consult. responsum in. l. cum ij in princi-
pio ff. de transact. vbi non valet transactio facta ali-
mentorum prætere in consulto, fore enim timetur, vt
si permissum sit alimentario præsentem pecuniam re-
cipere, faciliè eam consumeret, & deinde cogere-
tur indigere; quod ius non est receptum in eo, quod erat
singulis annis, aut mensibus præstandum, pactum est,
vt distributum in partes singulis diebus præstaretur,
ita vt ratam portionem alimentarij haberent, vt in. §.
eam transactionem eiusdem legis. Tunc enim cessat
timor dissipationis, & meliùs alimentarijs prospici-
tur considerata ratione Imperatoris in d. l. 1. C. de fru-
mento vrbis Constantinopolitanæ, vbi hæc sunt ver-
ba, *Nulli nec diuinæ quidem domui nostræ frumentum de hor-
reis publicis pro annona penitus præbeat, sed integer canon
mancipibus consignetur, annona in pane cocto domibus exhi-
benda, ita enim debet canon ab inclytæ memoriæ Constantino
præstitus, nec non à diuo pietatis meæ auo Theodosio auctus
expendi, quoniam crescit inopia, si frumenta, quæ pro annona
tribuuntur: ad vsus alios deputata cognoscantur, cogentur enim
de publico sibi emere, quæ alijs vendere potuissent.*

Quare transactio ali-
mentorum, vel a n-
nonæ in consulto
prætere nõ valeat.

11 Ex quo etiam dicto Theodosij Imperatoris coli-
gitur optimum argumentum contra pastores recipiē-
tes pecuniam, aut æstimationem ab scholaribus, vt tã-
tundem reddant singulis diebus in pane cocto, nõ
liberentur reddendo frumentum, aut pecuniam: sed
teneantur panem coctum præstare, aut condemnen-
tur ad id, quod interest panem coctum reddere, etiam
si propter aliquam causam ipsius panis æstimatio in-
furgat: Quod confirmatur ex eo, quia prædicta obli-
gatio, qua dicti pastores tenentur, non est ex mutuo,

Pistores recipien-
tes pecuniã a scho-
laribus, vt reddat
tantundem singu-
lis dièbus in pane
cocto, non liberat-
tur reddendo fru-
mentum.

Intellectus. l. 1. C. de frum. vrbis Constantinop.

aut deposito, vt reddendo tātundem liberētur, (quāuis in. l. 2. C. de frumento vrbis Cōstantinopol. lib. 11. improprie mutuū appelletur, vt aduertit ibi Iacob. Cuiac.) sed est obligatio ob rem dati, ex qua debēt condemnari ad talem panem coctum præstandum, aut ad id, quod interest, vt dixi iuxta. l. naturalis cum materia. ff. de præscript. verb.

Annona ciuiles dicuntur sportulæ, & quid sint.

12 Cæterum, alio nomine hæc annona ciuiles appellantur sportulæ, vt in. l. nil proponi. 123. ff. deleg. 1. vbi illud verbum, Sportulæ, declarat Budæus in. l. si mulier. ff. de donat. inter vir. esse alimenta singulis annis præstanda, subscribit Alciat. lib. 3. dispunc. c. 17. & in hoc dicendi modo adhuc apud nos nominantur salaria iudicibus assessoribus præstanda, sicut & illa olim annonæ dicebātur, vt antea memini ex. l. 1. C. de annon. & cap.

Soldata interpretatur annona ciuilis.

13 Alio etiam vocabulo annona ciuilis vocatur soldata, quæ erat præstatio annua gratuita in frumento, vino, oleo, lardo, & cæteris similibus. c. 1. in fine, quis fit dux, vel marchio in vsibus fœud. nam & hæc annona ciuilis in ijs speciebus præstari consueuerat. l. 1. C. de erogat. milit. annonæ lib. 12.

Annona differt à tributo.

14 Et in hoc differt à tributo, vel stipendio, quod in auro, vel ære soluebatur, vt aduertit Otorora de nobil. 1. par. cap. 2. nu. 17. immo in alijs diuersis speciebus hæc annona ciuilis non poterat solui, vt in. l. 3. C. de de canon. frum. vrbis Romæ lib. 11. Nam licet quilibet tributarius æris, vel argenti possit in auro soluere. l. vnic. C. de collat. æris lib. 10. l. vnic. C. de argenti pretio, eodem lib. tamen qui debitor est annonariz speciei, non potest eam in alia diuersa specie soluere,

Debitor annonæ non potest in alia specie diuersa soluere.

vt in

vt in d. l. 3. quia aliud pro alio inuito creditore solui non potest. l. 2. §. 1. ff. si cert. pet. l. Imperatores. ff. de pollicit. l. æstimationem. ff. de muner. & honor. l. illud. C. de excusat. mun. lib. 10.

15 Neque obstat text. in. l. cum certum. ff. de auro, & argento leg. quatenus probat quod hæres grauatus præstare certum pondus auri, vel argenti potest dare pecuniã, vel æstimationē, nã ibi non fuit voluntas testatoris, vt certa species traderetur, sed æstimatio ipsius rei.

16 Vnde colliges, falsam esse opinionem communem, quæ habet, quod qui ad factum, vel traditionem alicuius rei tenetur, præstando interesse, aut æstimationē, liberetur ex text. quæ allegat in. l. stipul. non diuiduntur. 72. versic. Celsus. ff. de verb. oblig. quoniam aliud pro alio inuito creditore solui non potest, prout resoluit Corraf. lib. 2. miscell. cap. 3. quanuis verum sit quod actor possit petere id, quod interest, cum secunda obligatio succedat ad interesse iuxta text. in. l. si quis ab alio. 13. §. fin. ff. de re iud. l. stipulatio. 21. §. siue, & §. pen. ibi maluerit. ff. de noui oper. nunciat, & hoc est quod ait text. bene intellectus in d. l. stipul. non diuiduntur. versic. Celsus, neque enim probat, quod est in electione debitoris dādo interesse liberari, sed in electione creditoris, vt si quod promissum est, non fiat, possit petere id, quod interest. Et ratio est, quia in obligationibus facti, ex tacito consensu partium succedit secunda obligatio ad interesse, quæ nouat præcedentem in fauorem creditoris. Denique hoc magis inuenies speciale in annona ciuili, vt non nisi in ipsis speciebus præstari possit, vt antea tetigi.

Intellectus ad. l. cū certum. ff. de aur. & argent. leg.

Qui ad factum, vel ad traditionem alicuius rei tenetur præstando interesse, non liberatur contra communem.

Intellectus ad. l. stipulationes non diuiduntur versic. Celsus. ff. de verb.

In obligationibus facti succedit secunda obligatio ad interesse ex consensu partium, quæ nouat præcedentem.

Annone debitum non potest cum alio compensari.

17 Atq; inde intelliges rectè constitutum fuisse, non posse hoc debitum annonæ cum alio compensari. l. 3. C. de compensat. l. aufertur, vers. debitoribus, ibi *ex annonaria specie*. ff. de iure fisci, ordinatio reg. lib. 4. tit. 56. §. 3. l. reg. Castellæ. 26. tit. 14. par. 5. ibi *ò para darraciones* glos. in. l. ob negotium. ff. de compensat.

Debitor annonæ, nec ex rescripto Principis potest ab eius præstatione liberari.

18 Quibus addendum est, hoc adeò verum esse, ut nec auctoritate rescripti ad hoc impetrata possit debitor ab huiusmodi præstatione se liberare, ut in. l. 2. & 3. C. de can. frumēt. vrbis Romę lib. 11. l. in fraudē C. de annonis, & tribut. lib. 10. l. fin. C. si contra ius, vel utilitatē pub. l. nec damnosa. C. de precibus Imperat. offerendis. l. vni. C. ut nemini liceat ab emptione specierum libro. 10.

Debitor certæ quæritas annonæ in fructibus, talis prædij non potest deducere expensas.

19 Quinimò etiã ijs addendum est, nec posse debitorem annonæ expensas deducere: nam licet regulariter, quando quis constituit annonam in fructibus talis prædij præstandam simpliciter, & indeterminatè dicerem faciendam esse deductionē expensarum iuxta l. fructus, vbi Iass. ex num. 15. & post alios insignis Petrus Barbosa .ff. solut. matr. l. 1. C. de fructibus, & litium expensis. l. si à patre, vel à domino. §. fin. ff. de petitione hæred. ita ut nullus casus inueniri possit, qui hoc genus deductionis impediatur iuxta l. fundus qui, in fine. ff. fam. Herciscund. Menoch. de recup. posses. re. med. 15. num. 374. Dueñas reg. 387. Baeça de decim. cap. 29. Diaz reg. 302. Tamen quando certa, & determinata annonæ quantitas in fructibus talis prædij constituitur, veluti decē corbes frumenti, nulla erit faciendæ deductio expensarum, ut ex text. in. l. si debitor 39. versic. verisimile. ff. de contrah. emptio. notarūt Alex.

Alex. & Bart. num. 7. Socin. nu. 11. in d. l. fructus. Abb. in cap. pastoralis col. vlt. ext. de decimis Campesius de dote. 2. par. quæst. 12. nu. 6. Tiraq. de vtroq; retract. lib. 1. §. 15. glos. 1. nu. 17. Quò fit, ut cum in casu ord. lib. 2. tit. 16. agricolæ teneantur certam quantitatem fructuum, de qua ibi pro quolibet iugo bouum nomine tributi soluere, non poterunt deducere expensas, ut aduertit idem Barbof. vbi supra.

Intellectus ad ordinem reg.

20 Et quãuis hanc cõmunē sentent. limitabat Claud in d. l. fructus col. 2. non procedere, quando ista certa quãtitas refertur ad quotam, veluti ad tertiam, vel quartam partem fructuum, quia tunc asserit deducendas esse expensas, arg. text. in d. l. fructus. coniuncta lege, quæ de roto. ff. de rei vend. Tamen opinio Claudij in proposito placere nõ debet, quia cū aliqua pars remaneat penes debitorem, dubium nõ est, quin ei sit pro onere, veluti partiario colono, & sic remanet in iisdem terminis de quibus supra. Et ita videtur sentire vbi supra insignis ille Petrus Barbof. vir admirabilis sanctitatis, & virtutis exemplum, cuius scripta ad ius civile, tanquam aurea præceptores mei grauissimi habuerunt in Salmanticensi schola, & eius sapientissimis documentis tota respub. Hispaniæ satis illustratur, quæ dum etiã differuntur typis excudi, bene est ut interim, nec eorū utilitate studiosos, nec minus auctoritate hæc scripta defraudemus.

Barbosa

21 Ex hac superiori declaratione iam facilè colliges has annonas civiles eas dici debere, quas vulgò appellamus *Tças de por vida*, colligitur ab Alciato lib. 8. Pargon cap. 1. subscribit Vallascus de iure emphit. 1. p. quæst. 12. num. 6. & illustrissimus Barbosa nræ ætatis

Barbosa.

unicum

Annona ciuiles
vulgò remças de
por vida.

Apud Hispanos di
uersis nominibus
nūcupantur vulgò
annonæ ciuiles.

Reges Iuda, & Is
raël, etiam præsta
bant annonas suis
clientibus.

Annona est du
plex.

unicum, ac singulare decus, & ornamentum in. l. iube
mus nulli. C. de sacrosanct. eccles. schol. 2. Sed apud
Hispanos hæc annona ciuilis diuerso, & vario nomi
ne nūcupatur, nam cum Rex noster, omnino optimus,
ac maximus, clientes habeat, vel ex domo Regia Bur
gūdiæ, Aragoniæ, vel Castellæ, singula singulis no
minibus nūcupari solet, & sic apud ipsos hæc anno
næ ciuiles appellantur vulgariter, *Raciones, quitaciones,*
gages.

22 Quæ sanè consuetudo, quam Reges Hispaniæ ha
buerunt suos alēdi domesticos, vel emeritis alimoniā
præstādi nō solum fluxit ab Imperatoribus Romanis,
vt videre est passim apud Lium, & Sueton. & vbiq;
patet ex pluribus iuribus hic citatis: sed etiam eam an
tea à Regibus Hebræorum Iuda, & Israël duxisse ori
ginem satis apertè cōstat ex sacra pagina. 4. Reg. cap.
2. 5. ibi, *Annoram quoque constituit:* & Iudith. cap. 5. Itē
apud Persas, & Medos idem esse in vsu apparet ex. 1.
Daniel. ibi, *Constituit eis Rex annonam,* vbi etiam in sa
cra scriptura annonam interpretari licet tributum, &
pro ipsa annona Regi præstatur, vti constat ex. 3.
Regum. cap. 4. ibi *præbebant annonam Regi,* & .1. Esdras
cap. 7. ibi *annonas imponēdi,* & Esdras. 2. cap. 5. ibi
Annoras ducatus mei.

23 Harum igitur annonarum ciuiliū, quas Reges
nostri præstare suis clientibus benè emeritis consue
perūt, apud nos duplex species cōstituitur, alia enim
in perpetuis redditibus consistit, vulgò, *remças de iuro e*
herdade: aliæ verò gratiosæ, & grātūiæ ad vitam
possidentis, et eius morte, veluti vsufructus extin
guūtur. §. vlt. Instit. de vsufructu. cap. 1. in fin. quis sit
dux

dux, vel marchio in vsibus sæudor.

24 Et licet prædictæ annonæ perpetuæ maximā ha
beant proximitatē cum censu, & emphiteusi, & sæpe
numero res annonaria; & census confundatur vt in.
l. 2. C. sine censu, vel reliquis.

25 Tamen longo interuallo distant: & annona à cen
su, eò maximè distinguitur, quia annona ciuilis con
stituitur gratuito pro remuneratione meritorum, aut
laboris in re, aut sine ea, absq; alio titulo contractus,
vt patet ex supradictis. At verò census constitui de
bet super re immobili titulo emptionis, & vendi
tionis cum translatione pleni dominij, & posses
sionis: nōtant omnes Doctores in cap. constitutus
ext. dereligiosis domibus: Vallas. de iure emphit.
quæst. 3. 2. ex num. 7. Rebuf. ad leges Gallicas. 2.
tom. tit. de constit. reddituum, Molineus in con
suet. Parisien. tit. 2. §. 57. 58. & colligitur ex ex
trauag. Martini Quinti, & Callixti Tertij, quas habe
mus in extrauag. cōmunibus sub tit. de emptione &
vèditione, & constat ex proprio motu Pij quinti, de
quibus Couar. lib. 3. var. cap. 7. num. 2. col. 4.

26 Huius differentię effectus utilis est, quia etiam si
pereat res, ex qua annona ciuilis præstari debet, adhuc
tamen remanet obligatio personalis, quæ est princi
palis virtute, cuius debitor tenebitur pensionario, vti
singulariter tenuit Couar. loco supra citato num. 5.
vers. secūdo. Cū tamen contrariū dici debeat in cēsu,
in quo cū dominium directum, & vtile transferatur
tit. emptionis, & vèditionis, necessario sequitur ad eū
pertinere periculum & damnum ipsius rei, super qua
census est constitutus, vt si pereat amplius præstatio

D

non

Res annonaria, &
census confundi
tur.

Annona, census &
emphiteus in an
nuis redditibus cō
stituitur.

Annona à cēsu in
quo differt.

Census quomodo
constituatur

Effectus diferen
tię inter annonam
& censum,

non debeatur, argum. text. in §. cum autem Inst. de emptione, & veditio. l. 1. & per totum. C. de peric. & com. rei vend. quicquid Couar. vbi supra num. 5. versic. ego sanè, contrarium existimet. Nam non ex alia causa hunc contractum censualem ab vsurarum labe excusari certū est, quàm ex titulo emptio- nis, et veditio- nis, vt probant Pontifices supra relati, ergo eius regulis prædictus contractus census stare debet ex d. §. cum autem.

27 Præterea distingui potest annona civilis ab em- phiteusi in duobus, quæ recenset glos. censum ab em- phiteusi distingui. in cap. constitutus verb. iuxta ratā extr. de religiof. dom. quam post alios latissimè pro- sequitur Aluarus Valaf. de iure emphit. 1. par. quæst. 32, ex num. 27. Euerardus in locis legalibus loco. 31. ex num. 2.

28 Deinde prædicti contractus differunt à fœudo, quia illud datur pro personali obsequio præstando cap. 1. §. fin. quibus caus. fœud. amitt. annona verò pro seruitio præterito, vt supra explicauit. Licet de vno ad alterum possit argumentari, nam sicut fœu- dum ad descendentes masculos solum pertinet cap. 1. de natura suceff. fœud. Vallaf. de iure emphit. quæst. 41. nisi pro fœminis sit acceptum cap. 1. de suceff. frat. ita ex iure nostri Regni annona regia gratuita, quæ est à Principe donata cui liber, & eius descendē- tibus ad masculos spectabit iure maioratus, ord. lib. 2. tit. 17. §. 5. vnde quæ ad modū etiā fit argumentatio de fœudo ad maioratum, vt notat Bald. in l. cū in anti- quioribus num. 6. C. de iure deliber. Molina lib. 1. pri- mogen. cap. 7. Menesius in rubr. nu. 7. C. de fidei cō- missis

missis. Iulius Clarus lib. 4. sentent. recept. §. fœudum num. 69. ita similiter de annona ad maioratum, & è cō- uerso erit legitima argumentatio, vt infra videbitis. 29 Effectus autem differentiæ, quam supra posui in- ter annonā, & emphiteus. notabilis est, nam si quis cō- stituat pænes civiles, seu annonas præstari alicui ex ta- li fundo, licet inducatur hypoteca, & onus reale in ip- so fundo, vt ex text. in l. 2. ibi deuoluta. ff. de alimētis, & cibar. legat. probarunt Costall. in l. fin. §. fin. ff. de contrahend. emptio. Couar. de sponsal. 2. par. ca. 8. §. 6. num. 14. Vallaf. de iure emphiteu. 1. par. quæst. 32. num. 21. Gigas de pension. quæst. 51. Castillo in l. 74. Taur. colum. 8. versic. ex ijs. Tamen nihilominus ta- lis fundus poterit alienari non requisita persona, cui illa annua præstatio solui debet, vt tenet Paul. & Im- mola in l. nihil proponi. 123. per tex. ibi. ff. delegat. 1. cuius hæc sunt verba, *Nihil proponitur cur prohibeatur hæ- res adificia distrabere, quorum redditus sportule sunt relicta, salua tamen causa legati.* tradit speculator tit. de emptio- ne, & vend. §. nunc aliqua num. 144. Iass. in l. 2. n. 45. C. de iure emphit. Quod non est ita dicendum in eo, qui emphiteuticam pensionem soluere tenetur, nec enim poterit alienare quin prius dominum directum requiratur, vt si pro tanto pretio velit rem recipere, & si noluerit quinquagesimam partem laudemix no- mine ei soluat. l. final. C. de iure emphiteut. Quæ de- claratio ad illum text. extenditur, etiam vt procedat in censu, secundum Ruin. Dec. & alios, quos refert, & sequitur Vallaf. de iure emphiteut. q. 32. nec enim si alienet censuarius irrequisita persona, cui cēsus præ- statur, cadet in commissum, vt in notabili casu docet

Diferētia inter an- nonam, & emphi- teusim.

Debitor annona potest alienare rē, supra qua debet annonam sine li- centia pensiona- rij.

Emphiteutica nō potest alienare si- ne licentia domi- ni directi.

Censuarius potest alienare sine licē- tia dñi directi.

idem Vallasc. in suis nouis consilijs consult. 34.

30 Quibus addendum est hodie ex usu, & cōsuetudine prouincię, *Dētre Deuro Minho*, cōsum ab emphiteu si distingui, quia census soluitur in pecunia, emphiteu sis verò in fructibus, prout testatur Vallasc. d. quæst. 32. num. vlt. in quo tamē aduertes obiter ex illo text. in d. l. nihil proponi. rectè iudicatū fuisse in hoc Regno, casu, quo testator reliquit fundū, vt ex eo pro eius anima certæ Missæ perpetuò celebrarētur, nō ob hoc induxisse capellam, maioratum, aut vinculum in fauorem familię, quoniam si censeretur induxisse, nō esset licita alienatio, de qua ibi, auth. res quę. C. cōmunia delegat, scripsit insignis Petr. Barbof. cuius varijs prudentię doctrinis velut stellis tota micat Hispania, ipse enim hæc omnia proponit in lect. legis. 2. §. si hæres præcept. ff. ad. l. conf. Trebellean.

31 Cæterum adhuc in prædicto casu superiori adnotandum est, quod si quis constituat annonā alicui præstandam simpliciter, non destinata re speciali obligata, sed omnia sua bona generaliter iure pignoris pro præstatione annonæ obliget, non tenebitur emptor, vel legatarius rei certæ sibi veditæ, vel legatæ ad ludum pignus, quod generali bonorum hypoteca fuerat contractum à testatore pro annuo reddito præstādo, vti nobis in hoc loco aduertit eruditus, & faris accuti ingenij, & bonæ indolis vir, multis titulis cōmēdandus Hieronymus à Pace integræ famæ, & opinionis spectabilis, plura, vt solet, dū accuratissimè suis præceptoribus disputando animaduertit. Nec obstat text. in §. sed etsi rem obligatam Institut. delegat. per quem nonnulli oblata facti contingentia contrarium

con-

consuluerunt, nam ille text. procedit in legato vniuersitatis in quo tale onus luitionis debet spectare ad ipsum legatarium proportionem legati, vt in. l. cum patet. §. mensæ, vbi Bar. & alij notant. ff. deleg. 2. quoniam tale onus præfatæ generalis hypotecæ bonorū, quę fuit in annuis redditibus, non transit in legatariū rei certę, prout transit onus reale ipsam rem inficiēs, vt in lege Imperatores. ff. de public. & vctigal. cum alijs.

32 Quę tamē vberius procedēt in annona Ecclesię, vel schol. debita, vt in. l. i. j. hoc tit. nā in hac specie licet generaliter fiat hypoteca, tamē ita omnia debitoris bona erūt iure pignoris obstricta, p. præstatione annonę, vt in quoscūq; tertios possessores pars aliqua bonorū vadet, trāseat cū suo onere, secūdū ea, quę in simili tradit Rip. in. l. i. §. si hæres præcep. nu. 5. ff. ad Trebel. facit text. in. l. i. supra si prop. publica pens. l. i. C. in quibus causis pignus, vel hypot. coniunctis his quę tradunt Doctores in rubr. C. de iure fisci lib. 10. & Horat. Lucius in tract. de præuilegijs scholarum priuileg. 74. resoluens idem, quod recipitur in fisco, quia causa publica est, recipiendū esse in causis scholarū.

33 Et hinc etiam est, quod quanuis regulariter qui maioratus bona restitutioni fidei commissarię subiecta possidet, non teneatur ad debita cōtracta per prædecessorē, cui ipse nō succedit, sed primo institutori ex. l. vnū ex famil. §. si de fals. ff. deleg. 2. vbi Menes. numero. 7. Gregorius in. l. 40. tit. 15. par. 2. verb. *de sus deudas*, & post alios Ant. Gomez in. l. 20. Tauri. nu. 72. quicquid minus benè cōtra sentiant ibi Castillo nu. 26. & Cifuent. quæst. 16. Tamen hoc fallit omnino in

Intellectus. §. sed
& si rem Institut.
de legat.

Onus soluendi an
nonā Ecclesię, vel
scholis transit ad
singularem posses
sorē rei certæ.

Successor maiora
tus nō tenetur ad
debita prædeces
soris.

Sententia la-
ta in regno Portu
galie defenditur.

Barbosa.

Onus soluēdi an-
nona non transit
ad singularem pos
sessorē rei certæ.

Onus soluendi an-
nonam Ecclesiæ,
vel scholis transit
ad successorē ma-
ioratus.

subiectis terminis, vbi scilicet ratione annonę effe-
ctus sit debitor prædecessor in maioratu Eccles. vel
schol. talia enim debita annonaria sequuntur res ipsas,
& bona ipsa ad quęcūq; vadant, neq; in præiudiciū scho-
lę, aut Ecclesię, tanquam vtilitatis publicę, potuit in-
stitutor maioratus disponere, quominus hypoteca
hęc per legem contrahatur, licet expressē omnē spe-
ciem alienationis inhibuerit: siquidem ius publicum
priuatorū pactioibus lædi, aut minui nō potest. Ius
publicum. ff. de pactis. l. non dubium. C. de. II. Pote-
rit enim Ecclesia, aut schola intendere hypotecariā,
aduersus rerū singulariū successores ex. l. 1. & 2. supra
si vnus ex pluribus hæred. l. 1. supra de hæred. action. l.
3. §. hæres. ff. cōmodati. l. 5. titu. 2. par. 5. atq; hic casus,
in quo successor in maioratu tenetur agnoscere debita
prædecessoris, addendus est alijs similibus enumera-
tis a Molina lib. 1. cap. 10. ex. n. 32.

34 His sic cōstitutis, quę pertinent ad notionē huius
verbi (*annonæ civiles*) Pro cōplemēto adhuc nonnulla
sunt aduertēda. Primo enim notandum est has anno-
nas civiles cōputari inter immobilia, vt in. l. iubemus
nulli ibi, *annonas civiles*. C. de sacros. eccles. vbi post
glos. in fine explicat insignis Barb. & latē Tiraq. de re
tract. lib. 1. §. 1. glos. 6. nu. 4. & probat ord. reg. lib. 3. tit.
32. in principio, quod amplia procedere in quibuscū
que annuis redditibus, qui ex re priuatorum perci-
piuntur, vt in. Clement. exiuit. §. cumq; annui reddi-
tus, extra de verb. signific. quem text. ibi dicit singu-
larem Card. & tradit Cassan. in consuetudin. Burgū-
dię rubr. 5. §. r. num. 3. Molin. in tract. commertiorū,
q. 37. n. 237. Vallas. de iure emphyt. q. 12. num. 6. & idē
consue-

Annōna civilis cō-
putatur inter bo-
na immobilia.

Barbosa.

consultatione. 49. Valle cōf. 54. num. 28. & nouissimē
Andreas Gail, qui alios refert lib. 2. obseruat. 10.

35 Hinc fit Hispaniæ maioratus institutionē in huius
modi redditibus annuis perpetuis valere tanquā in
rebus immobilibus, pro vt in specie docet Molin.
lib. 1. primog. c. 10. nu. 5. atq; siquis instituat vinculū
maioratus in omnibus bonis suis immobilibus, in
illis etiā cōprehēdētur hi annui redditus, pro vt testa-
tur Pelaez de maioratibus. 1. part. quæst. 40. n. 6. & 14.
Greg. Lopez in. l. 15. tit. 9. par. 6. verb. *contra*. Vnde
cauēdū est à Ioāne Lopez in. l. 70. Taur. col. 4. qui exi-
stimauit prædictos annuos redditus nō esse bona mo-
bilia nec immobilia, sed quandā speciē de perse con-
stituere: loquitur enim expressē cōtra tex. in. d. clem.
exiuit. §. cumq; annui redditus de verb. signific. Cæ-
terum prædicta intelligenda sunt, non procedere in
redditibus iam cessis, nec etiam in ijs, qui ad modi-
cum tempus sunt constituti, pro vt docent plures Au-
ctores, quos refert Tiraq. de vtroq; retract. lib. 1. §. 1.
glos. 6. ex nu. 10. & sequenti.

36 Effectus huius rei in praxi maximi sunt. Primo
enim cū prædicti annui redditus sint inter immobilia
manifestē patet nō posse tutorē eos alienare sine aū-
toritate prætoris. l. 3. §. sius. ff. de rebus orū, qui sub-
tut. vel cur. sunt. l. etiā. 13. iūcta. gloss. vlt. C. de præ-
dijs minorum. explicat Turneus lib. 30. aduersar.
cap. 35. Scurfus consil. 4. cent. 3. Nec etiam maritus
pro eis poterit sine licentia vxoris in iudicio litigare
iuxta ordin. nostrā lib. 3. tit. 32. Neq; etiam alienare
sine prædicta licentia, vt in ordin. lib. 4. tit. 6. & quan-
uis alienatio vxori vtilis sit, non valebit, quicquid

Maiores insti-
tutio in annis red-
ditibus valet, tan-
quā in rebus im-
mobilibus.

Instituens maio-
ratum in suis bo-
nis immobilibus,
cēsetur etiā illum
fundate in annuis
redditibus perpe-
tuus, quos habet.

Palac. Rubens re-
futatur.

Tutor non potest
alienare annonas,
vel annuos reddi-
tus.

Alienatio rei dota-
lis non valet sine
licentia vxoris fa-
cta, etiam si ei vti-
lis sit.

Palacius

Palac. Rubeus in rubr. de donat. §. 68. nm. 7. Anton. Gomez in l. 54. Tauri num. 2. Xuarez tit. *De las deudas*, num. 12. nam cum illa licentia requiratur à lege, verius est absq; illa non valere, vt firmat eleganter insignis Barbosa cõmunis omniũ præceptor in l. 1. ff. soluto matrim. Arit. 96. idq; ex notabili doctrina Schil. in l. si filius, qui in potestate col. 5. in fin. ff. de li. & posthum. vbi ait, Quod quando in aliquo actu requiritur certa forma à lege, ea non interueniente actus corruit, etiã si utilis sit illi, in cuius fauorẽ introducta est solemnitas illa, facit text in cap. 1. extra de rebus eccl. nō alienand. lib. 6. glos. in c. 1. verb. *Sede vacante*, extra ne fede vacãte, quanuis vxor possit sua ratificatione actũ validare arg. text. in c. si qua de rebus. 12. q. 2. l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de action. empr. tradit Pinel. de bonis mater. in l. 1. 3. p. n. 32. Cou. pract. quæstionum cap. 28. num. 10. in fine, & probat ord. libro 4. §. 3.

37 Secundus effectus est, quod pro ista annona, annuisq; redditibus competet interdictum recuperandæ, & retinendæ vt possidetis, quod pro re mobili non datur, sed pro immobili l. 1. §. 1. vers. illud ff. de vi, & vi armat. glos. optima in l. rem, quæ nobis, verb. erepta. ff. de acquirend. posses. quam ibi commẽdant Paulus, Bar. & Alber. Soc. conf. 87. num. 15. vol. 2. Mesing. cent. 3. obser. 85. quibus addendum est, & interdicto, vnde viagi posse aduersus eum, qui annuos redditus soluere recusat, is enim spoliũ committere dicitur, atq; ideo etiã ex constitutione l. si quis in tantam. C. vn. vi (quæ est translata lib. 4. tit. 50. ord. nostrę) aduersus huiusmodi detẽtorem poterit experiri

Barbosa.

Quando in aliquo actu requiritur certa forma, ea nõ in rerueniente actus corruit, etiã si utilis sit, illi in cuius fauorem introducta est solẽnitas.

Opinio Barbofę.

Vxor potest ratificare alienationẽ inualidam aleg.

Pro annona competit interdictũ recuperandæ, & retinendę quod pro re mobili non datur.

Qui recusat annuos redditus soluere, dicitur spoliũ committere.

experiri per notata à Bal. in l. cõductionis num. 2. C. locat. vbi notabiliter dicit spoliũ committere eum, qui debitam pensionem domino non soluit, sequitur Socinus Sen. conf. 87. num. 15. vol. 2. Andr. Gail lib. 2. obseruatione. 75. neq; erit audiendus reus volens allegare causas, cur redditum annum soluere non teneatur, cum quæstio ista ad petitorium potius, quam ad possessoriũ pertineat, ideoq; prius solutio facienda est arg. text. in cap. in literis. c. conquærente de restit. spoliat. l. si coloni. C. de agricol. & cens. libro. 11.

38 Tertius effectus est, q̄ qui possidet hos annuos redditus releuabitur ab onere satisfaciendi, tanquã qui possidet immobilia. ord. lib. 3. tit. 20. l. sciendum, vbi Iass. & Alber. nu. 12. ff. qui satisfaci cogantur, Tirag. de retract. Linagier. §. 1. gl. 6. nu. 6. quos addatis ad dict. ord.

39 SECVNDUM, & illud in proposito nõ minus cõsideratione dignum est, q̄ in cõtrouersia ponitur, an siquidem in annuis redditibus incipit præscriptio, non à die obligationis, sed à tempore, quo cessatum est in solutione, vt in l. cum notissimi. §. in his etiam C. de præscriptione. 30. vel. 40. annorum, vbi Bart. Bal. Salic. & alij cõmuniter. Prædicta præscriptio. 30. annorum sufficiens sit, non solum ad præscribendas præstationes præteritas, sed etiam, vt per eam præscribatur obligationi principali, vt imposterum annuus redditus amplius peti non possit. Et omissis duabus priorib; opinionib; glos. ea magis cõmuniter recepta est, quam ponit Accurs. in d. l. cum notissimi. §. in his verb. *cuiusq; anni in fine*, scilicet distinguendum esse

Qui possidet annuos redditus releuabitur ab onere satisfaciendi.

Annuus redditus si ex stipulatione debetur vnica præscriptione. 30. annorũ imposterum tollitur.

E inter

inter annuos redditus ex stipulatione, aut ex legato debitos, vt primo casu, vnica præscriptio sufficiat, nõ solũ ad præteritas, sed ad futuras præstationes præscribendas. Secũdo verò casu ait, tot esse necessarias præscriptiones, quot sunt anni, vt per singulis annis spatium 30. annorũ requiratur: cuius differentiæ ratio est, quia quando annuus redditus constituitur per viam stipulationis, vna est stipulatio, & obligatio, & statim actio nata pro futuris præstationibus, vt in. l. Sticum, aut Pãphilam. 16. §. stipulatio. ff. de verb. oblig. l. Senatus. 35. §. fin. ff. de donat. causa mortis: ac proinde vnica etiam erit præscriptio pro redditibus futuris, vt in. l. eos. C. de vsuris. facit text. quem Canonistæ allegant in cap. de quarta de præscriptione. & sic totum istud ius, & actio præscribetur spatio. 30. annorum. l. omnes. l. sicut in rem. C. de præscriptione. 30. vel. 40. ann. At verò quãdo relinquitur annuus redditus per viam legati, tunc sunt plura legata, pro primo anno purum, pro sequenti conditionale, & nulla est nata actio ante conditionem. l. cum in annos. ff. quãdo dies leg. cedat. l. si in singulos. 4. ff. de annuis leg. atq; idè nihil mirũ si pro sequenti anno non detur præscriptio, antequã actio nascatur. arg. text. in. l. decem. ff. de verb. oblig. tradit glos. 1. in fine. iuncto text. ibi in. l. empti. C. de euitationibus: neq; enim erit præscriptio eius rei, quæ sub conditione debetur. l. cum notissimi. §. illud. C. de præscriptione. 30. vel. 40. annorũ: cũ pendenti conditione nulla sit actio. l. cedere diem. ff. de verb. signif.

40 Et pro hac opinione est etiam text. in. l. si vsusfructus alternis. ff. quibus modis vsusfructus amittatur, vbi vsus fructus ille alternis annis relictus, idè non amittitur,

titur, quia plura legata in se continet, sic in proposito in annuo reddito in vlt. voluntate relicto erit dicendum, quia plura legata in eo continetur, vt. in. d. l. si in singulos. ff. de ann. leg. Et hanc sententiam Accurs. sequitur Bart. in. d. l. cum notissimi. §. in his etiam, & idè Bar. in. l. de pupillo. §. si pluribus. vbi etiam idè tenet glos. ff. noui operis nuntiation: vbi Iass. & Alex. dicunt communem, & magis communiter receptam testantur cõplures auctores, cum quibus ita resoluit Ant. Gomez 2. tom. de contractibus cap. 11. n. 45. Gigas de pensionibus quæst. 83. Abb. Ioann. Andr. & alij in cap. auditis de præscrip. Iass. conf. 7. lib. 1. Balb. de præscrip. 4. par. 4. part. princip. quæst. 4. Et tenendo hanc sententiam non obstat text. in dict. l. cum notissimi. §. in ijs etiam, vbi æquiparat stipulationes annuas, & legata annua: quia singula singulis referenda sunt, vt scilicet, vno modo præscribatur annua stipulatio, alio verò annum legatum, & in hoc omnes communiter conueniunt.

41 Sed certè ab hac cõi. & recepta sententia recessit Vallas. cõsult. 49. n. 6. vbi dicit, ius istud esse subtile, & nimis scrupulosum. creditq; contrariũ in praxi obseruari, vt in distincte vtroq; casu, tã in annua stipulatione, q̃ in annuo legato vnica præscriptio sufficiat ad liberandũ debitorẽ ab annuis præstationib. in futurũ. & mouetur triplici fundamento. Primo ex regula generali, quæ habet quod omnes actiones vna præscriptione. 30. annorum præscribuntur. l. omnes. l. sicut in rẽ, C. de præscriptione. 30. vel. 40. ann. Secundo, quia sicut annuus redditus vna præscriptione acquiritur imposterum, vti notatur in. l. cum de in rem verso. ff. de

Intellectus ad. l. cum notissimi. §. in ijs etiam. C. de præscript. 30. vel. 40.

Aluari Valasqui opinio refutatur.

vsuris, ita etiã e conuerso liberatio dabitur ab annuis redditibus, & præstationibus in futurum pro illa præscriptione, cū idem operetur oppositum in opposito, quod propositum in proposito.

42. Vltimo, quia si propter exordium obligationis reus condemnatur ad futuras præstationes faciendas, vt habet communis opinio per textũ ibi, in. l. 1. C. de fideicom. similiter auersus principium obligationis operabitur cursus longissimi temporis, quo cessatum est à solutione, vt imposterum reus nõ teneatur. Quæ tamẽ argumẽta in propofita specie nihil cõcludunt: nam ad primum respondetur, quod reg. d. l. omnes procedit quando actio est nata, vt obseruat gl. cõmuniter recept. per tex. ibi in. d. l. empti. C. de euictio nibus: at in annuo legato pendente conditione nulla datur actio. l. cedere diem. ff. de ver. sign. l. si in singulis. ff. de annuis legat. ideòq; præscribi nõ potest, arg. l. decem. ff. de verb. oblig. facit text. in. d. l. cū notiffimi. §. illud. C. de præscript. 30. vel. 40. annorum.

43. Ad secũdũ satisfacias, si aduertat, q̄ & si annuus redditus p̄scriptione acquirat, id fieri, quia ex annua præstatione nullũ aliud factũ cõsequi potest, quã vt re^o teneat imposterũ, vt obseruat Bar. in. d. l. cū de in re verso. n. 9. in fi. ff. de vsuris: at in cessatione solutionis aliud cõsequitur, vt scilicet præteritę præstationes præscribãtur, nõ autẽ sequentes annui legati, cū pro eis ad huc non sit nata actio, quæ præscribi possit, vt dixi. Diuerfa est enim præscriptio aduersus soluentẽ, idest, facientẽ, quã aduersus patiẽtẽ, idest, eũ, cui solutio fit, nõ primo casu, ex diuturna præstatione præsumitur cõtra soluentem. Secundo verò non inducitur tituli præsumptio

In legato annuo pendente conditione nulla datur actio.

Diuerfa est præscriptio aduersus soluentẽ, quam aduersus patiẽtẽ.

sumptio aduersus patientem, cui cessatum est in solutione, colligitur ex Bart. in. d. l. cum de in re verso, in fine. Salicet. nu. 6. Alex. vbi dicit communem. nu. 7. in. l. si certis annis. C. de pact. Curt. Jun. num. 19. Co-uar. reg. posses. de reg. iuris. 2. p. §. 4. nu. 2.

44. Ad vltimum respondetur, quod & si exordium obligationis efficiat, vt reus imposterum teneatur ad futuras præstationes, id enim fit fauore vltimarum volũtatũ, & alimẽtorũ, vt obseruat prædicta cõmunis in. d. l. 1. C. de fidei commis. non tamen sequitur obligationem posse per tẽpus tolli. Daretur enim incõueniens, & absurdum, vt tempus esset modus tollendæ, aut inducendæ obligationis contra reg. l. obligationum ferẽ. §. placet. ff. de actionibus, & obligation. Stat resolutio opinionẽ Valaf. non esse tutã, potiũsq; in praxi priorem communem. Bar. & Accurs. quam supra retulit, recipi debere iuxta ord. lib. 2. tit. 5. iuxta quam etiam semper fuisse iudicatum. testatur Guido Pap. decis. 406. incipit, sed pone quod debes. Mesing. centur. 3. obser. 13. Gigas de pensionibus quæst. 83.

45. Ex qua resolutione primo deducitur, q̄ cum annona civilis instar vsusfructus sit, manifestẽ patet, q̄ non vna præscriptione amittatur arg. text. in. l. si vsus fructus alternis. ff. quibus modis vsusfructus amittat. Deinde cum cedat semper in causam alimẽtorum, vt in. l. cum ij. §. si in annos. ff. de transact. & supra dixi consequitur annonã civilem ad vitam gratuitẽ concessam semper, & in omni casu, & si cõstituatur per viam stipulationis, regulandam esse secunduẽ ea, quæ diximus de legato annuo: vt nõ præscribatur, arg. text. in. l. si cum præfinitione. ff. quando dies leg. ced. vers.

Intellectus ad l. 1. C. de fideicom.

Tẽpus nõ est modus tollendæ, vel inducendæ obligationis.

Annona non præscribitur.

Annum legatũ non præscribitur.

& si quidem iunctis ijs, quæ supra resoluimus in annuis legatis, explicat Gigas vbi supra num penult. facit, quod tradit notabiliter Platea in l. 1. C. de excoct. & translatione milit. annō. lib. 12. vbi cōcludit aduersus futuram præstationem annonæ non præscribi.

Creditori recipiēti solutionē annonæ in minori valore, quā fuit tempore contractus non potest obijci exceptio præscriptionis.

46 Secundo ex ijs deducitur adeò verum esse in annona ciuili tot esse necessarias præscriptiones, quot sunt anni, vt nec creditori recipiēti solutionē in minori valore, quam fuit tēpore cōtractus, possit obijci exceptio præscriptionis, videlicet quod tali valore tanto tempore ei fuit solum: quin non obstante exceptione præscriptionis in eo valore soluere cogetur, qui fuit tempore contractus vt ex tex. celeb. vbi notant Canonistæ in cap. olim causam extra de censibus. notat gl. in l. cū notissimi. §. in ijs etiam. C. de præscriptione. 30. vel. 40. ann. in fi. per quā ita determinat Gail lib. 2. obser. 75. vbi dicit, ita cōmuniter haberi. Corn. cōf. 18. li. 2. Rom. cōf. 123. & tenuit antea Bar. licet cū dist. in l. si prius. ff. de aqua pluua arcend.

Aucta, vel diminuta æstimatione monetæ, nūmi an solui debeant secundum æstimationem temporis cōtractus, aut secundum æstimationem, quæ fuit tempore solutionis.

47 Ex quo etiam deducitur ad decisionē quæstionis: vtrum in his annuis redditibus aucta, vel diminuta æstimatione monetæ, nūmi solui debeant secundum æstimationem temporis contractus, aut secundum æstimationem, quæ fuit tempore solutionis, de quo post Bar. Fulg. & Alberi. in l. 3. ff. si cert. pet. Tractat latissimè Coua. de veterū numismatū collat. c. 7. §. vnic. Cuiac. in l. quoties. ff. de verb. oblig. Omisissis autem, quæ à doctoribus traduntur, vera, & propria resolutio sit, quod quando in genere æstimatio mutata est, ita videlicet, vt decem aurei noui tantum valeant, quantum octo antiqui, dici non potest, quod si
ego

ego mutuauit octo antiquos, reddi mihi debeant alij octo noui, sed decem: quoniam attendi debet magis æstimatio, quàm species. Idem è conuerso dicendum est, si tantum habeant octo noui, quantum decem antiqui, ita vt si decem antiquos mutuauit, accipere debeam octo nouos: nec est differētia, an attēdatur tempus contractus, aut solutionis, quoniam si æstimatio, & quantitas reddi debet, profectò eadem æstimatio est vtroq; tempore facta solutione, & hoc casu rectè habet locum reg. tex. in l. cum quid. 3. ff. si cert. petat. Si verò æstimatio monetæ nō fuit mutata in numero, sed in specie, vt olim fuit in hoc Regno, circa libras, & seldos ord. lib. 4. tit. 1. & in Regno Castellæ in Coronis, & Castellanis, sicut cauetur in l. 13. tit. 2. r. lib. 5. nouæ Recop. constat in eadem specie eas mihi reddi debere, quanuis modo pluris æstimētur, aut in ea æstimatione, qua fuissent, si eas haberem, & ita in omnibus obligationibus, censu, emphiteusi, pensionibus, & alijs annuis redditibus statuit prædict. ord. solui debere in §. 7. cum sequentibus. vbi in §. 13. ad tollendā difficultatem, & lites, quæ inde oriri possunt, iubet, vt emptores, & venditores agāt de pecunia, quæ in hoc Regno fuerit. Deniq; aut inter partes auctum est, de reddēda moneta in quātitate, vel æstimatione, aut de ea reddēda in specie. Primo casu nihil refert inspiciatur hoc, vel illud tempus, cū eadem æstimatio sit arg. rex. in l. cū aurū, & in l. cū certū. ff. de auro, & argenteo leg. Secundo verò casu multū refert & inspici debet tempus solutionis arg. tex. vbi notat Bar. in l. Paulus, la primera. ff. de solutionibus. facit ord. vbi. §. 8. 48 In annonis autem ciuilibus sciēdum est solutionem

Annona solui semper debet secundum æstimationē pecuniæ, quæ fuerit tempore contractus.

Annona finitur morte dantis, vel accipientis.

nem semper fieri debere secundum æstimationē, quæ fuerit tempore, quo annona civilis fuit constituta, vt probat expressè ord. Regia lib. 4. tit. 1. §. 11. *ibi. temq̄s, & ibi. como antes se pagauan.* In Regno verò Castel. ius commune obseruabitur.

49 Tertio sciendum est annonas ciuiles morte dantis, & accipientis finiri, vt in .cap. 1. §. vlt. quis sit dux, vel Marchio in vsibus fœud. ita quidem, vt derigore Principem, qui succederet, omnes annonas à prædecessore donatas, oporteret principali edicto confirmare, vti fecerunt Tit. Vespasian. Cai. Caligula, & alij Imperatores, prout testatur Sueton. in eorum vita.

50 Hodie verò iā vsu receptum est nō esse necessariam confirmationem, sed tātum morte accipiētis extinguī ad instar vsusfructus, qui morte finitur. §. vlti. instit. de vsufructu. l. corruptionem. C. eodē. l. 24. tit. 31. p. 3. Et ratio est, quia cū annona plerunq̄, præstetur in alimoniā, & ad alimenta, respiciens tantum personam alimentarij, vti notatur in. l. cū ij. §. si in annos ff. de transact. nihil mirū si cum persona extinguatur arg. tex. in. l. vsus aquæ. ff. de vsu, & habit. l. non solum 9. §. tale. ff. de lib. leg.

Annona si relinquatur monasterio, quo spatio durat.

51 Et hinc est quod si annona civilis relinquatur rei publi. schol. aut monasterio, quod perire non potest, cētum annorū spatio extinguatur veluti vsus fructus: tenuit Hugo relatus ab Acurf. in .d. l. si vsus fructus gloss. fin. vbi ait idem omnino esse in annuo. legato Ecclesiæ, vel monasterio relicto, vt centum annis extinguatur ad exemplum vsus fructus, cui annuum legatum solet comparari. l. in annos. 8. ff. de ann. leg. sequitur ibi Bar. vbi eam tenendā affirmat Lancel.

&

& Decius: dicit comunē Alex. consi. 60. lib. 1. & idē in fortioribus terminis quando quis relinquit legatū annuum perpetuum ciuitati vel Ecclesiæ: probat idē Alex. in. l. 2. col. 1. ff. solut. matrim. Sed sanē contrarium longē veriūs, & receptiūs est legatum annuum ciuitati, aut monasterio relictum in æternum durare, nec centum annis extinguī, vt tenuit Roger. relatus ab Acurf. in. d. l. vsus fructus, & eam ibi probant Dynus, & Raynerius: & illam se vidisse communiter prædicari testatur Alber. in. d. l. an vsus fructus, in fine. sequitur Soc. in. l. 1. §. item si rei publ. nu. 8. & sequenti. ff. ad. l. Falcid. Abbas in capit. finali de testamen. Ripa referendo complures in. l. 2. num. 3. ff. soluto matrimonio, vbi Gram. num. 8. Couar. lib. 3. variar. cap. 9. num. 10. vsq; ad finem capit.

52 Pro qua sententia sunt optima iura. l. annuam. 6. & l. annua. 20. §. fin. & l. antepenult. ff. de annuis legat. Præterea hæc eadem sententia probatur ex. l. in annalibus. C. delegat. coniuncta. l. antiquitas. C. de vsufructu, vbi manifesta differentia constituitur inter legatum annuū, & vsufructum: Ex quo constat non esse perpetuam similitudinem inter annonam in fructibus alicuius prædij constitutam, id est, inter annuos redditus, & inter vsufructum in certo fundo relictū, immò sunt plures differentiæ, quas Iuris Consultus eleganter proponit in. l. fundi Trebetiani. ff. de vsufructu legat.

53 Cui tamen ex diametro obijcitur communiter textus satis difficilis in. l. si quis ita legauit. 24. ff. de vsufructu, vbi Iuris Consultus probat nihil differri inter legatū annuum, & inter vsufructum relictum.

Non est perpetua similitudo inter annonā in fructibus, & inter vsufructū in tali fundo relictum.

Intellectus ad. l. si quis ita legauit. ff. de vsufructu.

Legatum annuū in fructibus, quando sit vsusfructus relictus, vel quādo sit annona.

Legatum annuū fructuū per verba directa constituit vsusfructum.

Verba obliqua in legato fructuum, potius annonam, quam vsusfructū designant.

Ex qualitate dispositionis colligitur mens dispositis.

Quando legatum certum est causa adiecta in fauorem legatarij, legatum non restringit, aut mutat.

Vera, & communis concordia est, vt quando verba sunt directa ad legatarium, vt quia velit testator illū propria auctoritate fructus percipere, tunc censeatur vsusfructus legatus, ex text. in. d. l. si quis ita legauit. Si verò sint verba obliqua, ita vt legatarius à manu alterius recipiat (vt quia dixit testator, volo ei dare) tunc non vsusfructus, sed annuus redditus, aut annonæ præstatio censeatur relicta. Ita glos. vtrobiq; in. d. l. si quis ita legauit, & in. l. fundi Trebatiani. ff. de vsu fructu legato. verb. differentiam: quæ est communiter recepta secundum Alexand. conf. 214. nu. 1. lib. 6. Afflict. decisio. 252. num. 1. & 3. tradit Pinelus de bonis maternis lib. 1. 2. part. num. 11. explicat Corrasius lib. 5. miscellan. cap. 8. num. 6. Cona. lib. 4. cōmentar. cap. 3. num. 4. in fine, & num. 5.

54 Et ratio est, quia ex qualitate dispositionis colligitur mens disponentis, vt in. l. non codicillum, vbi Corneus in. 3. notabili. C. de testament. Quò fit vt si dicat testator, lego fructus redditus fundi mei Titio in eius alimoniam, vulgò, *per temsa*. adhuc vsusfructus censebitur relictus: cum verba directa sint, neq; illud verbum (in alimoniā) legati naturam mutat: Cum de iure sit, quòd quando legatum certum est causa adiecta in fauorem legatarij, legatum non mutat, aut restringit, vt in. l. si mulier, vbi notat Cynus, Bald. Salicetus, & Albericus. C. de iure dotium. Bart. & scribentes in. l. cum tale. §. fin. ff. de condition. & demōstration. (quanuis in hac specie, quod ex alimentis super esset ad hæredem pertinere magis crediderit Angel. conf. 338. n. 7. quem refert, & sequitur Mantica de coniecturis. lib. 9. tit. 5. in fine nu. 2.) Sicut è cōuerso, si dicat

si dicat testator, volo ei dare centum annonæ in vsu fructu mei prædij, profecto non erit vsusfructus relictus, sed tantū annua præstatio. Cū verbū illud, in vsu fructu, magis ad designandam, aut obligandam rem ponatur, ex qua redditus præstari debeat, vt in. l. Lucius, & in. l. penult. §. 1. in fin. ff. de aliment. & cibar. legat. Facit, quod tradit Paulus de Monte Pico in. l. Titia. §. Titia cum nuberet, num. 83. ff. legat. 2. vbi in fortioribus terminis concludit non esse vsusfructum legatum ex verisimili testantis mente: sequitur Mantica vbi supra num. 6. & sic illud verbum, *in vsu fructu*, exponi debet, id est ex fructibus, vt actus valeat, secundum Aymonem Grauet. consil. 222. col. 2. què refert Symon de Pretis. lib. 2. de interpretatione vltimarum voluntatum fol. 223. num. 24. solutione. 1.

56 Neq; ijs obstat text. in. l. defuncta. §. Sempronius. ff. de vsu fructu. Quia licet ibi, verba directa fuerunt; tamen certa species in fructibus fuit designata, quo casu non esse ius vtendi, & fruendi relictum agnouit Cona. lib. 4. coment. cap. 3. num. 4. & ante eū Bart. in. d. l. fundi Trebatiani, in principio.

57 H V I V S resolutionis effectus est, quia si vsusfructus relinquatur, cōpete: actio confessoria, quæ datur aduersus quècunq; possessorem. §. æquè si agat Instituta de actionibus. l. vti frui vers. vtrū. ff. si vsusfructus petatur.

58 Et tamen si annuus redditus in fructibus legetur, tantum competet actio personalis, quæ non datur aduersus particularem successorem. l. fin. §. fin. ff. de contrahenda emptione. Tenet gloss. in. d. l. fundi, verb. posse. ff. de vsu fructu legat. explicat Paulus

Verbum (in vsu fructu) exponitur, id est, ex fructibus vt actus valeat.

Intellectus ad. l. de functa. §. Sempronium. ff. de vsu fructu.

Pro vsu fructu cōpetit confessoria.

Pro annuo redditu datur actio personalis.

Etus publicetur, vti nota in. l. Statius. ff. flor. §. Cornelio felici. ff. de iure fisci, & consequenter annona, & alimenta, quæ in usufructu constituuntur, vti notabiliter tenet Francisc. Marcus, decisio. 833. in. 1. part. Borgninus, qui eum sequitur tract. de usu fructu: num. 238. Tamen annona ipsa, & alimenta non confiscabuntur, etiam viuente alimentario, quia dānatus capax est alimētorū. l. is, cui. ff. de alimēt. legat. l. in metallum. ff. de ijs, quæ pro non scriptis habentur Tradit Salicet. in. l. si ademptis. C. de sententiā passis. Egidius Bosius tit. de public. bonorum nu. 72. Ant. Peregrinus de iuribus fisci lib. 5. tit. 1. num. 123.

S V M M A R I A, E X
 primo notabili legis primæ. C.
 de annon. ciuilibus libro
 vndecimo.

- 1 Scholæ militiæ erant vndecim in populo Rom. in quibus scholis officiales, & domestici Principis militare dicebantur
- 2 Annona concessa scholis, non vniuersitati, sed singulis pro vniuscuiusq; meritis concessa intelligitur, vt eius emolumenta ad cognatos ipsius, vel ex. l. Prætoria, vel de iure ciuili ad extraneos pertineant ex militis voluntate.
- 3 Legatum relictum ciuibus, non singulis sed ciuitati censetur relictum.
- 4 Legatum ciuitati, si est inutile, potius singulis ciuibus, quam toti ciuitati censetur relictum.

- 5 Donatio est inutilis facta ciuitati ex text. peregrino.
- 6 Existens apud Indos, dicens se donare ciuitati Salmantisensi; ciuibus censetur donare.
- 7 Per ciues representatur ciuitas, per milites verò, seu per Doctores non representatur schola, sicut nec per canonicos ipsa Ecclesia.
Intellectus cap. requisisti de testamentis.
- 8 Nomen, ciues, secundū veteres refertur ad ciuitatem, & ibi limitatio ponitur ad. l. 2. ff. de rebus dub.
- 9 Legatum semper censetur relictum ex affectione, cum sit donatio, & mera liberalitas.
- 10 Expenditur doctrina Bart. in. l. pater filium. §. Tusculanus. ff. legat. 3.
- 11 Legatum singulis ciuibus relictum, tanquam incertis personis relictum non valebat seculo Iuris Consultorum.
- 12 Intellectus. l. annua. §. 1. ff. de annuis legatis.
- 13 Legatum factum ciuitati, vel vniuersis, distribuitur secundum statutum vniuersitatis, si verò singulis censetur relictum equaliter distribuitur.
- 14 Verba text. ibi non tam titulis dignitatum explicantur, vt accipiantur electiue, seu comparative.

LEX. I. C. D. E. A. N.
NONIS CIVILIB. LI-
bro vndecimo Imperator.
Theodos. A.

*ANNONAS Publicas, nō tā
titulis dignitatum, quā singu-
lorum virorum meritis attribu-
tas diui Constantini liberalitate
satis claruit, ideoq; nihil ex ijs
scholarum nomine vendicetur,
sed pro vniuscuiusq; merito, quæ sunt concessa ser-
uentur, ut quicumq; perceptarum annonarum emo-
lumenta, vel in hæredes proprios iure sanguinis tās-
fuderunt, vel in extraneos distractionis titulo tās-
cripserunt, maneat quod gestum est, vel heredita-
tis merito, vel alienationis arbitrio.*

1 Omiffa huius. l. generali diuisione, quam nos in
2. scholijs, legendam esse existimauimus. Præmitto
olim in populo Romano vndecim fuisse classes, aut
ordines militiæ, quos Imperator in præfenti appel-
lat scholas, & in. l. fin. C. de locato, & conducto, in qui-
bus officiales domus Augustæ militare dicebatur, ut
in tit. C. de priuilegijs eorum, qui in sacro Palatio mi-
lit. vbi exponit Platea, & Alciat. & obseruat Cuiac.
in præfenti. Brisson. de verb. iur. verb. scholæ, & su-
prâ exposuimus in rubrica.

2 Quo

2 Quo supposito probat textus annonā cōcessam
scholis, non vniuersitati, aut collegio, sed singulis
pro vniuscuiusq; meritis concessam esse, ita vt ad cog-
natos ipsius ex lege prætoria, vel de iure civili, aut
ad extraneos ex militis voluntate eius emolumenta
pertinere possint, probatur etiam in .l. 10. tit. 17. lib.
14. C. Theodosiani.

3 Quæ tamen conclusio in .r. part. difficultatem
habet ex eo, quia legatum relictum ciuibus, non sin-
gulis, sed ciuitati, censeretur relictū. l. 2. ff. de rebus du-
bijs. l. cum senatus, vbi omnes probant. ff. eodem tit.
l. Lucius. 90. §. ciuibus. iunct. glos. 1. ibi. ff. leg. 2.

4 Pro cuius difficultatis resolutione, respōdēdū est
ex Bart. doctrina in. d. l. cum senatus. num. 3. vbi do-
cet, quod quando legatum esset inutile ciuitati factū,
non procederet interpretatio tex. in. d. l. 2. Sed quādo
esset vtile factum ciuitati, aliās enim singulis ciuibus
relictum censebitur.

5 Ex quo colligitur, quod si quis apud Indos exi-
stens, dicat se velle donare ciuitati Conimbricensi
centum millia aureorum, & nomine eorum, ad quos
res pertinet, tabellio stipuletur, aut sine stipulatione
acceptet, licet per prædicta iura donatio facta censea-
tur ciuitati, vt in. d. l. 2. ff. de rebus dub. iunct. l. si quis
argentum. §. penult. & .l. fin. C. de donat.

6 Tamen cum inutilis sit donatio facta ciuitati, vt
probat text. peregrinus in. hoc iure. iuncta glos. vlti-
m. ff. de donat. intelligitur potius facta ciuibus, quā
ciuitati, vt subsistat. argumento text. in. l. quoties. 2.
ff. de rebus dubijs.

7 Sed hæc respōsio nec satis facit, nec habet rationē.

G

Vnde

Vnde aliter respōdēdū est, scilicet, quod idē in d.l. 2. fit interpretatio, de qua ibi, quia per ciues representatur ciuitas, at cum per milites, seu doctores non representetur schola, sicut nec per canonicos ipsa Ecclesia, vt est sententia glos. in cap. requisisti verb. nec est, de testamentis, quam dicunt magis communiter receptam, Socin. in d.l. ciuibus num. 12. ff. de rebus dubijs. & ibi Ludou. Lusitanus col. fin. Couar. post alios in dict. c. requisisti nu. 10. Mantica de cōiecturis lib. 8. tit. 6. nu. 22. Ideoq; canonicis, vel Doctorib⁹ relictū, nō Ecclesie, seu scholis, sed singulis cēsebit relictum.

8 Pro qua interpretatione facit, quia nomē *ciues* secundum veteres refertur ad ciuitatem, vt tradit Alexander in l. in omnibus in fine. ff. ad Trebellian. vnde limitatur prædict. l. 2. ff. de rebus dub. vt non procedat quando legatur omnibus ciuitatis, non per verbum *ciuibus*. Teneo Sadoletus in dict. l. ciuibus col. fin. Nisi legatum esset ita modicum, vt derisorium censetur diuisio, tūc enim recurrēdū est ad interpretationē d.l. 2. iuxta ea, quæ tradit Socin. vbi supra num. 9. Antonius in d. cap. requisisti.

9 Sed hæc communis adhuc in proposito placere non potest, & reiecta ea, & alijs omisis sit vera resolutio, quod cum legatum semper censeatur relictū ex affectione testantis, cum sit donatio, & mera liberalitas, & ista affectio circa vniuersos non præsumatur, sit interpretatio, vt potius ciuitati, quam singulis censeatur relictum. Cæterum si legatum, donatio vè sit facta pro remuneratione meritorum, qualis est annona ciuilibus, vt supra explicauimus in rubr. huius tituli. tūc singulis, non scholis, seu vniuersitati censebitur facta habito

habito respectu personarum ex textu nostro.

10 Pro qua interpretatione primò inducitur doctrina Bar. in l. pater filium. §. Tusculanus. ff. de leg. 3. vbi docet legatum relictum collegio templi, indubio censeari relictum contemplatione personarum.

11 Deinde p. prædicta sententia facit, quia si sæculo Iure consultorum legatum relictum ciuibus, non singulis, sed ciuitati censebatur relictum, id ex eo erat, quia singulis relictum videbatur incertis personis relictū, quo casu non valebat argumento. l. id quod pauperibus. C. de Episcop. & cler. §. incertis Instit. de legatis tradit Bald. in rubr. in princ. C. ad Velleian.

12 Ex qua resolutione deducitur intellectus ad textum in l. annuam. §. 1. ff. de annuis legat. per quem textum nonnulli dixerunt legatum canonicis relictum, ecclesie censeari relictum, in quo valde decipiuntur, quia ibi non fuit legatum simpliciter libertis relictū, qui essent in templo, sed eis, qui futuri essent in templo die nundinali, ex quo patet testatorem ad eos affectionem nō habere, quæ in legatis cōsideratur arg. text. in l. qui filiabus, cū notat. per glos. ibi, & Bart. ff. de legat. 1. & idcirco non eis, sed Ecclesie censeatur relictū vt aduertit Socin. in d. l. ciuibus, quem refert & sequitur Mantica de cōiecturis lib. 8. tit. 6. num. 242.

13 EFFECTVS prædictæ doctrinæ, & resolutionis utilis est, quia si singulis censeatur relictum: æqualiter inter omnes diuisio fiet annonæ. Si autem vniuersitati censeatur relictum, tunc fiet distributio secundum statuta vniuersitatis, vt plus vni, quam alij tribuatur, habito respectu qualitatis, & ordinis cuiusq; vt resoluit Imola in cap. requisisti nu. 3. & Co-

Legatum factum vniuersitati distribuitur secundum statuta vniuersitatis.

uar. ibi num. 10. in fin. de testamēt. Mantic. vbi supra.
 14 Vnde ex prædictis explicanda sunt verba nostri
 textus ibi, *non tam titulis dignitatum, quàm singulorum vi-*
rorum meritis, vt velit Imperator non tantum respe-
ctu dignitatis, vt quia sit Doctor, quantum respectu
meritorum, vt quia benè legit, annonas esse diuiden-
das. Neq; enim excludit perpetuò dignitatem, cum
propter eam sæpè numero annona præstari solet, vt
in l. vnica. C. de annonis, & capitatione, sed sunt acci-
pienda electiuè, vt sufficiant merita absq; dignitate;
Vel etiam comparatiuè, vt magis secundum merita,
quàm secundum dignitatem præstari debeat, & ita in
effectu videtur sentire Platea, & melius Odofredus
in præsent.

S V M M A R I A E X S E - cundo notabili.

- 1 *Scholaris benemeritus præfertur doctori insufficienti.*
- 2 *Regulariter antiquior præfertur, & qui habet dignitatē ei, qui nullo honore functus est.*
- 3 *Scholarem quantumuis maiori scientia excellentem non esse doctori præponendum, veriùs existimarunt Boerius, & Felinus contra glossam hic.*
- 4 *Scientia per se, seu peritia nulla priuilegia confert ex ijs, quæ doctores ratione suæ dignitatis consequuntur.*
- 5 *Ostenditur, quomodo sit accipienda mens Accurs. hic præter interpretes in hoc loco, vt scilicet velit scholarum optimum faciliùs aduocari ad meritorum præmia, quàm doctores insufficientes.*
- 6 *Glossa semper debet intelligi secundum legem, quam declarat*

clarat, vel sub qua posita est.

7 *Sententia Salomonis refertur in proposito.*

N O T A B I L E . I I .

X glossa prima huius text. ibi, *Argumentum contra insufficientes Doctores, colligunt interpretes scholarem, in quo maior scientia fuerit, esse doctori præferendum, ita Platea hic, Alexand. in l.*

Scholaris benemeritus præfertur doctori insufficienti.

cum quid. ff. si cert. petat. Tiraquell. qui alios refert in tract. de primogenit. in præfatione nu. 2 10 in fine.

2 Vnde licet regulariter antiquior præferatur; & qui habet dignitatem, ei, qui nullo honore functus est. l. fin. ff. de fide instrument. l. 1. ff. de albo scribend. l. 3. C. de tyronibus lib. 12. limitatur tamen non procedere, quando iuuenis maiori doctrina, & scientia antiquiores excederet, vt ex sententia huius glossæ concludit Soc. in d. l. cum quid num. 11. ff. si cert. pet. Roman. in l. si verò. §. de viro. ff. solut. matrim.

3 Contrarium tamen, imò scholarem, quantumuis maiori scientia excellentem non esse doctori præponendum veriùs existimauit Boerius in tractat. de auctoritate num. 99. Felin. in rubr. col. 2. verfic. *Optimi scholaris intellectus*, extra de maioritate, & obediētia, vbi dicit hanc glossam non esse veram.

4 Et ratio est quia scientia per se, seu peritia nulla priuilegia confert ex ijs, quæ doctores ratione suæ dignitatis competunt. vt tenet Cardinal in Clement. 2. quæst. 2. de magistris.

5 Ego autem aduerto doctores nostros non rectè accepisse mentem Accursi. Neq; enim intelligenda est glossa. vt velit scholarem præponi debere doctori in eius dignitate, & priuilegijs. Sed est accipienda eo modo, quo loquitur, scilicet vt scholares optimi facilius aduocentur, nempè ad meritorum præmia cõparanda, & ad salaria annouaria pro legendo recipiēda, quàm doctores insufficientes, & ita videntur intellexisse glossam Alexand. Boerius, & Tiraquel. in locis supra citatis.

Glos. semper debet intelligi secundum legem, quam allegat.

6 Et quod ista sit mens Accursi. patet, quia glossa semper debet intelligi secundum legem, in qua posita est, aut quàm allegat, prout docet Bar. in. l. non solum. §. si liberationis num. 3. ff. de liberatione legata. Scevola in authent. sed nouo iure num. 50. C. de seruis fugitiuis. Tiraquel. de nobilit. cap. 26. nu. 10. Vnde cum tex. hic dicat annonas magis pro meritis, quàm pro dignitate præstari, benè innuit argumentum, & ad meritorum præmia recipienda scholaris optimus doctore non ita sufficienti præferatur. Quod ita vos Domini obseruare debetis in dando vestra suffragia, ne aliàs dicatur cum Salomone Ecclesiastes cap. 9. ibi *Non est sapientium panis, nec prudentium diuitiæ, nec scientium gratiæ, &c.* Quod eleganter prosequitur ibi diuus Hieronymus.

S V M M A R I A E X

Tertio notabili.

- 1 *Duplex lectura huius text. proponitur in glossa, secunda eius eligitur vt communior.*

2 *Annona*

- 2 *Annona concessa scholis non potest per vniuersitatem reuocari. aut immutari.*
Intellectus legis legatum. ff. de vsufruct. legat.
- 3 *Text. in concilio Tridentino. ses. 22. explicatur, & ses. 25. cap. 4.*
- 4 *Opinio Bart. in. l. 1. C. de sacrosanct. eccles. num. 35. defenditur contra Bald.*
- 5 *Relictum pro dote mulieris pauperis, si moriatur ante matrimonium debet expendi in dotē alterius æquē pauperis.*
Legatum pro dote mulieris pauperis est pium.
- 6 *Schola non potest reuocare annonam concessam scholis per statutum postea factum.*
Expenditur doctrina Bart. in. l. priuilegia. C. de sacrosanct. eccles.
- 7 *Statutum factum principaliter in fauorem doctorum, proculdubio transit in eorum priuilegium.*
- 8 *Priuilegium non subdito concessum reuocari nõ potest.*
- 9 *Praefectus annonæ frumentarias species, quas à Rege publico vsui destinatas habet, non potest sibi applicare, mutare, aut in alias necessitates conuertere.*

NOTA-

NOTABILE III.

Verba text.

Annona concessio, quando possit reuocari.

Deoq̄ nihil ex his scholarum nomine vendicetur.

1 Hic textus habet duas lecturas secundum glos. Bart. Plateā, & Lucam de Pena in præsentibus, quarum posterior feligenda est, ut magis communior, & verior, scilicet, ut probet annonam concessam scholis non posse per vniuersitatē reuocari, nec etiam immutari in alium vsum, ut in. l. 2. ff. de administrat. rerum ad ciuitatem pertinent. l. 2. C. de frument. vrbis Constant. hoc libro.

2 Nec obstat textus in. l. legatum. ff. de usufruct. legat. & in. l. legatam. ff. de administrat. rerum ad ciuitatem pertin. Quia procedunt quando illud primum non potest facile in eo experiri: tunc auctoritate superioris potest in aliud immutari, & conuerti, ut in pijs dispositionibus cautum est in sacro cōcilio Tridentino. sess. 22. in decreto de reformatione, cap. 6. Explicat Bart. in. l. pater filium. §. Tusculanus. ff. de legat. 3. & l. fin. ff. de his, quæ pro non scriptis habentur. Abbas in cap. 3. nu. 14. de testamentis. Bald. Nouell. de dote. 6. par. priuil. 77. versic. *Et etiam iura volunt.* Tiraquell. de priuilegijs piæ causæ, priuil. 38. & 100. Nam si redditus Missarum non sufficiant potest numerus Missarum diminui, ut prudentissimè cautum est per concil. Trident. sess. 25. in decreto de reformatione

reformatione capite. 4. ne scilicet res pereat.

4 Ex quibus defendi potest opinio Bart. in repetitione. l. 1. C. de sacrosanct. Ecclesi. num. 35. dicentis quod si quis relinquat eleemosynam homini diuiti, præstari debet pauperi, quam opinionem licet improbet Bald. ex prædictis, tamè rectè defendi potest. Et ex eo, quia non potest dici, quod in prædicto casu legatarius habeat defuncti voluntatem, si putabat eum esse pauperem. iuxta text. & ibi notata in. l. si pater. C. de hæred. instituen. Constat enim, quod alias testator non fuisset relicturus, quo casu cessat dispositio. l. cum tale. §. falsam causam. ff. de condition. & demonstr. Ergo præstari debet pauperi, & non diuiti. ex dict. l. legatum, & ex Bart. doctrina.

Eleemosyna relictæ diuiti debet præstari pauperi.

5 Et hinc etiam similiter dici debet, quod si quis relinquet aliquid pro dote mulieris pauperis, & ista ante matrimonium moriatur, debet remanere penes heredem cum onere expendendi in dotem alterius mulieris æquè pauperis, uti ex prædictis determinat Baldus Nouell. vbi suprâ. Conar. simpliciter loquens. c. 3. num. 11. de testament. Quæ sententia est verissima: quia legatum pro dote, vel nomine dotis mulieris pauperis est pium, secundum Bald. in. l. illud. C. de sacrosanct. Ecclesi. Bart. & Alexand. in. l. cum ijs. §. si in ea opinione sit mulier. ff. de cōdit. indeb. Ergo & hoc casu seruari debet dispositio d. l. legatū.

Relictum pro dote mulieris pauperis, si moriatur ante matrimonium debet expendi in dotem alterius mulieris æquè pauperis.

7 SECUNDO amplius, & intellige textum nostrum procedere etiam casu, quo ipsa schola, vel ipsa communitas per statutum aliquid cōcesserit, aut pro annona præstari consueuerit Doctoribus eiusdē scholæ. Tunc enim per statutum in contrarium postea factum

Schola nō potest reuocare annonam concessam doctoribus per statutum postea factum.

ctum non poterit id reuocari, vt colligitur ex mente Bart. in præfenti, dum loquitur in vniuersitate Perusina, pro quo facit etiam, quod ipsemet Bart. docet in alio proposito in. l. priuilegia C. de sacrosanct. Eccles. vbi inquit, quod si ciuitas consueuit præstare certam quantitatem frumenti pro eleemosyna singulis annis religiosis, non poterit postea illam reuocare, per statutum in contrarium factum, sequitur Felin. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ, num. 91. extra de constitutionibus. Contrarium tamen tenet Pinel. & Fulgosius, & vt receptum asserit Alexand. ibi in. d. l. priuilegia, quorum opinionem, licet ad concordiam reducere conetur Iass. in. l. non amplius. §. 1. ff. de leg. 1.

7 Tu tamē dic in his terminis, de quibus loquimur in nostro textu opinionem Bartol. benè procedere. Nam cum primum statutum sit factum in principalē fauorem Doctorum scholæ, proculdubio transit in priuilegium. argument. text. in cap. priuilegia. 3. d. Et est certum, priuilegium non subdito concessum amplius reuocari non posse. ex Innoc. in cap. nouit nu. 6. de iudicijs, vbi dicit receptum Decius num. 13. Menoch. qui eos non refert conf. 113. num. 3. volum. 2. Qua ratione defendunt primā Bart. opinionē Paul. de Castro in. l. si quis Curialis. C. de Episc. & clericis, & argutiū Aretin. in. l. non amplius. §. 1. ad finem. ff. de legat. 1. Et insignis Petrus Barbosa in dict. l. priuilegia schol. 2. C. de sacrosanct. Eccles.

8 TERTIO hinc etiā deduci potest ad praxim, vt etiam præfectus annonæ, vel primipilaris, nō possit sub maximis pœnis species frumentarias publico vsui, & militiæ destinatus sibi applicare, alij vendere,

mutuare, aut in alias necessitates conuertere, vt in. l. fi. C. de conditis in publicis horreis. lib. 10. l. vlt. C. de ijs, qui ex publ. ratiocinijs. eod. lib. l. 2. C. de ijs, quæ ex publica collatione illata sunt non vsurpand. li. 12. l. 3. C. de frumēt. vrb. Romæ hoc lib. l. 2. C. de frumēt. vrb. Constantinopoli. iuncta gl. verb. mancipibus, ibi, ad publicas vtilitates, vbi sentit gl. eum, qui frumentum vsurpauerit ad priuatos vsus, alia pœna maiori, quàm eum, qui ad publicam vtilitatem illud frumentū conuerterit, esse puniendum, facit tex. optimus & expressus in. l. fi. C. de collat. fundorum patrimo. & emphyteut. libr. 11. ibi, ad necessitates alias transferendum. Nec enim excusabitur præfectus annonæ, si dicat palam, & bona fide frumentum militibus destinatum, alijs necessitatibus mutuassee, vt de dolo argui non possit. l. fi. ff. de ritu nupt. quia cum non habeat auctoritatem & licentiam Regis, dicitur facere occultè, etiā si in publico fiat, vt est tex. in. l. sciant. vbi Bart. & Plætea. C. de ijs qui ex publicis ratiocinijs, lib. 10. Iass. in §. item si quis in fraudem. nu. 4. instit. de actionibus. Corsetus singul. 197. In quibus etiam aduertendum est, a deo annonæ à iure faueri, vt quilibet etiā minus idoneus ad eius delictum accusandum admitteretur, vt ex Dionysio, Liuiio, & alijs probatissimis auctoribus docet Fenestela de Magistratibus popul. Rom. c. 15. in fin. vbi tractat de præfecto annonæ, de cuius officio inscribitur in rub. de peculio castrensi, & de præfecto annonæ, lib. 12. & in titulo de apparitoribus perfecti annonæ eodem lib. vulgo possumus nunc eum nominare. *proueedor de las armadas, y fronteras.*

S V M M A R I A E X

Quarto notabili.

- 1 *Redditus annonæ, etiam pro futuro tempore illius anni, quo moritur annonarius, ad eius hæredes transcunt.*
- 2 *Transmissio fit pro rata temporis, quo quis rem meruit, & tantum pro eo tempore, quo quis rem gessit, mercedem lucrari potest.*
- 3 *Salarium, de quo in hoc textu, non est laboris, sed honoris, ideoq; totum transmittitur, ubi ponitur ratio.*
- 4 *Salarium honoris est inestimabile, ideoq; tanquam res in diuidua statim integrum debetur.*
- 5 *In re inestimabili cessat illa ob rem dati obligatio, ex qua solet nasci conditio, & ideo sacerdoti sacrificij offerendi causa datum, repeti non potest.*
- 6 *In obligationibus respectiuis, vna res ponitur loco alterius pro pretio, & in re inestimabili talis conuentio cessat.*
- 7 *Magistratus si moriatur medio tempore, totum salarium integrum transmittit ad hæredes. contra Fulgos. & Gregor. Lopez.*
- 8 *Salarium honoris tunc integrum transmittitur, quando est vnicum, & ex vnica præstatione soluendum.*
- 9 *Comitibus magistratus, eo mortuo totum salarium debetur statim, non spectata temporis dilatione.*
- 10 *Dilatio frustra spectatur cuius nullus effectus, & quomodo intelligatur. num. 11.*
- 10 *Obligatio, qualis fuit apud defunctum, talis esse debet apud hæredem.*

11 Expen-

- 11 *Expenditur text. in. l. 4. §. seruire. ff. de statu liber. & lex diei functo. versic. si modo. ff. de officio aßeßorū.*
- 12 *Intellectus. l. si in lege. 27. §. si domus. ff. locati.*
- 13 *Doctori conducto ad legendum, & aduocato, an salarium integrum debeat si medio tempore moriantur. Modus potestatiuus, si non stat per implere debentem, habetur pro impleto.*
- 14 *Famulus si infirmus sit, aut moriatur medio tempore, an salarium integrum ei debeat.*
- 15 *Intellectus ad. l. qui operas. ff. locati.*
- 16 *Intellectus legis finalis. C. de domesticis, & protectoriibus hoc volum. qui primo anno erat secundicerius, in sequenti anno erat primicerius, idq; ex casu militiae.*

NOTABILE QVARTUM

ex versu. vt quicumq; .

Ollige ex hoc text. annonæ redditus, & salaria debita vulgò *Tempus è moradias*, ad hæredes transmitti, quod intelligit *Platea* hic, non solum in salarijs præteriti temporis iam perceptis, prout obseruat glos. in præsentia ad similitudinem vsufructuarij, qui fructus iam perceptos ad hæredes transmittit. l. defuncta. ff. de vsufructu: sed etiam in salario futuri temporis, vt antè decedens miles pro toto illò anno ad hæredem trāsmittat. Pro quo est melior text. quem nemo allegat in. l. fin. C. de domesticis, & protect. lib. 12.

Annone redditus etiam pro futuro tempore illius anni, quo moritur annonarius, ad eius hæredes transeunt.

H 3

2 Quod

2 Quod tamen difficile est, propterea quod non fit transmissio, nisi pro rata temporis, ut in l. his scholaribus, & in l. pen. §. fin. in fine. C. de erogatione milit. annon. lib. 12. Est enim rationi conveniens, ut tantum pro eo tempore, quo quis rem gessit mercedem, lucrari possit. iuxta text. & ibi notata in l. si vno anno. §. item cum quidam. ff. locat.

3 Sed responderi potest, quod hoc salarium, de quo in tex. nostro, non est laboris, sed honoris, ideoque totum transmittitur, ut explicat Bart. in l. 1. §. diuus. ff. de varijs, & extraord. cong. Et probatur in l. si quis in facris. C. de proxim. sacrorum. Serin. lib. 12. l. 3. C. de agentibus in rebus. l. 1. C. de primipilo eodem libro. l. post duos. C. de advocat. divers. iudiciorum. l. diem functo. ff. de officio assess. l. diem functo. ff. locati. l. legatis. ff. de legationibus. l. 9. tit. 8. part. 5. Aules in cap. pratorum. verb. salariūm num. 17. In quo & illud adnotari oportet, quod licet non plus transferatur in heredem, quam sit penes defunctum. l. heredem. ff. de reg. iur. Tamen in prædictis iuribus totum salarium transfertur in heredem, & si in principio anni mors contingat.

4 Et ratio est, quia cum non habeatur ratio laboris, sed honoris: neque concedatur in mercedem laboris, sed in locum beneficij, ut explicat Bart. vbi supra. Potest dici, quod totum salarium in principio anni acquiritur, ideoque totum integrum transmittitur. Nāque cum hoc salarium sit inestimabile, ac propterea itaquam res individua, fit inde ut mortuo militi integrum salarium debeat, & transmittatur.

5 Ex qua ratione fit etiam in tali casu, quæ data sunt repeti

repeti non posse. ex glos. magna in l. 1. §. diuus. ff. de varijs, & extr. ord. cognit. nempe quia quando res est inestimabilis cessat, illa ob rem dati obligatio, ex qua solet nasci conditio. iuxta textum in l. senatus §. 1. ff. de donat. caus. mort. l. in summa. l. damus. ff. de conditione indebiti.

6 Et ratio est, quia in hac obligatione ob rem, vna res ponitur loco alterius pro pretio, ut in l. naturalis, cum materia. ff. de præscriptis verbis. l. Modestinus ibi, *Pretium mandatarum actionum*. ff. de solutionibus. At in re inestimabili talis conuētio cessat: ideoque sacerdoti, vel Ecclesiæ sacrificij offerentis causa datum, repeti non potest, ut est bonus textus in cap. verum, in prima parte. Secundum verum intellectum de conditionibus apposit. quanvis ad implementum causæ iudicis officium competat. argument. tex. in l. Mevia ff. de condit. & demonstrat. l. Quintus Mutius. ff. de annuis legat.

7 EX PRÆDICTA autem ratione inferitur, primò, quod si iudex, magistratus, aut assessor moriatur medio tempore, cum salarium ei debeat, ratione honoris, & dignitatis, atque ideo fit inestimabile eius ministerium, illud integrum pro toto tempore transmittet ad heredem, ut est text. iunct. glos. ibi, verb. præstitit in l. diē functo. ff. de officio assess. (quæ licet variè interpretentur Doctores, uti colligi potest ex Carond. lib. 1. verisimilium cap. 3. Brisonio lib. 1. selectarum cap. 12. Alciat. lib. 4. dispanction. contra quem latè disputat Forcatul. dialog. 62.) Hæc tamen est sententia communis secundum Curt. Junior. ibi num. 31. Alex. 41. Oros. 6. Iass. 36. Abb. in cap. 1. num.

In re inestimabili cessat ob rem dati obligatio, ex qua solet nasci conditio.

Sacerdoti causa sacrificij offerendi datum, repeti non potest.

Salarium honoris statū in principio anni acquiritur.

et in hoc casu non subditur esse mort.

9. de clerico ægotant. tenuit etiam glos. in. l. r. §. diuus. verb. repeti. propê finê. ff. de varijs, & extraord. cognit. vbi Bart. num. 7. pro quo faciūt etiam omnia iura superiūs adducta. Contraria tamen sentētia magis placuit Fulgofio in dict. l. diem functo num. 4. Greg. in. d. l. part. vbi neglecta eius legis regię aucto-ritate credit de consuetudine prædictam opinionem communem non feruari.

8 Sed nihilominus non est ita temerê discedēdum à priori sententia communi, quæ est verissima, quam etiam defendit Bolognet. in. d. l. diem functo nu. 47. vbi fundamentis, quæ pro Fulgofio adducuntur, integre satisfacit. Est tamen intelligenda, & declaranda, quando ipsum salarium vnicum fuerit ex vnica præstatione soluendum, & si annum pro illo anno tantum debeatur. Ita eleganter Platea hic in. 3. notabili in fine. Bolognet. vbi supra, qui per quinque conclusiones prædictam resolutionem satis explicat.

9 Quibus addēdum est prædicta ad eò procedere, vt etiam cōmitibus, & ministris magistratus eo mortuo ante finitum officium, totum salarium debeatur pro omni tempore, quo administraturi essent, si magistratus nō decessisset, vt colligunt Doctores communiter ex dict. l. diem functo. ff. de officio assessor. quæ est transcripta in. l. 22. ff. locati. confirmat. l. qui operas. 41. ff. eodem tit. l. 4. tit. vlt. par. 2. Dicit receptum Curt. Iun. vbi supra. Bolognet. num. 10. Quod vsq; ad eò verū est; vt statim cōmites petere possint salarium, non expectata temporis dilatione. argum. tex. in. l. si in lege. 27. §. si domus. ff. locat. frustra enim expectatur dilatio, cuius nullus est effectus. l. aliquan-

do. 13. §. fin. ff. ad Velleian. l. cum hæres. 52. §. 1. ff. de acquirend. hæred. Quod ita cum Bart. & Paul. de Castr. tenet Iass. in. d. l. diem functo num. 23.

10 Sed certè contraria sententia verior, & receptior est, vt constat ex trad. ab Oros. num. 3. Bologn. num. 22. vbi supra. Pro qua primo facit, quia interusurium medij temporis est in consideratione, maximè cum eadem obligatio sit apud hæredem, qualis fuit apud defunctam. l. 2. §. ex ijs. ff. de verb. oblig. Secundo facit text. in. l. in illa stipulatione. 8. ff. de verb. obligat. ibi, *dies tamen superest.* l. si eum. §. homo. ff. si quis cautionibus cap. commissa de ellect. lib. 6. Quorum iurium decisio procedit etiam in contractibus bonæ fidei, vt notat Paul. de Castr. in dict. §. si domus nu. 2.

11 Rursus facit text. in. l. 4. §. seruire. ff. de statu liberis, vbi qui seruire vno anno iussus sit Titio, & liber sit, si moriatur Titius, non ante libertatem consequitur, nisi elapso anno. Vtterius est tex. in. l. vxori. 35. ff. de usufruct. leg. Deniq; inducitur text. in. d. l. diem functo versic. *si modo.* ff. de officio assessor. quem sic inducit Curt. ibi num. 11. Nam ibi ita demum debetur salarium comitibus magistratus, si modo comites cū alio magistratu non fuerint, planè sequitur expectā- dum esse illud tempus, neq; enim potest intelligi cōditio, si tempus non præterierit residuum.

12 Neq; obstat text. in. d. §. si domus, quoniam ibi inquilinus fuit in culpa deserendo habitationē. Ideoq; non potest obijcere diem contractus, cui ipse contrauenit cap. ex eo de regul. iuris in. 6. Nec etiam obstat quòd frustra expectatur aduentus diei, cuius nullus est effectus, quia hoc est falsum, cum potius inter sit

Obligatio qualis fuit apud defunctū talis esse debet apud hæredē.

hæredum lapsum temporis expectare propter vsu-
rium medij temporis. §. plus. Instit. de actionibus.
13 SECVNDO ex prædicta ratione infertur idē
etiam fore dicendum in Doctore conducto ad legē-
dum. ex glos. recept. in. d. §. Diuus ad finē. tradit Iass.
post alios in. d. l. diem functo. num. 40. ff. de officio
assessor. Quauis in Academia nostra contrarium re-
ceptū sit; vt non nisi pro rata temporis (quo quis do-
cuit) ad hæredes transmittat. In aduocato autem ma-
gis dubitari potest. Et quauis Iass. & cæteri suprā re-
lati idē respondeant. Potest tamen fortasē dici nō idē
ius esse. Quoniam Iuris Consultus in. d. §. diuus. lo-
quens in aduocato, non eandem rationem considera-
uit, quam ibidem ponit Bart. scilicet, quod salarium
sit inæstimabile, sed aliam diuersam, nempe, quia nō
stetit per eum, quominus officium aduocationis ad
impleret, quæ generaliter recepta est in omni casu,
vbi modus est potestatiuus, quia si non stat per imple-
re debentem, quominus impleatur, habetur pro imple-
to. l. 3. §. 1. ff. de condit. caus. dat. l. si pecuniam eo-
dem titulo, vbi Iass. & Alex. & est bonus tex. in. l. quæ
sub cōditione. §. quoties. ff. de condit. instit. Vnde quē
admodum, & in alijs iuris partibus, item & in hac spe-
cie datur repetitio. l. 4. C. de condit. caus. dat. Ideoq;
videtur cessare prædicta communis sententia. Tu di-
cas faciendam esse differentiam inter salarium pro-
missum pro singulis annis, & inter mercedem datā,
vel promissam pro patrocinio vnus causæ. Ita enim
distinguit Bart. vbi suprā. Primo enim casu procedit
supradicta communis opinio ex ratione, quam suprā
adnotasti. Secundo verò casu, facienda est differentia
inter

Aduocato, an sa-
larium integrum
debeat.

Modus potestati
bus, si nō stat per
implere debentē,
habetur pro im-
pleto.

inter datum, & promissum. Datum enim non repe-
titur, quoniam licet aduocationis officium sit inæsti-
mabile, atq; ideo videretur cessare conditio iuxta su-
perius dicta, quia tamen in eo consideratur aliqua ra-
tio laboris, & industriæ: propterea Iuris Consult. re-
spexit ad rationem generalem, qua etiā fundatur tex,
in. l. penult. C. de condit. caus. dat. Promissum verò
repetitur, condicitur enim liberatio, quia eo casu vi-
detur quodāmodo sub conditione promissum iuxta l.
solent. versic. *Quod si salutum.* ff. de præscript. verb.
Ideoq; non impleta conditione aduocatus nihil pe-
tere potest, sed cogens condicet liberationem, vt in. d.
l. 4. C. de condit. caus. dat. Quæ distinctio tenenda est,
licet Iass. vbi suprā eam rejiciat, qui tantum debet in-
telligi in primo membro distinctionis, eo enim casu
nulla est differentia inter datum, & promissum.

14 HIS ETIAM, & consequenter dubitari po-
test, vtrum si famulus infirmus sit, & moriatur me-
dio tempore salarium debeat integrum. Et glos. in
l. arboribus. §. de illo verbo *agnotante.* ff. de usufructu,
putat integrum salarium deberi ex eo, quia non ste-
tit per eum, quominus, ministeriū præstaret: Pro qua
etiam videtur facere tex. in. l. qui operas. 41. ff. locar.
Bart. verò in. l. si vno. §. item cum quidam. ff. locati.
contrarium tenet per text. ibidem probat cessante
ministerio, aut vsu rei conductæ, & si cesset per casum
fortuitū, cessare debere mercedē laboris. Et vtriusq;
opinionis auctores refert Iass. in loco suprā citato,
numero. 47.

15 Mihi autem placet distinguere inter duos casus,
primus est, quando dominus conuenit cū famulo de

Famulus si infir-
mus sit, aut mori-
tū medio tempo-
re, an salarium in-
tegrū eidebeat.

mercede solvenda in pecunia, tunc enim cum sit vera, & propria locatio iux. text. in. l. 1. §. si quis seruum. ff. de positi. l. naturalis. §. at cum do. ff. de præscript. ver. Salarium pro rata temporis debetur. iux. d. l. si vno §. item cum quidam. Nec obstat text. in. d. l. qui operas. Quia debet intelligi, quando non stetit per locatorem, sed per conductorem, quo minus operæ præstarentur, veluti si dominus famulum medio tempore dimiserit sine iusta causa. vt eum textum intellexit glos. in. d. §. item cum quidam. Secundus casus est, quãdo aliquid dedit famulo in specie pro ministerio futuro, tunc enim cum sit contractus in nominatus, vt in d. l. 1. §. si quis seruum. ff. de positi; & nõ stetit per eũ, quo minus operas præstaret, videtur cessare repetitio iux. text. in. l. 3. §. 1. ff. de condit. caus. dat. cum similibus supra adductis in quæstione aduocati, quam distinctionem facit elegantur glos. vlt. in. d. §. item cum quidam. versic. *Vel verius dic.*

L. fin. C. de domesticis proteçt.

16 EX SVPERIORI resolutione deducitur intellectus ad text. in. l. fin. C. de domesticis, & protectoribus lib. 12. qui textus difficilis est, dum probat salarium non solum eius anni, in cuius principio moritur miles, qui ad latus Principis assistit, verum etiã & sequentis anni ad hæredes transmitti. Nam quo ad primum planè posse procedere, supra resolutum est in principio scholij præcedentis. Quo ad secundum verò, videtur nulla ratione posse procedere. Vnde reiecta solutione Odofredi, quam ibi sequitur Platea. Aduertendum est text. illum loqui in secundicerio, qui proximum locum habebat à primicerio, vt colligi potest ex. l. 12. C. eodẽ titulo de domest. & proteçt. l. 2. C.

l. 2. C. de primicerio lib. 12. Is enim, qui vno anno erat secundicerius, sequenti anno futurus erat primicerius, vt explicat Cuiac. in. d. l. fin. Constituit ergo Imperator, ibi hæredes defuncti secundicerius posse petere salarium totius anni sequentis, quo si viueret defunctus, foret primicerius, idq; casu militiæ, quo subrogatus in locũ defuncti debet præstare annuos redditus eius hæredibus. iux. text. in. l. omnimodo. §. fin. C. de inoffic. testamen. ad quam glossa nostra verbo *gestum* alludit. explicat Lælius Taurel. in tractatu de militijs ex casu. Couar. & Cuiac. quos remissiue retuli in. l. cum oportet num. 189. C. de bonis quæ liber. hos tamẽ redditus aduocati fisci nõ tenentur præstare eius hæredibus. in cuius locum fuerunt subrogati. l. petitionem. C. de aduocatis diuers. iudiciorũ.

S V M M A R I A E X

Notabili quinto.

- 1 Beneficiarius transmittit fructus perceptos ad hæredes, pendentes verò minimè.
- 2 Beneficiarius solet æquiparari fructuario.
- 3 Fructus beneficij pendentes esse pro rata diuidendos inter hæredes mortui, & successores beneficij, contra communem tenuerunt Canar. Molina, Auendan. & Sarmientus.
Beneficia conceduntur ratione oneris, & officij.
- 4 Clericus facit fructus suos ratione tituli, propter quem beneficium habuit, maritus verò non facit fructus ratione dominij, quod habet, sed ratione onerum, quæ sustinet

Stinet in matrimonio.

Cap. fin. §. porro de officio ordinarij lib. 6. declaratur.

- 5 Sententiaglos. huius quomodo intelligatur, & ampliatur etiam in fructibus, qui sunt à solo separati, & nu. 6.
- 7 Fructus percepti pertinent ad renunciantem beneficium, pendentes vero ad eum, cui renunciatum est.
- 8 In venditione, & in legato fundi veniunt omnes fructus pendentes, cum eius pars sint.
Subrogatus debet habere omne ius, quod ille, in cuius locum subrogatur.
- 9 Pensionarius transmittit fructus perceptos, non vero pendentes ex sententia Petri Barbosa, qua quomodo procedat, & quo usu ostenditur num. 10.
- 10 In promissione fructuum subintelligitur conditio, si fructus nascantur.
- 11 Pensio ecclesiastica cedit in alimoniam pensionarij, & si constituta sit in pecunia, pro rata temporis, quo vixit pensionarius, ad heredes transibit.
- 12 Commendatarij transmittunt fructus ipsius commende perceptos ad heredes, non vero pendentes contra Molinam, & alios.
- 13 Emphyteuta transmittit fructus emphyteusis ad heredes, si sint percepti.
- 14 Cap. i. §. his consequenter, hic finitur lex, in vsibus feudorum interpretatur.
In his, que exorbitant à iure communi, non procedit argumentum de feudo ad emphyteusim, ab usufructu vero ad emphyteusim valida erit argumentatio.
- 15 Cuiacius contra iura apertissima affirmavit, non solum in emphyteusi, sed & in usufructu, fructus pro rata esse dividendus exemplo mariti.

Intellectus

Intellectus .l. si operas. ff. de usufructu.

Intellectus ad .l. vii frui. §. fin. ff. si usufructus petatur.

- 16 Maioratus possessor transmittit fructus collectos ad eius heredes, non vero pendentes. contra Molinam, & alios.
Fructus à solo separati censentur res mobiles, & tanquam quid separatum à rebus maioratus, & ideo diuiduntur inter heredes.
- 17 Maioratus bona non communicantur inter coniuges, fructus vero collecti ex maioratu inter eos diuiduntur.
- 18 Fructus pendentes ex rebus maioratus mortuo ultimo possessore, pertinent ad eius successorem, & si maior pars anni transacta sit.
Non solum dominium rei legata, sed & fructuum, qui pars rei csetur, transfertur absq; traditione in legatarij.
- 19 In Regno Castellæ mortuo ultimo possessore, non solum dominium, sed & possessio maioratus transfertur in successorem.
- 20 Maioratus fructus pendentes esse pro rata diuidendos inter heredes defuncti, & successorem tenuerunt Couar, Molina, & Auendan.
- 21 Maioratus onera, & onera matrimonij sunt dissimilia, et leges, que de marito loquuntur, non conueniunt maioratus possessori.
- 22 In maioratu ex bonis regia coronæ transit dominium ipso iure in successorem, & si constituatur per viam donationis inter viuos. Ex bonis patrimonialibus dominium non transfertur absq; traditione in regno Portugalia.
- 23 In contractibus, licet resoluatur titulus, non tamen transfertur dominium ipso iure.
Dominium non potest esse impedeti.

NOTA

NOTABILE. V.

Fructus beneficij
percepti transmit-
tuntur ad hæredes
uò verò pèdètes.

NX glossa vltima in fine ibi, *Item ar-
gumētum, quod idem sit in præbenda
clerici iam percepta colligitur, quòd
mortuo beneficiato perceptis iā
redditibus, illos transmittit ad hæ-
redes ex testamento, vel ab inte-
stato, pendentes verò minimè,
quam glos. sequuntur hïc Odofred. Pirrus, & Pla-
tea. Corsetus in singulari verbo clericus. Imola nu. 1.
Roman. num. 12. in. l. diuortio. ff. soluto matrim. Ca-
nonistæ in cap. si de officio ordinarij lib. 6. Ancharr.
conf. 116. num. 3. dicit communem Alberic. in. d. l. di-
uortio num. 12. Alexand. conf. 15. num. 3. lib. 2. Rota
decis. 41. in antiquis de probationibus.*

2 Et ratio est, quia beneficiarius solet æquiparari
fructuario. ex glos. verb. *reseruari* in cap. fin. de offi-
tio ordinarij lib. 6. ideoq; in eo seruanda est distin-
ctio text. in. l. defuncta. 65. ff. de usufructu (ad quam
glossam hïc allocinatur) l. si vsus fructuarius. 13. ff. qui
bus modis vsusfruct. amittat. l. in singulos. 8. ff. de an-
nuis legat. §. is verò. Instit. de rerum diuisione. l. 3. ti-
tulo. 8. part. 5.

3 Sed certè ab hac communi sententia recessit Co-
uarru. lib. 1. in variat. cap. 15. num. 12. qui existimat fru-
ctus pendentes esse pro rata diuidendos inter hære-
des mortui, & successores beneficij, sequitur Aned.
respons. 5. num. 1. quorum opinionem in forensibus

contro-

controuersijs receptam se vidisse testatur Molina lib. *superius in*
3. de primogen. cap. 11. num. 4. Sarmien. de reddit. eccl. *lib. 1. de*
clesiast. 4. par. cap. 6. num. 13. qui Hispaniæ consuetu-
dine ita receptum esse ait. Mouëtur autè prædicti Au-
ctores duplici fundamento. Primo, quia beneficia cõ-
ceduntur ratione oneris, & officij, cap. cum secun-
dum de præbendis cap. fin. de rescriptis lib. 6. Ideoq;
in eo seruanda est eadem ratio, quæ in. l. diuortio. ff.
solutio matrim. Secundo, mouëtur ex text. in cap. fin.
§. porrò de officio ordin. lib. 6.

4 Sed ad primum respondetur diuersam esse ratio-
nem in clerico, quàm in marito. Nam clericus facit
fructus suos ratione tituli, propter quem beneficium
habet text. cap. si tibi absentis de præbendis (quæ no-
tabilem appellat Panor. in cap. cum M. Ferrar. num.
30. de constitut.) Ideoq; tantum attenditur, vt tum ti-
tulus, & dominium subsistat, quæ cum morte fuerint
extincta, meritò succedit regula. d. l. defuncta. Mari-
tus vero nõ facit fructus suos ratione dominij, quod
habet in rebus dotabilibus, sed ratione onerum, quæ
sustinet. l. dotis fructus. 8. ff. de iure dotiũ. l. pro oneri
b. C. de iure dotiũ. l. 24. tit. 11. par. 4. Ideoq; attenditur
per q̄ tẽpus sustinisset onera matrimonij, vt in. d. l.
diuortio, vbi ita doctissimè aduertit insignis. P. Bar-
bos. scholio. 25. Ad secundũ de. d. §. porrò. respõdetur
potiùs facere pro cõi sentetia, probat enim ex fructi-
bus perceptis onera totius anni esse exoluenda, do-
nec noui fructus nascantur, vt ibi notat Dominicus
num. 4. Ergo licet beneficiarius ex fructibus penden-
tibus nihil prætendat, ex perceptis tamen debet esse
contentus.

Maritus facit fru-
ctus suos ratione
onerum, quæ su-
stinet in matrimo-
nio.

Barbosa;

K

Ex

5 Ex quibus concludes veram esse sententiam glossæ hîc: intelligendo tamen dummodo contraria consuetudo non refragetur, quia illi standum erit, cû specialiter approbetur in extrauaganti suscepti regiminis de electione. Ioannis. 22. Deinde hæc recipienda sunt attendenda: hodierna, & generali consuetudine, quæ habet quod beneficiarius potest de fructibus testari. Secus verò de iure communi, vt in cap. cum in officijs de testament.

Beneficiarius hodierna consuetudine potest de fructibus testari.

6 Ampliabis autem glossæ sententiam hîc non solum procedere in fructibus perceptis, & in horreo reconditis, sed etiam in ijs, qui tantum sunt à solo separati, vi ipsi transeant ad hæredes defuncti ex testamento, vel ab intestato, ita tenet Salicet. in. l. si pater. C. de usufructu, & est communis opinio secundum Tiraquell. de retract. tit. 2. gloss. 4. §. 5. in principio.

Percepti fructus pertinent ad renūciantē beneficiū.

7 EX SUPERIORI resolutione inferitur primò, prædicta procedere etiam in eo, qui beneficium ecclesiasticum renunciauit, vt fructus percepti pertineant ad renunciantem, pendentes verò ad eum, cui renunciatum est. disputat, & resoluit Platea in præfenti. Alber. num. 13. in. l. diuortio. ff. solut. matrim. Rota decisio. 136. in antiquis, quicquid Couar. vbi supra. Pro qua sententia facit, quia subrogatus debet habere omne ius, quod ille, in cuius locum subrogatur. l. 2. C. de committibus rei militar. lib. 12. Deinde facit, quia in venditione fundi veniunt omnes fructus pendentes. l. Iulianus. §. si fructibus. ff. de actionibus empti. l. item si fundi. ff. de usufructu. Et in legato fundi veniunt etiam fructus pendentes. l. Mœuius. §. pen. ff. de legato. 2. l. Herennius Modestinus. 42. ff. de usuris. quia

quia sunt partes illius fundi. l. fructus pendentes. ff. de rei vendicat. Sic in simili in renunciatione beneficij erit dicendum, vt fructus etiam pendentes committentur ipsum beneficium. Vltimo loco inducitur text. in rubro, & nigro in authent. vt clerici, qui recedunt alijs pro eis subrogatis collat. 5.

9 SECUNDO inferitur superius posita etiam procedere in pensionario, vt nequaquam fructus pendentes transmittat ad hæredes, sed tantum perceptos. Nam cum pensio ecclesiastica vsu fructui æquiparetur ex Cardinali inclemen. §. 1. eadem. vbi Imol. num. 26. de supplenda neglig. prælati. Sequitur in eo obseruari debere distinctionem. d. l. de functa, resoluit Gigas de pensionibus quæst. 53. insignis Barbosa vbi supra Scholio. 23.

Pensionarius trāsmittit fructus perceptos, non verò pendentes.

10 Quod tamen indistinctè non arbitror esse admitendum, nisi quando pensio ecclesiastica fuerit constituta in parte, seu in quota fructuum, quia tunc cum subintelligatur conditio si fructus nascantur. l. 1. ff. de condit. & de monstrat. & ante implementum conditionis nihil debeatur pensionario. l. cedere diem. ff. de verborum signif. consequitur ad hæredes non posse transmitti. argum. text. in. l. 4. ff. de annu. legat. l. si cum præfinitione. ff. quando dies legat. cedat. Supposito, quòd pensio ecclesiastica cedit in alimoniam pensionarij, vti concludit Gigas de pensionibus quæstione. 51. nu. 2.

11 Cæterùm si pensio sit constituta in pecunia numerata, vt plerunquè fieri solet, crederem pro rata temporis, quo vixit pensionarius, ad hæredes transire pensionem, de cursum, & non solutam. secundum Couar.

pensio ecclesiastica, si sit constituta in pecunia, pro rata temporis, quo vixit pensionarius, ad hæredes trāsit.

in loco supra citato num. 13. qui in hoc casu rectè procedet, tradit Gigas de pensionibus quest. 52. & ita audiui praxi obseruari.

12 TERTIO infertur argum. nostri tex. idem etiam dici debere in comendarum fructibus, Christi videlicet, sancti Iacobi, & Auis: vt comendatarij fructus perceptos transmittant ad hæredes, non vero pendentes, ad similitudinem vsu fructuarij, de quo supra dixi. Quauis contrarium existimet obseruari Molina lib. 3. de primog. c. 11. nu. 4. vbi ait ad exemplum mariti fructuum diuisionem fieri.

13 QVARTO infertur superiorem resolutione locū etiam habere in fructibus emphyteusis, quæ post finitas vitas debet ad directum dominum pertinere, vel ad alium, vt similiter emphyteutæ fructus transmittant perceptos, non verò pendentes, tenet Alex. in d. l. diuortio num. 4. Claudius ibi col. pen.

14 Licet contrarium contendat ibi Socin. nu. 8. quæ sequitur Tiraquell. de retract. tit. 2. glos. 4. §. 5. num. 2. arg. tex. in cap. 1. §. his consequenter. Hic finitur lex in vsibus fœud. qui tex. nihil obstat, quia cum sit exorbitans à iure communi, tantum procedet in fœudo, non verò in emphyteusi, ad quam non potest ab eo argui in ijs, quæ exorbitant à iure communi. secundum Bart. in l. vt iuris iurandi. §. si liberi num. 5. ff. de operis liber. Euerard. loco. 29. nu. 42. Sed potius ab vsu fructu ad emphyteusim erit argumentatio. secundū Jass. in l. 2. num. 18. C. de iure emphyteu. & sic in eo procedet distinctio. tex. in d. l. defuncta. in glos. hic allegata cum similibus supra adductis.

15 Vt mirandum sit contra iura apertissima Cuiac. affirmasse

Emphyteuta transmittit fructus.

In ijs, quæ exorbitant à iure communi non procedit argum. de fœud. ad emphyteus.

In ijs, quæ exorbitant à iure communi non procedit argum. de fœud. ad emphyteus.

affirmasse lib. 4. de fœud. tit. 30. non solum in emphyteusi, sed etiam in vsu fructu, fructus pro rata esse diuidendos; exemplo mariti per text. in l. si operas. 33. ff. de vsu fructu. l. vt frui. §. fin. ff. si vsus fructus petat. Quæ tamen iurabilia obstant, nam primus tex. loquitur in operis seruorum, quæ multum distant à fructibus aliarum rerum. Neq; enim operæ simul, & vno tempore, sicut fructus vineæ, aut alterius fundi, colliguntur, sed in quotidiana perceptione consistunt, quia opera diurnum officium est. l. 1. ff. de operis liber. & antequam sit in actu, non est in rerum natura. vnde nisi integro anno duraret vsus fructus serui, impossibile est, quod à fructuario totius anni operæ perceptæ fuerint, ideoq; ad eum solum pro rata pertinet eius temporis, quo durauerit vsus fructus: scilicet ante finitum vsu fructum. Non obstat tex. in d. §. fin. quia nihil verat intelligere, & supplere. iuxta terminos. d. l. defuncta, scilicet, vt præteritorū fructuum, qui à colono, vel ab alio essent collecti ante finitum vsu fructum, vsu fructuarij hæres agere possit.

16 QVINTO infertur, idem etiam argum. nostri text. admitti debere in maioratus fructibus, vt scilicet maioratus possessor collectos fructus transmittat ad hæredes, pendentes verò pertineant ad successorem maioratus ex. l. si vsu fructuarius. ff. quibus modis vsu fruct. amitt. l. defuncta cum alijs supra allegatis. ff. de vsu fructu. Nam fructus à solo separati censentur res mobiles. l. fin. ad fin. ff. de requirend. reis. & ita iquam quid separatum à rebus maioratus. l. in ædibus 9. §. 1. ff. de donationibus. Ideoq; sicut res mobiles possessoris maioratus debent diuidi inter illius hæredes

Cuiacius refutatur.

Operarū perceptio multū differt à fructuū perceptione.

Maioratus possessor transmittit fructus collectos ad eius hæredes, non verò pendentes.

Anton. Gom. in. l. 40. Tauri num. 74. verb. *quod tamen*
Signerol. cons. 12. num. 2.

Fruetus maioratus communicantur inter cōiuges.

17 Quo fit, vt licet bona maioratus non communicentur inter coniuges ord. lib. 4. tit. 7. §. 2. Tamen fructus collecti ex bonis maioratus communicentur. ex Palat. Rub. in repit. rubr. §. 62. nu. 10.

18 Quod si fructus sint pendentes mortuo vltimo possessore maioratus, tunc omnes in solidum pertinebunt ad successorem, & si maior pars anni transacta sit ex regul. l. Herennius Modestinus. 42. ff. de v. furis, coniuncta eius ratione, quam ponit Iass. in. l. apud Iulianum. §. fructus. num. 8. ff. delegat. i. scilicet, quod in legatis transfertur dominium absq; traditione. l. r. C. communia de legat. §. sed nostra. Institut. eodem. Ideoq; quemadmodum efficitur dominus rei legatæ, ita & fructum, qui pars rei censentur. l. fin. §. fructum. ff. quæ in fraud. creditorum.

Fruetus pendentes maioratus pertinent ad sequentem in solidum, mortuo vltimo possessore.

19 Vnde cum ex dispositione. l. 45. Taur. in Regno Castellæ sit constitutum mortuo vltimo possessore, statim non solum dominium, sed possessionem maioratus transferri in successorem, proculdubio omnes fructus pendentes ad eum spectabunt, etiam si maior pars anni transacta sit, quo vltimus possessor decesserit. Ita Ant. Gom. in. d. l. 40. Taur. num. 74. Pelæ de maioratibus. 4. par. quæst. 24. doctissimus Costa de successione Regni. 3. par. num. 13. & sequenti, qui ita in senatu regio iudicatum fuisse aliquando testatur: nempe vt fructus percepti, post delatam successione per tinent ad successorem, non attento qua parte anni vixerit vltimus possessor.

20 Contrariam tamen sententiam tenuit Couar. lib.

1. var.

2. var. cap. 15. ad finem, vbi refert in Granatensi senatu fuisse iudicatum fructus pro rata esse diuidendos inter hæredes defuncti, & successorem maioratus. defendit Molina de primog. lib. 3. cap. 11. num. 11. Auédan. resp. 5. num. 6. qui omnes contendunt in hac diuisione fructuum sequendum esse exemplum mariti. Nam quemadmodum marito dos datur ad sustinendo onera matrimonij, & diuisio fit pro rata tēporis, quo onera sustinuit. l. diuortio. ff. solut. matrim. Ita quoq; possessor maioratus omnia onera familiæ sustinet: scilicet fratres, & cognatos alere, & splendor familiæ conseruare, ideoq; similiter diuisio fieri debet.

Possessor maioratus sustinet onera familiæ.

21 Sed certè non est discedendum à priori sententia, quæ est verissima. Neq; obstat argum. quia matrimonij onera, & onera maioratus possessoris sunt dissimilia, cum onera matrimonij sint grauissima, & continua, at maioratus possessoris onera interdum sunt nulla, aut saltem modica, quæ oneribus matrimonij comparata sunt nullius momenti, vt est notissimum: vnde leges, quæ de marito loquuntur Maioratus possessori non conueniunt.

Leges, quæ de marito loquuntur, non conueniunt maioratus possessori.

22 Quibus addendum est opinionem Gomezij apud nos proculdubio esse recipiendam, si maioratus in testamento constituteatur, quia tum cum inducatur fidei commissum quoddam successuum in futuros successores. l. peto. §. fratre. ff. delegat. 2. Inducetur etiam decisio rex. in. d. l. Herennius Modestinus. Et idem etiã recipiendum est in maioratu ex bonis regie coronæ, quia cum ex mente ordinat. lib. 2. tit. 17. §. 2. dominium transferatur ipso iure in successorem, vt aduertit Costa, vbi supra nu. 14. profectò reducitur res ad terminos. d.

In maioratu ex bonis regie coronæ transit dominium ipso iure in successorem.

minos. d. l. Herenius modestinus. Si verò maioratus sit constitutus per viam donationis inter vivos, dicendum est, quòd cum non transferatur dominium absq; traditione .l. traditionibus. C. de pactis. l. 2. quoties. C. de donat. quæ sub mod. Couar. lib. 1. variar. cap. 14. num. 3. Nonante traditionem successor fructus lucrabitur.

23 Nec obstat, quòd donatio licet ad vitam donatarij finito tempore extinguitur, & ipse contractus, vt in. l. fin. C. de legat. l. 2. C. de donat. quæ submo.

In contractibus licet resoluator titulus, non tamen transfertur dominium.

Quia respondetur, id non esse intelligendum, vt tractato tempore, dominium transferatur ipso iure in eum, cui donator voluit acquiri, sed tantum, quòd ei competat actio personalis, secundum voluntatē donantis. Receptissimum est enim principium in contractibus, vt licet resoluator titulus, non tamen transfertur dominium ipso iure. glos. magna communiter recepta, vbi notat Paulus num. 8. in. l. 1. C. de inoffic. donat. Ant. Gom. in. l. 40. Taur. num. 27. Cum ergo dominium sit penes hæredem defuncti, vt quia non potest esse impendenti. l. nec utilē. ff. ex quibus caus. maiores. fit, vt interim ratione dominij fructus lucratur: & ita sentit Costa de patruo, & nepot. 3. part. nu.

Dominium non potest esse impendenti.

45. In Regno tamen Castellæ seruanda erit potius prædicta opinio Gomeij indistinctè attendita. l. 45. Taur. & l. 7. tit. 4. par. 5. vbi Greg. verb. *Possession*, resoluit. d. Petr. Barbosa in. d. l. diuortio. ff. solut. marr.

Barbosa.

S V M M A

S V M M A R I A E X

Notabili sexto.

- 1 *Heredes sanguinis dicuntur proprie heredes, & in conditione, si sine hærede, per inde intelligitur, ac si dictum sit, si sine liberis, quia hi sunt proprie heredes sanguinis.*
- 2 *Appellatione heredis continentur omnes heredes, etiam extranei, si aliqua absurditas ex eo non resultet.*
- 3 *Intellectus. l. ex facto. §. fin. ff. ad Sen. Cōf. Trebell. Verba nunquam debent intelligi, vt raro, aut nunquam verificari possint.*
- 4 *Intellectus huius text.*
- 4 *Vivens non potest habere hæredem extraneum, filius verò dicitur etiam hæres vivo patre.*
- 5 *Verbū, heredes, filios tantum comprehendit in fœudo, & in annona, & quomodo hoc intelligatur.*
- 6 *Emphyteusis ecclesiastica nō trāsit ad hæredes extraneos.*
- 7 *Res Ecclesiæ ex iusta causa, & interueniente solemnitate à iure requisita, possunt dari in emphyteusim, & in annonam, etiam in extraneos heredes.*
- 8 *Intellectus. §. emphyteusim, auth. de non alienand. aut permutan. rebus Ecclesiæ. collat. 2.*

N O T A

NOTABILE.VI.

Hæredes sanguinis, dicuntur propriè hæredes.

Appellatione hæredis continentur omnes hæredes etiã extranei.

Verba nunquam debent intelligi, vt raro, aut nunquã verificari possunt.

Abet text. vel in hæredes proprios iure sanguinis.

1 Notabis declarationem verbi hæredes, quam facit Imperator in præsent. vt scilicet intelligatur propriè de ijs, qui sunt successores sanguinis; vt non immeritò Matica ex hoc text. dixerit

lib. 11. de coniecturis tit. 1. num. 9. in conditione (si sine hærede) perinde intelligi, ac si dictum sit, si sine liberis, quia hi sunt proprii hæredes sanguinis secundum text. hîc.

2 Nam licet regulariter appellatione hæredis cõtineantur omnes hæredes, etiam extranei. l. hæredis appellatione. 170. l. sciendum. 70. ff. de verb. signific. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. Bart. in l. Gallus. §. etiã si parente. num. 2. ff. de liber. & posthum. communiter receptus per Iass. ibi num. 11. Pinel. in. l. 2. num. 12. C. de bonis mater.

3 Tamen id intelligitur, quando verba hæredis verificari possunt in extraneis hæredibus. Cæterum, si aliqua absurditas resultaret, tunc ad liberos proprios hæredes sanguinis restringi debet. vt in. l. ex facto. §. fin. ff. ad senat. consult. Trebell. Cuius tex. ea ratio est, quia verba nunquam debent intelligi, vt raro, aut nunquam verificari possint cap. coram. 34. de offic. de legat. Vnde cum verba illa, (sine hærede) si generaliter acciperentur, nunquam fideicommissum verificari

rificari posset, ideo verbum illud, sine hærede, restringitur, & fit interpretatio, de qua ibi. Vt rectè accipitur. Accur. ibi schol. vlt. quem communiter scribes sequuntur. secundum Dec. in. c. in præsentia. num. 48. vers. Secunda conclusio. extra de probationibus, & conf. 594. num. 1. Socin. conf. 57. num. 7. lib. 3. Grauet. conf. 38. num. 1. cum quibus ita resoluit insignis Barbosa in. d. l. ex facto §. in princ. ff. ad Trebell. & explicat Caldas de nomin. emphyteuf. quæst. 22. num. 44. & 47.

4 Ex qua resolutione inferitur primò ad text. nostrum, vt si annona concedatur Titio, & hæredibus suis ad eius vitam, qualis est annona gratiosa, quia talis concessio non potest verificari in extraneis hæredibus, cum viuens non possit habere extraneum hæredem, iux. l. 1. de hered. vendit. fit vt intelligatur tantum de filijs, non de alijs. Cum filius dicatur etiã hæres viuo patre ex Bart. vbi supra communiter recepto, secundum Socin. in. l. si filius, qui patri. num. 16. ff. de vulgar. & pupil. Costa in. 4. §. p. num. 9.

5 Deniq; hinc etiam fit, quod si res est eius nature, vt non possit transire ad extraneos hæredes, vt est fœudum. cap. 1. de successione. fœud. & annona regie coronæ ord. lib. tit. 17. §. 5. verbum hæredes, filios tantum comprehendet. resoluit Caldas de nominat. emphyt. quæst. 22. num. 28. Nisi in concessione sit dictum pro te, & quibuscunq; hæredibus, vt eleganter tenuit Bald. in cap. Imperialis, de prohibita fœud. alienat. per Fœdericum, & in. l. 1. num. 30. ff. de rerum diuisione. arg. l. id tempus. 14. §. 1. ff. de vsucapion. Sequitur Aret. in. l. pro hærede. §. quòd si tamen. 1. notabili.

Intellectus. l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebell.

Barbosa.

Filius dicitur hæres, etiam viuo patre.

Verbum hæredes filios tantum comprehendit in fœudo, & in annona.

ff. de acquir. hæred. Peralt. in rubr. num. 55. vers. *Septimus casus*. ff. de hæred. instituend. & in. l. & Proculo. num. 8. ff. deleg. 2. Menoch. conf. 129. num. 11.

Emphyteusis ecclesiastica non trahitur ad hæredes extraneos.

6 Ex ijs deducitur, etiã q̄ si Ecclesia concedat alicui rem in emphyteusim, vel in annonam civilem alicui, & suis hæredibus, ea annona, & emphyteusis nõ transibit ad hæredes extraneos, cum res Ecclesiæ nõ possint ita dari in emphyteusim, aut pro annona civili, vt in extraneos hæredes transeat, vt tenet post glos. ibi communiter scribentes. secundum Alex. in l. etiam. ff. solut. matrim. num. 3. & esse communem restatur Dec. in cap. in præsentia. num. 48. de probation. & conf. 171. num. 3. Gozadin. conf. 36. num. 6. Afflict. decisio. 100. Rubeus in l. Gallus. §. quidam rectè num. 129. ff. de liber. & posthum. Caldas, qui simpliciter loquitur, vbi supra nu. 26. & probatur ea sententia in auth. de non alienand. aut permutand. rebus Eccles. §. emphyteusim ibi, & *civilis annona*, collat. 2.

Res Ecclesiæ ex iusta, & interueniente solemnitate possunt dari in emphyteusim.

7 Sed longè veriùs, & receptiùs est res Eccles. ex iusta causa, & interueniente solemnitate à iure requisita, posse dari in emphyteusim, & in annonam, etiam in extraneos hæredes, vt tenuit Abb. in d. cap. in præsentia, num. 29. & Felinus num. 27. Philip. Decius. d. num. 48. vers. *Sit ergo resolutio*, & est communis secundum Alex. conf. 189. lib. 2. Socin. conf. 266. num. 33. 2. volum. Grat. conf. 55. num. 26. lib. 1. Couar. lib. 2. var. cap. 17. num. 4. vers. *Quarta conclusio*. Et probatur in authent. de alien. & emphyteus. §. licentiam, ibi *perpetuò in emphyteusim uolentibus dare*. in authent. perpetua C. de sacros. Eccles. & probatur etiã ratione, quia si res Ecclesiæ ex iusta causa, & interueniente debita solemnitate

solemnitate possunt in totum alienari, multò magis poterunt dari in perpetuum emphyteusim, per quam uile dumtaxat dominium transfertur.

8 Nec obstat huic sententiæ tex. in d. §. emphyteusim, quoniam dupliciter respondetur. primò, quia is tex. corrigitur per d. §. licentiam, vt tenuit Accurs. in §. adeò. verb. auferre. Institut. de locato, & conduct. Et in authent. si quas ruinas verb. *denuc.* C. de sacros. Eccles. Vel secùdò, & meliùs respondetur, quòd res Ecclesiæ ex iusta causa, & interueniente solemnitate poterunt dari in perpetuam emphyteusim, vt in d. §. licentiam: sine solemnitate uerò de iure civili poterunt dari usq; ad tres uitas, vt in d. §. emphyteusim: Quod tamen correctum est iure canonico per Clement. 1. de rebus Eccles. & in cap. nulli eodem titulo. Vnde hodie res Eccles. ex iusta causa, & debita solemnitate poterunt dari perpetuò in emphyteusim: Sine solemnitate uerò nullo modo dari possunt. Si ergo quis accipiat ab Ecclesia rem in emphyteusim pro se, & hæredibus suis, interueniente iusta causa, & solemnitate requisita, ea emphyteusis transibit ad extraneos hæredes, cum id importet uerborum proprietatem, nec actus natura repugnet ex communi opinione, de qua supra, quicquid contradixerit Gozad. d. conf. 39. num. 7.

Intellectus. §. emphyteusim authent. de non alienand.

S V M M A R I A E X

Septimo notabili.

- 2 *Emolumenta annonæ iam percepta, non solum pertinent ad liberos, & hæredes iure sanguinis, sed ad eos, qui iure hæreditario succedunt.*
- 2 *Ea, quæ possunt alienari, possunt etiam in extraneos hæredes transferri.*
- 3 *Annona perpetua transit ad omnes hæredes, etiam extraneos, annona verò regie coronæ iure maioratus deferatur ex ordinatione Regni Portugalia, & num. 4.*
- 4 *Concessionis Principum gratiosæ non transeunt ad hæredes extraneos: etiam si in eis mentio hæredum fiat.*
- 5 *In successione eorum, quæ deferuntur iure sanguinis, non potest ultimus possessor disponere, sed pertinet ad proximum agnatum. At in successione hæreditaria potest testator etiam propinquiores, & consanguineos priuare, & de eis ad libitum disponere.*
- 6 *In successione sanguinis nõ datur diuisio, immò proximus admittitur, etiam ultra decimum gradum, quod tamẽ est secus in successione hæreditaria.*
- 7 *Successor iure sanguinis potest, delata bona, acceptare & hæreditatem ultimi possessoris repudiare: in successione verò hæreditaria, non potest successor partem adire, & partem repudiare.*
- 8 *In his, in quibus primo institutori succeditur, non potest proximus exheredari.*
- 9 *In successione iure sanguinis potest pacisci sine consensu ultimi possessoris. Secus vero in hæreditaria successione, ubi profequuntur remissionẽ aliã notabiles differentia.*

10 *Annona gratiosa regie coronæ quando transeat ad hæredes extraneos.*

NOTABILE. VII.

VEL in hæredes proprios iure sanguinis. Colligo ex hoc tex. iuncta gl. verb. sanguinis emolumenta annonæ iam percepta, non solum pertinere ad liberos, & hæredes iure sanguinis, sed ad eos, qui iure hæreditario succedunt, vt per hæc verba non significet Imperator in ijs bonis debere, duntaxat, succedi iure sanguinis, sed etiã iure hæreditario: inter quæ duo lōga est differentia, vt nõ inde mireris frustra hoc glossam, immò subtiliter adnotasse.

2 Cuius rei ratio est, quia si prædicta emolumenta titulo alienationis possunt in extraneos distrahi, vt statim in nostro tex. probatur, multò fortius poterunt ad hæredes iure hæreditario transire, ea enim, quæ possunt alienari, possunt etiam in hæredes transferri, vt notatur in l. peto. 71. §. fratre. ff. delegat. 2. l. 1. ff. de fund. dotal. Si autem hæreditas non adeatur per hæredem scriptum, tunc liberis, & agnatis ipsius defuncti, licet non sint hæredes, prædicta emolumenta solui debent ex gl. 2. in l. si quis in sacris. C. de proximis sacrorum Scriniorum, quam ibi profequitur Platea. col. 1.

3 Quod etiam intellige, procedere in ipsa annonã à Principe donata, si sit perpetua iure hæreditario, vulgò

Ea, quæ possunt alienari, possunt etiã in extraneos transferri.

vulgò *Temça de iuro*. Nam ea, ad quoscunq; hæredes, siue proprios iure sanguinis, siue extraneos pertinebit, vt hîc.

4 Secus verò erit in annona regiz coronæ, quæ vti què iure maioratus semper deferri debet, vt probat expressè rex. de iure nrî Regni in lib. 2. Ord. tit. 7. §. 5. ibi *dereyos reays*, & ibi, *de iuro*, & *heredade*, ibi, *non filho maior baravn lidimo sem serem partidos entre os heredeiros*, Et ratio est, quia concessiones Principum gratiosæ intelliguntur tantum de liberis, non de hæredibus, etiã si in eis mentio hæredum fiat, vt voluit glos. in l. 1. C. vnde vir, & vxor, quam sequuntur Iacob. Butrig. Bart. & Dec. in vlt. colum. quanuis glossa in l. vnic. C. si liberalitatis Imperial. socius sine hæred. decis. lib. 10. quam ibi sequitur Bart. Platea, Cyn. Salicet. Alex. & Iass. in l. 1. C. vnde vir, & vxor, contrariũ teneant: quorum opinionem dicit communem Soc. Iun. conf. 73. num. 9. in princip. vt scilicet verbum, hæredibus, simpliciter prolatum in concessione Principis gratiosa intelligatur de quibuscunq; hæredibus. Iure autem nostri Regni prior opinio seruanda est, quam etiam apud Venetos custodiri in praxi testatur Ant. Peregrinus de iuribus, & priuilegijs fisci, lib. 1. tit. 2. num. 102.

Differentiæ inter
succesione. iur.
sanguinis, & in-
ter hæreditario.

5 Quo fit quantum differat hæc annona successiua regiz coronæ ab alia, nam sunt plures, & notabiles differentiæ, inter vnã, & aliam successione. Primò enim in successione eorum, quæ deferuntur iure sanguinis, non potest vltimus possessor disponere, sed pertinent ad proximum agnatum, iux. tex. in cap. 1. in princip. de successione fœud. Molin. post alios

lib. 1.

lib. 1. de primogen. cap. 8. num. 10. At in successione hæreditaria potest testator etiam propinquiores, & consanguineos priuare, & de eis ad libitum disponere, iux. l. quidam cum filium, versic. in eo autem. ff. de verb. oblig. resoluunt Doctores per text. ibi. in l. fratris, & in l. fratres. C. de inoffic. testam. & probatur in ord. lib. 4. tit. 74. in princip. & l. 8. tit. 8. par. 6. 6 Item in successione, quæ defertur iure sanguinis non datur diuisio, immò proximus admittitur. arg. text. in cap. Imperiali. §. præterea de prohibet. fœud. alienat. ord. in d. §. 5. ibi, *sem serem partidos entre hos heredeiros*: probat Bald. in authent. ex testamento, nu. 6. C. de collationibus, quem sequuntur plures, relati à Molina lib. 1. cap. 11. à num. 2. Menchac de success. creat. §. 26. num. 47. Rojas in epitom. success. cap. 5. à num. 12. At in success. hæreditaria fit diuisio inter æquales in eodem gradu. l. 2. §. hæreditas. ff. de suis, & legitim. l. lege. 12. abul. versic. illa proculdubid. C. de legitim. hæred. explicat Gomes in l. 8. Taur. num. 1. Deinde in successione iur. sanguinis admittitur quis, etiam ultra decimum gradum. l. cum ita. §. fideicommissio. ff. delegat. 2. l. vlt. C. de verb. significat. Molin. lib. 1. cap. 3. num. 14. & cap. 4. nu. 4. Gama decis. 193. num. 4. At successio hæreditaria ab intestato non extenditur ultra decimum gradum. glos. vlt. in §. vltim. Instit. de successorũ cognat. §. 2. verb. longis. Instit. legitim. agnator. success. glos. in authent. in successione C. de suis, & legitim. cõmunè resoluit Gomes in l. 8. Taur. nu. 5. Couar. de success. ab intestat. nu. 11. Rojas vbi supra cap. 33. num. 24. l. 6. tit. 13. part. 9.

7 Præterea in successione iuris sanguinis potest

M

succes-

Successio iuris san-
guinis non exten-
ditur ultra deci-
mum gradum.

Successor iure fan-
guinis potest hæ-
reditatem vltimi
possessoris repu-
diare, & bona sibi
delata acceptare.

Successor bona delata acceptare, & hæreditatem vltimi possessoris repudiare: argum. tex. in. l. si operarum, ibi, licet hæres non existat. ff. de oper. libert. resoluit Bart. & Doctores in. l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. Bart. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. num. 4. ff. de oper. libert. resoluit communem Couar. lib. 2. var. cap. 18 num. 2. versic. quinto. Molina lib. 1. cap. 8. num. 4. At in successione hæreditaria non potest successor partem adire, & partem repudiare. l. 1. & 2. l. si solus in princip. ff. de acquir. hæred. l. quidam eloquio. C. de iur. deliberand. declarat Iass. in. l. vnic. nu. 12. C. quando non petent. part. Cagnol. num. 4. in. l. ius nostrum. ff. de regul. iur. Lorient. de aditione axiom. 8. Marāta in repet. legis is potest. ff. de acquir. hæred. à num. 18. Gomes. 1. tom. cap. 12. nu. 33.

8 Rursus in successione sanguinis non potest quis proximus exhæredari in ijs, quibus primo institutori succeditur. argum. l. 3. ff. de interdicit. & relegat. l. si arrogator versic. pen. ff. de adoption. l. cohæredi. §. cum filiar. versic. nec fideicommiss. ff. de vulgari. l. filiusfam. §. cum pater. ff. deleg. 1. ibi, *Posse exhæredati petere fidei commissum.* per quem ibi notat Corneus, & alij, quos refert, & sequitur Costa de patruo, & nepote. 3. part. ex num. 21. Molina lib. 1. de primogen. cap. 9. num. 2. Pinel. & alij, quos refert Vallascus de iure emphyt. lib. 1. quæst. 45. col. 3. & 4.

9 Deniq; in successione iur. sanguinis potest pacifici sine consensu vltimi possessoris, quia nõ ei, sed primo institutori succeditur: argum. l. 1. C. de pactis, vbi communis notat Angel. in. l. stipulatio, hoc modo. ff. de verb. obligat. quem sequuntur plures relati à

Tiraquell.

Tiraquell. de iur. primogenit. quæst. 24. num. 1. & 2. Molin. lib. 3. cap. 2. num. 22. At in successione hæreditaria, sine consensu vltimi possessoris pacifici non potest: vt in. l. vlt. C. de pact. vbi omnes. Aliæ etiam differentiar colligi possunt ex Costa de patr. & nepot. 3. part. per totam. Suar. alleg. 10. num. 3. Garcia de expens. cap. 16. num. 30. col. 2. Quæ omnia notabis ad ord. lib. 2. tit. 17. §. 1. cum sequent. supra allegatis, vbi in bonis coronæ, seu annonis à Rege ex corona concessis, succeditur iure sanguinis, & in bonis emphyteusis: probat ord. lib. 4. tit. 62. §. 3. Vallascus de iur. emphyteus. quæst. 50. num. 6.

10 C A T E R V M in proposita specie aduertendum est, quòd quanuis annona regiar. coronæ non transeat ad hæredes extraneos ex ordinatione regia, quã supra retuli, sed tantum ad liberos iure sanguinis spectet, vt antea explicauim. Tamen si Princeps concederet annonam gratiosam pro duabus vitis Titio, cum facultate testandi in filio, aut nepote, & testator decesserit ab intestato, non facto testamento, aut eo irrito, vt in. §. 1. Instit. quibus mod. testam. infirm. proculdubio annona pertinebit ad hæredes successores, vel iure sanguinis, vel extraneos hæreditario iure succedentes: ex tex. hinc, ita vt si fuerint plures hæredes, quia ea diuidi rectè non possit per partes, diuidetur tamen æstimatione, & adiudicatione, vt in. l. si familiar. ff. familiar. erciscundæ. l. cõmuni in principio. ff. commun. diuidund. §. si familiar. §. eadem Institut. de officio iudicis. Nec enim sequitur, nõ diuidetur, ergo fiet successio iure sanguinis, vt resoluit Suar. in. l. quã in prioribus, in declarat. l. Regni. 2. dub. nu. 7.

M 2

S V M-

S V M M A R I A E X

Octauo notabili.

- 1 *Redditus annonæ percepti transeunt ad hæredes, non vero ipsa annona.*
- 2 *Si in concessione annonæ dicatur pro te, tuisq; hæredibus, annona transmittetur ad quoscunque hæredes, etiã in infinitum, nec intelligetur de primis hæredibus, sed de omnibus.*
Legatum annuum pro te, & hæredibus transmittitur ad omnes hæredes, licet regulariter legatum annuum nõ sit transmissibile.
- 3 *Legatum annuum non est sua natura intransmissibile ad hæredes, sed fit intransmissibile ex natura dispositionis, quia pro primo anno est purum, pro sequentibus conditionale, contra Imol. Alexand. & alios.*
- 4 *Legatum annuum tunc censetur ad alimenta relictum, quando relinquitur pauperi.*
Si relinquatur legatum annuum Titio, & eius hæredibus, non censetur ad alimenta relictum, cum incertum sit, an hæredes Titij, pauperes, vel diuites sint futuri.
- 5 *In annonæ concessione facta Titio, & eius hæredibus, non solum intelliguntur hæredes sanguinis, sed etiam extranei, nisi dicatur pro te, & tuis hæredibus ad vitam, vel nisi sint annonæ regie successiones.*

NOTA-

NOTABILE. VIII.

T Quicumq; perceptarum annonarum. Notabis emolumenta, & redditus annonæ perceptos transire ad hæredes, non verò ipsam annonã, quia est eius naturæ, quod non potest transire ad hæredes, vt in cap. 1. in fine, quis sit Dux, vel Marchio in vsibus fœud.

2 Quod limita, nisi in concessione annonæ dicatur pro te, tuisq; hæredibus, tunc enim transmittetur annona ad quoscunq; hæredes, etiam in infinitum. Nec intelligetur de primis hæredibus, sed de omnibus argum. tex. in. l. in annalibus. C. de legat. vbi legatum annuum pro te, & hæredibus transmittitur ad omnes hæredes, licet regulariter legatum annuum non sit transmissibile. l. si in singulos. ff. de annuis legat. quæ est transmissibile. l. si in singulos. ff. de annuis legat. quæ est transmissibile. tex. in. d. l. in annalibus testatur Bart. ibi, non alibi reperiri, & idem testatur Bald. in. l. fin. 4. oppositione. C. de hæred. instituend.

Legatũ annuũ nõ est transmissibile.

3 Cuius rei ratio est, secundum Bart. in. l. Gallus. §. etiam si parente. ff. de liber. & posthum. quia legatum annuum non est sua natura intransmissibile ad hæredes, sed fit intransmissibile ex natura dispositionis, quia pro primo anno est purum, in sequentibus conditionale. l. 4. ff. de annuis legat. legatum autem conditionale ad hæredes non transmittitur. l. vnica. §. fin autem aliquid. C. de caduc. tollend. ideoq; si in concessione fiat mētio hæredũ poterit rectè ad hæredes trãfire. Et quanuis ab hac ratione Bart. recefferint

Imol. & Alex. ibi ex eo, quia immò legatum annuū suapte natura intransmissibile est adhæredes, quia cēsetur ad alimenta relictum. l. cum ij. §. si in annos. ff. de transactionibus, legatum autem alimentorum ad hæredes non transit. l. si cum præfinitione. ff. quando dies legat. ced.

Legatum annuū quādo censeatur ad alimenta relictum.

4 Tamen ab hoc argumento rectè Bart. defendi potest, quoniam legatum annuum tunc censeatur ad alimenta relictum, quando relinquitur pauperi. Nā si diuiti relinquitur, non censeatur ad alimenta relictum, vt optimè distinxit Accurs. in. d. §. in annos. Si igitur annuum legatum relinquatur Titio, & eius hæredibus, non censebitur ad alimenta relictum, cum incertum sit, an hæredes Titij pauperes, vel diuites sint futuri: ideoq; tale legatum ad omnes hæredes, etiam extraneos transmittitur, iux. d. l. in annalibus, vt defendendo Bart. tradunt Soc. in. d. §. etiam si parente. 3. colu. in princ. Alciat. num. 26:

5 Quibus etiam addendum est, nec etiam in annonæ concessione intelligi de hæredibus, qui sunt de iure sanguinis, sed de quibuscunq;: vti colligitur ex his, quæ suprā dixi scholio. 7. Quod intellige nisi dicatur pro te, & tuis hæredibus ad vitam, vt habes in scholio 6. num. 4. tradit Peralta in rubr. num. 55. de hæredib. instituend. Secundo intellige, nisi sint annonæ à Rege concessæ, tunc enim in eis locum hebet dispositio ordin. lib. 2. tit. 17. cū de eis non loquatur in. §. 5.

SVM-

95
S V M M A R I A E X
Notabili nono.

- 1 Filiusfam. potest testari, de fructibus annonæ, quæ pro eius meritis ei fuit concessa.
- 2 Qui Principi, vel reip. ministrant in pace, quodammodo dicuntur militare.
- 3 Filiusfam. potest testare de fructibus annonæ: etiā si ea propter seruitia patris sit à rege, aut à Principe concessa.
- 4 Omnis donatio à Principe facta omnes effectus peculij Castrensis consequitur, non solum circa vsum fructum patri non querendum, & collationem euitandam, sed vt de ea possit ad libitum testari filius, vel filia in patris potestate constituti.
- 5 Ampliantur prædicta, etiam si annonæ contemplatione patris sint concessæ filiofam. contra Palat. Rub.
- 6 Annonæ non imputantur, nec conferuntur, sicut & alia officia, & dignitates, ex quibus annui redditus percipiuntur.
- 7 Annonæ, quas pater ex suis bonis dat filie ingrediēti monasterium, conferuntur.

NOT ABILE IX.

T quicumque.

1 NOTO militem, cui pro eius meritis annonæ ciuilis fuit assignata, posse redditus iam perceptos in hæredes transmittere ex testamēto, vel ab intestato, aut alienationis arbitrio, quocunq; titulo distrahere.

Filiusfam. potest testari de annonæ Regia.

distrahere. Quod vt in eo specialitas aliqua Imperatoris versetur, debet extendi, & intelligi, vt procedat non solū in eo, qui sui iuris est, sed in filiofam. qui paterno iuri fuerit subiectus, vt scilicet talis possit, & disponere, & testari de eis, ad instar peculij Castrensis.

2 NAM bona acquisita etiam inermi militia Castrētia reputantur, vt in. l. fi. (quam non frustra glossa hic allegat). C. de silentarijs lib. 12. Ij enim, qui, vel reip. vel Principi ministrant in pace, quodāmodo dicuntur militare, vt in. l. aduocati. C. de aduocatis diuersi iudiciorum. Arque inde in ijs bonis habetur filiusfam. tanquam paterfam. vt hic & in. l. 2. ff. ad Macedon. totumq; ius est filij, non patris; vt in. l. 3. C. de Castrenf. pecu. lib. 12. l. ex nota. & l. ex Castrenf. & in. l. pater. §. fin. ff. eodem tit. & in. l. 3. §. 1. ff. de donat. inter. & in. l. si pater. ff. de pactis: declarando tamen (vt dixi) in. l. cum oportet. in. 4. part. C. de bon. quæliber.

3 QVIBVS addendum est, quod si prædictæ annonæ civiles fuerint concessæ à Rege cuidam filiofam. pro remuneratione meritorum, & seruitiorum: tunc in eis locum habebunt plura priuilegia, quæ refert, & congerit Mench. de success. creat. lib. 3. §. 26. ex num. 2. & 5. Cassan. in cathal. gloriæ mund. 5. par. consider. 24. Iass. in authent. ex testamento. num. 12. C. de collat.

4 CONSTAT enim omnē donationem à Principe factam omnes effectus peculij Castrensis consequi, non solum circa vsum fructū patri non quæredū, & collationem euitandam: vt specialiter notat Gomez. in. §. actiones autem de peculio. num. 13. Instit. de actio-

de actio-

de actionibus, sed etiam vt de illis possit testari filius, vel filia, licet in potestate patris constituti, iuxta. l. 1. §. hoc autem, versic. in filij. ff. ad Trebell. vbi Alex. nu. 5. & satis colligitur ex. l. cum multa. C. de bonis, quæliber. Segura in. l. Imperator. num. 42. ff. ad Trebell. Guiller. in cap. Raynutius versic. matrem, num. 17. diximus in. d. l. cum oportet. num. 185.

5 Quod adeo procedit, vt etiam si prædictæ annonæ fuissent patris, & postea eadem, tanquam nouæ filio concessæ, vt plerunq; fit, & contemplatione, & propter seruitia patris, adhuc in eis procedent ea, quæ nunc prædiximus, vt probat Anton. Gomez. in. l. 48. Taur. nu. 4. Caldas de nomin. emphyt. quæst. 18. nu. 6. quicquid aliud velit Palat. quem reijcimus in. d. l. cum oportet, num. 188.

6 Denique aduerter prædictas annonas non imputari, vt in. l. omnimodo. §. imputari. C. de inof. testam. Sicut & alia officia, & dignitates, ex quibus annui redditus percipiuntur, de quibus in. l. vlt. C. de pignorijs. l. Lucius. 22. ff. delegat. 2. l. fideicommissa. 11. §. si seruo, delegat. 3. l. creditor. 54. §. inter. ff. de actionibus empti, de quibus Garfia, & alij cōplures, quos cumulatim retulimus in. d. l. cum oportet, num. 189. vbi agimus de annuis redditibus, annonisq; civilibus eorum, qui in palatio Principis alicui muneri seruiūt, qui in militia, & dignitate esse dicuntur, vt in. l. 3. C. de dignitatibus. l. vlt. C. de silentarijs in tit. C. de priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militāt: infra hoc volum. & notauimus in princip. statim huius legis, circa expositionem verbi, *scholæ*.

7 Limita tamē prædicta nō procedere in annonis, & pa-

Annonæ non imputantur.

Qui Principi, vel reip. ministrant in pace, quodāmodo dicuntur militare.

Annona, quas pater dat filiae moniali conferuntur.

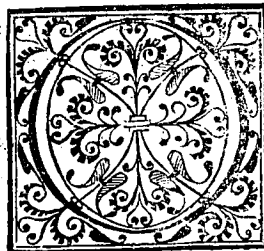
98 *Castr. de annon. ciuilib.*
& panibus ciuilibus, quos pater filiae moniali ingredienti monasterium, aut alij cuilibet filio donauerit, nam tunc conferentur, & imputabuntur, tanquam profectitia ex mente ordin. lib. 4. tit. 77. §. 1. Caetera verò circa istum punctum diffusius videbis in nostris commentarijs. d. l. cum oportet.

S V M M A R I A E X Decimo notabili.

- 1 *Beneficiarius licet de iure communi non possit de fructibus beneficij testari, poterit tamen de ijs, quos habet ex remuneratione meritorum.*
- 2 *In ijs, quae clericus acquirit ex industria sua, vel doctrina liberè testari potest, & similiter de eis, quae pro remuneratione suorum laborum, & meritorum conceduntur, etiam si ratione ordinis clericalis, veluti pro Missis dicendis, vel orationibus.*
- 3 *Ea, quae dantur in praemium, & remunerationem laboris consentur per industriam quaesita, etiam si dentur pro opera, ad quam tenebatur ratione beneficij, utpote pro annuversarijs dicendis à parrocho illius Ecclesiae.*
- 4 *Beneficiarius, si ultra mediocrè, & consuetam, diligentiam maiorem adhibuerit, illud, quod pro hac maiori diligentia meretur arbitrio boni viri, licitè ex fructibus beneficij deducere potest, & de eo ad libitum disponere.*

NOTA-

NOTABILE. X.

Reserua tex. istum ex generalitate huius verbi, *quicumq;*, procedere etiam in eo, qui alias testari, vel disponere prohibitus est, ut explicauit in scholio praecedent. quo fit, idem esse dicendum in clerico beneficiario, qui licet at-

Beneficiarius potest testari ex fructibus, quos habet ex remuneratione meritorum.

tento iure communi non possit de fructibus sui beneficij disponere, nec testari: cap. cum in officijs de testament. Tamen quando fructus beneficiarius habuerit ex remuneratione meritorum, vel mercedis laboris (ad quae alludi solet annona ciuilis, secundum ea, quae explicauit in rubr. huius tituli) tunc de eis impunè disponere poterit ex tex. hic.

2 Et ratio est, quia si in ijs, quae clericus acquirit ex industria sua, vel doctrina, liberè testari potest. c. relatum, el. 2. versic. caeterum, cap. quia nos de testament. cap. Episcopi. 12. quaest. 1. ergo & de eis, quae pro remuneratione suorum laborum, & meritorum conceduntur, etiam si ratione ordinis clericalis, ut pro Missis dicendis, vel orationibus.

3 Quia cum haec dentur in praemium, & remunerationem laboris, consentur per industriam quaesita Pa nor. in cap. cum esset. num. 26. de testam. etiam si dentur pro opera, ad quam tenebatur ratione beneficij, utpote pro annuversarijs dicendis à parrocho illius Ecclesiae, ut concludit Nauarro in apologia de red-

Quae datur in praemium laboris consentur per industriam quaesita.

N 2 diibus

Beneficiarius sive
era mediocrē, &
consuetam diligē
tiam maiorē adhi
buerit, quod pro
hac maiorē diligē
tiam meretur, ex fru
ctibus deducere
potest.

ditibus Ecclesie quaest. 1. monit. 2. num. 3. in fine.
4 Quinimō, si beneficiarius ultra mediocrem, & consuetam diligentiam, maiorem adhibuerit, ut potē audiendo confessiones, prædicando, & similia faciēdo: illud, quod pro hac maiori diligentia arbitrio boni viri meretur, licitē ex fructibus beneficii deducere potest, & de eo adlibitum disponere ex tex. nostro, prout enim si omnes fructus essent vniuersalis Ecclesie in vno cumulo, ut seruiētibz satisfieret ex illis, debuit præstari portio cuilibet secundum propria merita, iux. tex. hīc in princip. ibi, nō tā titulis digni satum, quā singularum virorum meritis, idem etiam beneficiarius licitē poterit facere in fructibus beneficii, ut tenet Ioan. Maior. in. 4. d. 24. quaest. 17. col. 4. & sequitur Nauarrus in apolog. de redditibus Ecclesie, quaest. 1. mon. 78. num. 3. vsq; ad fin. resoluit Barbosa in. l. diuortio, scholio. 26. ff. solut. matrim. vbi allegat text. nostrum. Hodie tamen attenda hodierna consuetudine generali, de quibuscunq; beneficii fructibus beneficiarius testari, & disponere potest, ut diximus in schol. 6.

S V M M A R I A E X

Vndecimo notabili.

- 1 *Annona quando possit alienari.*
Fructuum commoditas licet possit alienari, non tamen ipsius utendi, & fruendi.
- 2 *Vsusfructus quando possit alienari.*
- 3 *Annona regia corone ad instar maioratus debet ad legitimum*

- timum successorem pertinere, nec poterit diuidi, alienari, aut permutari sine speciali Regis consensu.
- 4 *Annona an possit pignoriari, & de intellectu. l. final. C. de rebus alien. non alienand.*
- 5 *Intellectus. l. in quorum. ff. de pignoriibus.*
- 6 *Declaratio vilis ad. l. vnicam. C. de contractibus iudicū.*
- 7 *Annona regia nō potest pignoriari, absq; regia facultate.*
- 8 *Nec etiam similiter poterit permutari.*
- 9 *Qui habet annonas regias, poterit eas cum ipso Rege permutare.*
- 10 *Rex catholicus debuerat exonerare patrimoniam suam ab annonis, quas prædecessores Reges donarunt, faciēdo permutationem cum alijs rebus.*
- 11 *Rex non poterit compellere, ut ei vendant annuos redditus, nisi in eis adsit pactum de retrō.*
- 12 *Possessor maioratus non potest illum pignoriari, & si aliquam rem maioratus alienauerit, potest admitti reuocando.*
- 13 *Maritus, qui rem dotalem alienauit, rectē poterit venire contra factum proprium, & illam reuocare: contra Pelas.*
- 14 *Possessor maioratus, si vnā rem ex bonis maioratus alienauit, potest eam reuocare: si vero pignori dedit, aut locauit in longum tempus, vel in vitam suam non poterit contrauenire, & repelletur ope exceptionis.*
- 15 *Possessor maioratus, si totum alienet, totum transibit in sequentem in gradu, nec poterit reuocare, si adsit in eā clausula expressa de nō alienando.*
- 16 *Si in maioratu nō adsit expressa clausula de nō alienando, poterit possessor pro vite sue tempore alienare seruitutem, & pignus constituere, & resolutio iure dantis, resoluitur*

- resoluitur ius accipientis.
- 16 *Intellectus. l. vnica. C. ne habitat. metrocomie lib. 12.*
- 17 *Emptor rei dotalis potest rem retinere, donec pretium ei soluatur, & idem dicendum est in emptore rei restitutioni subiecte ex ratione, quae ibi ponitur.*
- 18 *Maioratus, etiam si facta alienatione, statim spectet ad sequentem in gradu, tamen emptor recursum habebit contra venditorem.*
- 19 *Male fidei possessor est, qui contra legem mercatur.*
- 20 *Lex tertia. C. de fundis limitrophis lib. 12. intelligitur. In re Ecclesiae prohibita alienari, pretium applicatur Ecclesiae, quando vero prohibitio fit favore Republ. pretium applicatur fisco.*
- 21 *Annona non potest confiscari, sicut nec alimenta publicatis bonis alimentarij.*

NOTABILE. XI.

EL alienationis arbitrio.

1 Noto, quod licet redditus annonae percepti possint alienari, & distrahi in praesenti, non tamen ipsa annona, quia est ius personale, ut dixi in rubrica huius tituli. Quod an hodie procedat in hoc Regno distinguendum est, quod si fuerit annona gratuita ad vitam, quae dicitur, *Temsa gratiosa de por Vida*, tunc habet se, ut ususfructus, ut supra declarauimus, cuius licet commoditas, non tamen ipsum ius utendi, & fruendi in corporale

Annona quando possit alienari.

corporale cedi, aut alienari potest, nec enim potest eradicari a persona ususfructuarij iuxta ea, quae dixi in l. cum oportet. num. 119. pag. 39.

2 Fit inde, ut quemadmodum ipsum ius utendi, & fruendi, etiam vendi, & alienari potest, consentiente domino proprietatis, ita ut non iam istius mors, sed eius, in quem ususfructus transfertur, expectari debeat, prout nouiter tradidi in d. l. cum oportet. fol. 40. ita etiam & similiter cum consensu proprietarij, id est, personae annonae concedentis, & ipsa annona, id est, ipsum ius percipiendi panes civiles, & annuos redditus vendi, & alienari, vel cedi possit, & ita saepe vidi praticari.

3 Si vero annona fuerit perpetua iure hereditario, vulgo dicimus, *Temsa de iuro*, tunc quidem cum ista possit transferri ad haereditarios extraneos, poterit etiam vendi, & alienari, tanquam aliqua proprietatis, & res solae: secundum ea, quae declarauimus in rubrica huius tituli, nisi annona fuerit regia, donata ex rebus coronae, seu ex redditibus patrimonij Regij constituta, quia tunc ad instar maioratus debet ad legitimum filium successorum pertinere, nec poterit diuidi, alienari, aut permutari sine speciali Regis consensu ord. lib. 2. tit. 17. §. 5. ibi, *de iuro de hereditate*, ita quidem, ut si alienetur, res reuertatur ad fiscum, pretiumque possit a venditore per emptorem repeti. ord. d. §. 17.

4 Dubitari tamen potest in proposito nostri textus an siquidem annona ipsa principalis vendi, & alienari non potest, ita etiam & pignori dari prohibeatur: quoniam quauis per pignoris conventionem res non alienetur, per eam tamen peruenitur ad alienationem, ac pro

Ususfructus quando possit alienari.

Annona, an possit pignori dari.

ac proinde videtur censerī prohibitū per tex. in. l. oratio ff. de sponsalibus. Menoch. conf. 116. nu. 15. lib. 2. Tu tamen dic, quòd licet quando quis prohibetur vendere, prohibeatur etiam & pignori dare. l. fin. C. de rebus alien. non alienand. cap. nulli, de rebus Eccles. Gomes. in. l. 40. Taur. num. 83. Tamen id procedit ex tacita voluntate prohibentis, prout dicebat Butricarius, què refert Bart. in. l. in quorum. ff. de pignoribus, non verò ex propria significatione vocabuli, vt in. l. si pupillorum. §. 1. ff. de rebus eorum.

5 Ex quibus deducitur ad tex. in. d. l. in quorum. ff. de pignoribus, vbi licet quis prohibeatur emere, non prohibetur pignori accipere, quod est vtile ad. l. vnica. C. de contractibus iud. & ad ord. lib. 4. tit. 38. vbi iudex prohibetur emere, & lib. 2. tit. 8. vbi Ecclesia prohibetur rem immobilem acquirere sine voluntate Principis, quanuis enim prohibeatur emere, non tamen prohibetur pignori accipere per tex. in. d. l. in quorum.

6 Vnde proculdubio dicendum est, quòd quanuis qui possidet annonas ciuiles ad vitam, non possit eas vendere, poterit tamen pignori dari, secundum prædicta. Quæ tamen aduerter non procedere in annona regia perpertua, ex rebus coronæ constituta, cum expresse prohibeatur in ea pignoris datio, absq; regia facultate in ord. lib. 2. tit. 17. §. 17. ibi, *nem alhear*, & §. 18. per argumēt. ab speciali coniunct. §. 5. ibi, *iuro de her dade*.

7 Nec etiam similiter poterit prædicta annona permutari, vt in. d. §. 17. ibi, *nem scaimbar*, cum permutatio alienatio sit. l. 1. ff. de rerum permutat. & vicem emptionis

Intellectus. l. fin. C. de rebus alien. non alienand.

Intellectus. l. in quorum. ff. de pignor.

Intellectus ord. regie.

Annona regia nõ potest permutari.

Intellectus ord. regie.

ptionis obtineat. l. sciendum. §. emptorem. ff. de Aedilict. edict. Nam cum eadem sit, & vendendi, & permutandi ratio, prohibito vno, prohibetur & aliud, secundum prædicta. Ideoq; in hoc Regno cautum est. lib. 4. tit. fin. ne possit vendere filio quicquam pater, aut etiam permutare, si permutatio non sit æqualis, quia tunc eadem est ratio in vtroq; scilicet timor pretij clandestini in fraudem aliorum filiorum.

8 Cæterum, quanuis qui possidet annonas regias, non possit cum alio permutare: notabis tamen cum Rege ipso, à quo habet, fieri posse earum permutacionem, secundum ordin. lib. 2. tit. 17. §. 19.

9 Cuius text. argumento tentari potest, posse nunc Regem Catholicum sibi consulere causa exonerandi patrimonij sui, & vectigalis regij, quod ad expeditionem contra infideles, & ad liberandam nauigationem à pyratibus, atq; hostibus publicis, fuit inductum, vt notatur in. l. vnica. C. de classis. l. vnica. C. de primatibus Alexandria, hoc vol. Ioan. Cerial. lib. 2. de primogen. quæst. 2. num. 4. vt scilicet possit annonas, quas Moniales, Abbates, & monasteria habent in dictis vectigalibus, maximè in emporio Vlissiponensi, cum alijs redditibus temporalibus permutare, & ad huiusmodi permutacionem possit eos compellere, fauore publico. argum. tex. & quæ ibi notantur in. l. 4. C. de exactoribus tribut. lib. 10. Nam licet prædictas annonas non possit Princeps reuocare, vt colligitur ex ijs, quæ dixi in scholio. 3. ad med. Poterit tamen permutare iuxta d. ord. regiam. in. d. §. 19. licet enim veniat cõtra factū propriū, recte tamè admitteretur ob publicā vtilitatē. glos. in. l. post mortē. ff. de adoption.

Rex Catholicus potest exonerare patrimonium suū ab annonis.

10 Prædicta tamen, quæ dixi, sunt intelligenda in ea annona, annuoq; reddito, qui fuerit à Regibus gratuito donatus: non autem in eo, qui fuerit pretio comparatus, nam illam poterit dominus, cum quo voluerit permutare, vendere, & alienare, nisi habeat pactum de retrò vendendo, vt communiter fieri solet.

Possessor maioratus non potest illum pignori dari.

11 EX SUPERIORI autem resolutione primo obserua, prædicta in annona regia procedere etiam in rebus maioratus, siue regie coronæ, siue patrimonialibus, vt prohibitus alienare bonam vinculatam, prohibetur etiam & pignus constituere seruitutem, vsum fructum, & emphyteusim imponere. l. fin. C. de rebus alien. non alienand. Ita vt si possessor maioratus alienauerit aliquam rem maioratus, possit admitti reuocando, nam quando quis prohibetur alienare ex causa publica rectè admittitur reuocando, vt in. l. quemadmodum. C. de agricol. & censif. lib. 11. per quem ita tenet Paul. de Castro in. l. filiusfam. §. Diuinum. 3. ff. delegat. 1.

Maritus potest reuocare alienata rei dotalis

12 Quo exemplo, & similiter maritus, qui rem dotalem alienauit, cum in eo etiam versetur fauor publicus rei dotalis: iux. tex. in. l. 1. ff. solut. matrim. & in. l. i. per totum. ff. de fund. dotali: rectè poterit contrauenire, vt est glos. in princip. Instit. quibus alienari licet, vel non. His enim casibus, licet, quis veniat contra factum proprium: Tamen rectè admittetur ob publicam vtilitatem; vt sentit glos. in. l. post mortem. ff. de adoptionibus, tenet Bart. in auth. de non alien. rebus. Eccles. in princ. num. 6. quicquid contrarium dicat Pelaes in suo tractat. maioratum. 4. par. quæst. 15.

13 Est autem differentia inter casum, quo possessor maioratus

maioratus alienauit rem vnam ex pluribus vinculatam, & inter casum, quo imposuit seruitutem, vel pignori dedit, aut locauit in longum tempus, vel in vitam suam. Nam primo casu fit diuisio, quod contrarium est ipsi maioratus, nec enim diuidi potest. Secundo vero casu, sibi solum præiudicat, non autem sequentibus in gradu, tunc enim non poterit contrauenire, quoniã licet iure seruitutis, aut pignoris res non teneatur, vt in. d. l. fin. C. de rebus alien. non alienan. Repellitur tamen is, qui pignori rem dedit ope exceptionis, arg. text. in. l. per fundum. ff. de seruitut. rust. præd. & in. l. fin. ff. cõia præd. & in. l. veditor. ff. eodẽ tit. q. nõ est ita in primo casu, quia in eo præiudicat sibi, & familiæ, atq; volũtati testatoris, prout latè probat Pinel. in. l. 1. 3. p. nu. 99. C. de bonis matern.

14 Nam si possessor totum maioratum alienauerit, si sit patrimonialis, statim transibit in sequentem in gradu. l. cum pater §. libertis. ff. delegat. 2. l. peto. 71. §. fratre eodem tit. nec poterit reuocare, vt supra dixi. Si vero sit regie coronæ ad eam deuoluetur, secundũ ord. lib. 2. tit. 17. §. 17.

15 Cæterum prædicta intelligenda sunt, quando in bonis vinculatam, & fideicommissis subiectis adest clausula expressa de non alienando, nam si non adsit, cum possit possessor rem alienare pro vitæ suæ tempore. l. Staius Florus. §. Cornelio felici. ff. de iure fisci. l. seruo legato. §. 1. ff. deleg. 1. & in. l. 3. §. sin autem auaritia. C. communia delegatis, cū alijs, & docet Paulus in. d. l. filiusfamil. §. Diuinum. 7. Molina lib. 1. de primogen. cap. 13. num. 33. bene consequitur, & seruitutem, & pignus mero iure posse constitui: ita tamen,

Possessor maioratus quando possit alienare pro vitæ suæ tempore.

vt resolutio iure dantis, resoluatur etiam ius accipientis. d. l. 3. §. fin. autem avaritiæ. C. communia delegat. l. si is cui. §. hæres. ff. quemadmodum seruitutes amittant. & in l. 6. §. fin. ff. de in diem. adiect. cum multis alijs, prout defendit Gomes in. l. 40. Taur. num. 81. P. nel. omnino videndus in. d. l. per totam. Ratio autem differentiæ est, quia primo casu adest duplex fidei commissum, vnum de non alienando, alterum verò de restituendo familie, quo casu statim sequens admittitur, non expectata morte possidentis, vt nos latè aduertimus in. l. filiusfam. §. Diui. ff. deleg. 1. in lectura, quæ Salmanticæ publicè fecimus, quæ omitto, ne omnia ibi tradita transcribere videamur.

16 Quibus addendū est, quòd quæadmodū casu, quo quis annonas regias alienauit, & fiscus reuocauit, emptor repetit pretiū à venditore, vt supra notauimus. Ita similiter in maioratu erit dicendū, vt expressius cautur in. d. ord. reg. lib. 2. tit. 17. §. 17. ibi, *secā logo tornadas.* facit tex. in. l. vnic. C. ne habitatoribus metroc. lib. 11. in fin. dū ait forensem prohibitū emere, si emat posse pretiū repetere. Quod tamē difficile est, quia in qualibet re prohibita alienari, emptor non potest pretiū, si scienter emit, repetere. l. quemadmodū. C. de agricol. & censit. lib. 11. l. 1. C. de prædijs decuriō. lib. 10. l. 2. C. ne rei dominicæ. l. iubemus nulli. §. 1. C. de sacros. Eccles. l. 1. C. de præscrip. 30. vel. 40. ann. & in. l. vlt. C. de litigiō. tradit Afflict. decis. 278. cuius rei rationē eā esse existimat, quia is bonā fidē aliàs necessariā in contractu vëditionis nō habet, cū in eo casu nolit esse dñs emptor, sed prædo, ideoq; vëditore nō potest obligare, quæadmodū, & is, qui sciēter emit rem

rem alienā, vt in. l. si in emptione. §. item. Et quanuis glos. in. d. l. vnic. distinguat inter scientē, & ignorantē, quòd etiam sentit glos. in. d. l. quæadmodum verb. empta. Tamen Bald. in. l. fin. §. fin. C. cōmunia delegat. indistinctē tenet pretiū eum non amittere per tex. ibi & in. d. l. vnica, & opinionē Bald. sequitur Felin. in. c. cum causam. nu. 26. de re iud. Andr. Siculus in. c. audietiam in fin. extra de reb. Eccles. qui mouentur ex eo, quòd in tali casu nihil cautū est de amissione pretij: vnde si expressim caueatur, quòd pretium amittatur, nulla erit dubitatio. vt in Ecclesia emente rem immobilem sine Principis licentia, cautum est in ord. lib. 2. titulo. 8.

17 Tu autem defendes Bald. ex eo, quòd videtur contra bonam fidem, vt is, qui vendidit rem, eam possit recuperare, & pretiū retinere, quo casu pretium recuperari posse: tenet Bartol. in. l. si debitor. ff. quæ in fraud. cred. cuius opinionem sequitur ordin. lib. 4. tit. 6. Nam qui emit rem dotalem scienter à marito, pretium non amittet, poterit enim interim rem retinere, donec pretium sibi soluatur, prout tenet Gomes, alijs tamen rationibus in lege. 50. Taur. nu. 61. licet contrarium teneat Faber. in princip. num. 8. Institut. quibus alien. licet vel non. Imol. in. l. cum vir, num. 9. ff. de vsucapion. & in capite cum contingat num. 20. de iure iurando. Nam cum talis emptor possit aliquo casu dominus fieri, vt in dicta. l. cum vir, non omnino est in mala fide, quemadmodum & ille, qui scienter rem emit subiectam restitutioni, nam neq; is pretium amittet. l. fin. §. fin. C. cōmunia delegat. potest enim aliquo casu defecta, scilicet, conditione

Emptor rei dotalis potest rem retinere, donec pretiū ei dissoluatur.

legati dominus fieri, vt in. d. l. fin. §. fin autem auaritie
l. fundum. ff. de condit. & demonstrat.

18 Vnde siue maioratus facta alienatione deuoluatur ad coronam, siue sequens statim admittatur in casu alienationis, existimarem emptorem recursum habiturum contra venditorem, iux. ea, quæ diximus, licet regulariter, quando res alienatur cōtra legis prohibitionem, & ematur ab emptore sciente, pretium rei applicetur fisco, vt in dicta lege quemadmodum, & in lege. 1. C. de prædijs decurion. i. ege final. C. de litigiosis.

19 Et ratio est, quia malæ fidei possessor est, qui contra legem mercatur, ex. d. l. quemadmodum, & tenet glos. in cap. 1. de prohibita sc̄ud. alienat. per Fœder. Imol. in. d. l. cum vir num. 7. ff. de vsucapion. & sequitur ord. lib. 4. tit. 45. & ideo applicatur pretium redemptioni captiuorum ex ord. lib. 3. tit. 30. quod de iure communi verum esse probat Card. in Clement. 1. de rebus Eccles.

20 In re autem Ecclesiæ prohibita alienari, pretium applicabitur Ecclesiæ, cum eius fauore fiat prohibitio in. l. iubemus nulli. §. 1. C. de sacros. Eccles. Bart. in. d. quemadmodum. At quando prohibitio fit fauore publico, applicatur fisco, & ita intelliges text. in. l. 3. C. de fundis limitrophis lib. 11. licet enim referuet actionem emptori cōtra venditorem, non tamen negat, quin pretium debeat ad fiscum pertinere.

21 **V L T E R I V S** aduertendum est, ea, quæ notauimus in alienatione annonæ regiæ, vt nullo modo possit alienari ex ord. lib. 2. tit. 17. §. 2. habere locum in alienatione voluntaria; Secus verò in alienatione necessaria,

necessaria, vt latius scribam in. l. quemadmodum infra de agricolis, & cens. hoc lib.

22 **V L T I M O** obseruandum est, quod licet donata per Principem alicui pro se, & descendentes possint infiscari ad vitam delinquentis, vt notatur in. l. Staius Florus. §. fin. ff. de iure fisci. Tamen si donata sint pro annonæ, id est, in alimoniam, cum hæc contineant eandem causam alimentorum (vt supra dixi) & relicta, vel obligatio alimentorum præstandorum non egrediatur personam alimentarij. l. cum ij. ff. de transactionibus. l. is cui. ff. de aliment. & cibarij. Legat. propterea nec in fiscum per publicationem bonorum trāsibunt, etiam viuente alimentario, sed apud eum permanebunt, quia sic damnatus est capax alimentorū. d. l. is cui, & l. feruis. ff. eodem tit. l. in metallum. ff. de ijs, quæ pro non scriptis habentur. & in terminis ita decidit Salicet, in. l. si ademptis. C. de sententiam passis, Alber. in. 3. part. stat. quæst. 11. Aegid. Bossius in titulo de publication. bonor. nu. 72. vbi refert ita fuisse decisum, & sensit Bald. in. l. corruptionem ad fin. C. de vsufructu, sequutus est Borgninus in tractat. de vsufructu num. 238. vbi tamen post Francisc. Marcū decis. 833. in. 1. p. limitat quando alimenta debentur ratione vsufructus, nam extincto vsufructu in persona vsufructuarij extingueretur quoq; ius alimentorum, quod vsufructui inerat, resoluit Anton. Peregrin. de iuribus fisci lib. 5. tit. 1. nu. 123.

Annoræ non confiscantur.

S Y M M A

Pretium, quando applicetur fisco.

Intellectus. l. 3. C. de fund. limitroph. lib. 11.

S V M M A R I A E X X I I. notabili.

- 1 *Si sint duo coniuncti in concessione annonæ, veluti duo coniuges, socij, fratresve, eorum altero descendente res integra pro indiviso pertinebit ad alterum, non ad fiscum.*
- 2 *Intellectus. l. vnica. C. si liberalitatis Imperial. socius sine hærede decesserit.*
- 3 *Casus satis notabilis proponitur.*
- 4 *Non consideratur media persona, sed prima, à qua beneficium emanauit.*
- 5 *Ius accrescendi non datur in portione non agnita.*
- 6 *Ius substitutionis non transmittitur ad hæredes.*
- 7 *Quando ius accrescendi est vnitum cum iure substitutionis bene transmittitur ad hæredes.*
Intellectus. l. qui patri. ff. de acquir. hered.

NOTABILE. XII.

EL hæreditatis merito.

1 Habet tex. iste, quòd emolumèta annonæ iam decursa possunt transfire ad hæredes ex testamento, vel ab intestato, vt supra explicauimus in schol. 9. vbi diximus annonam ipsam principalem non transfire. Quod tamen vltimo loco intelligendum est, nisi in eius concessione, liberali beneficio, & principali mercede à Rege gratuito facta, sint duo cõiuncti, veluti duo coniuges, socij,

socij, fratresuè simul nominati; nam tunc proculdubio eorum altero descendente (non obstante quòd regulariter annona morte accipientis regulariter extinguatur) res integra hoc casu pro indiviso pertinebit ad alterum, non ad fiscum, ex text. notabili in. l. vnica. C. si liberalitatis imperial. socius sine hærede decesserit, iunct. glos. quæ ibi ita elegãter prosequitur, & obseruat Ant. Peregrin. de iuribus fisci, lib. 1. tit. 2. num. 103.

2 Et licet ille textus loquatur in Imperatore: in Rege tamen, & Principe etiam locum habebit secundum ea, quæ scripsimus in nostris commentarijs legis cum oportet. vlt. part. num. 185. Deniq; si annona Regia gratiosa, & gratuita sit duobus simul donata, morte vnus eius pars non fisco, sed consocio applicabitur.

3 Vt iam ex ijs obseruandum sit in casu proposito satis notabili, de quo fui aliquando consultus facile posse de iure respondi. Nam serenissimus Rex Sebastianus optimus meritorum remunerator annonam concessit Titio gratuitam cum facultate disponendi pro duabus vitis, quas nominasset, vel non. Titius ex facultate Regia fratrem, & vnicum filium suum impuberem cohæredes, & tanquam socios simul, & coniunctim instituit in Regia annona, eiq; fratrem dictum pupillariter substituit, moritur frater iam à pupillo adita patris hæreditate: Deinde impubes antequàm decimum quartum annum attingeret. Quæstionis est, an ad matrem eius legitimam successorem pupilli pars annonæ, an verò ad fratris hæredes annona integra pertineret.

Intellectus
l. vn. C. si
liberal. im
perial. so-
cius sine
hæred.

Non confi-
deratur
media per
soam, sed
prima a
qua bene-
ficiū ema-
nauit.

4 Mouet dubitatio, quia frater, & pupillus duo so-
cij in liberalitate Regia sunt coniuncti, nec enim at-
tenditur media illa persona patris testatoris, se-
Regis, à quo emanauit. l. si cū dotem. ff. ad. l. falcid.
l. 3. ff. de interd. & releg. l. vnum ex familia. §. sed
& si fundum. ff. de legat. 2. Ergo in eo procedet tex.
in. d. l. vnica. C. si liberal. imperial. lib. 10. vt pupillo
absq; hærede scripto descendente ad socium, vel
eius hæredes integra liberalitas spectaret.

Ius substi-
utionis
non trans-
mittitur.

5 In contrarium tamē sunt plura & efficacissima
fundamēta: hæredes, scilicet fratris coniuncti, nullo
iure posse admitti. Nec ex iure transmissionis, quia
hæreditas non adita non transmittitur. l. vnica. §. in
nouissimo. C. de caduc. tolled. l. quoniam sororem.
C. de iure deliberand. cum alijs. Nec etiam iure substi-
utionis, quia illud non transit ad hæredes cū sit
personale, ex Bart. in. l. 1. ff. de vulgar. & pupillar.
l. sed & si plures. l. si plures. l. qui liberis. §. hæc verba.
ff. de vulgari. l. si ex pluribus. ff. de suis & legitim.

Ius accres-
cendi non
datur in
portione
nō agnata.

hæred. Nec etiam ex iure accrescēdi, quia in portio-
ne non agnata non datur ius accrescēdi. l. si minor. ff.
de acquir. hæred. tradūt omnes in. l. vnica. C. quando
non petent. partes petent. accresc.

Intellectus.
l. qui patri
ff. de acq.
hæred.

6 Sed ijs minimè refragantibus propositam quæ-
stionem vnicum & singulare Iureconsulti Neratij
responsum decidere videtur in hæc verba: *Qui patri
hæres extitit, si idem filio impuberi substitutus est, non po-
test hæreditatem eius prætermittere: quod sic accipiendum
est etiam si viuo pupillo mortuus erit; deinde pupillus impu-
bes decesserit. Nam is qui hæres extitit, pupillo quoq; hæres
necessarius erit. Nam & si ipsum inuitum obligat coniungi*

eam

*eam paternæ hereditati, & accrescendi iure eam acquiri
cuicunq; patris hæredi existimandum est.* Per quem text.
ibi Bart. agnouit, quòd quando ius accrescendi est
vnitum cum iure substitutionis transit ad hæredes:
fortiora enim sunt duo vincula, quam vnum & plura
collecta inuāt, quæ si collecta non essent, non iuu-
rent, explicat Dionysius Gotifredus vnico verbo in
scholijs ad illam legem. Salicet. & Albericus in. l.
quidam elogio. C. de iure deliberad. Et his sit satis,
nec enim scribendi vllus est finis.

Lex Prima. C. de annon. ciui- libus lib. vnd. Imperator Theodosius.

Annonas publicas, non tam ti-
tulis dignitatum, quàm sin-
gularum virorū meritis at-
tributas diui Constantini a
liberalitate iatis claruit: ideo
que nihil ex ijs b scholarum
nomine vendicetur: sed pro
vniuscuiusque merito, quæ
sunt concessa seruentur: vt quicunq; perceptarum
annonarum emolumenta, vel in hæredes propios
iure sanguinis c transfuderunt, vel in extraneos
distractionis titulo transcripserunt, maneat quòd

gestum. & est, vel hereditatis merito, vel alienationis arbitrio.

GLOSSÆ ACCVR.

Annonas Constantini, arg. contra insufficientes DD. ut etiam scholares optimi facilius aduocentur. Ex ijs annonis scholarū, scilicet, si nihil meruerunt, vel dic quod sua schola, vel vniuersitas hæc non reuocet.

c Sanguinis, vel etiam nõ iure sanguinis, ut statim colligitur.

d Gestum, hic de iam perceptis, sic in usufr. ut. ff. de usufr. l. defuncta, & facit supra de inoffic. testam. l. omnimodo. §. fin. & de colle. illici. & infra de silent. l. fin. & de erog. milit. anno. l. in his. & qui milit. non poss. l. 5. §. fin. quæ faciunt ut mortuo militante aliquid ad heredem defuncti transeat. Item arg. quod idem sit in præbenda Clerici iam percepta.

DESCRIP TIO AMÆ- nitatis Aranjoes suauissimi Hispaniarum Regis horti.

Quæ Tagus Oceanū tacitè petit amne refo, Aurifluusq; suo gurgite voluit aquas: Est locus irriguam vitrei propè fluminis vndam, Rex vbi lætatur Maximus Hesperix, Hunc tenera finxisse manu studiosa voluptas Dicitur, hinc sedem guardia læta tenent: Ingenium Natura suum miratur in illo, Mirata in reliquis ingeniosa fuit: Hinc se se, & pariter naturæ ars æmula vincit, Hoc opus ingenij non putat esse sui, Hinc fugit Aethneis armata caloribus æstas, Hinc procul est rigido frigida bruma gelu: Miria sed teneri posuere cubilia soles, Queis gremium tepido verè relaxat humus: Hinc Ver florigeris redemitum tempora fertis Gaudet odoratas fonte lauare comas: Hinc colit, hinc necit vario de flore coronas, Hinc choreas ducit gratia mixta iocis: Hinc placidis Zephyrus se librat in aère pennis, Lenis & auratum temperat aura diem: Hinc pulchræ florent violæ, roseiq; hyacinti, Hinc florent multis lylia mixta rosis: Languentes nullæ pallefcunt arbore frondes Nullaq; Riphæo frigore cœsa cadit: Florida perpetuò iucundi temporis æstas Arridet, placido cuncta tenore fluunt:

Gramina non metuunt calidos surgentia soles,
 Et gelidas mollis non timet herba niues,
 Squalida non condunt ferrugine nubila cœlum,
 Nec grauis effusis decidit imber aquis,
 Non coniurati perturbant æthera fratres,
 Aduersa nunquam prælia fronte gerunt:
 Hic præceps nihil audet Hyems, nimbisq; fugatis
 Ingrêditur cœlo clarior orta dies:
 Erumpunt læti flores, & rore trementes,
 Sublucet dubius rure virente color.
 Pingua vitali grandescere semina succo
 Aspicias, grauida surgere gramen humo.
 Vineæ rure bono generosæ fertilis vix
 Pampineis vestit se benè culta comis:
 Hic noua de grauido turgescit palmite gemma.
 Cum se purpureo vere remittit humus,
 Inde racemiferis vites se frondibus ornant,
 Gramineumq; fouet iam noua vitis humum:
 Florida Bacheo pubescit vinea foetu,
 Vnde suo Autumnus tempore vina feret;
 Illæ etiam vites platanos, vlmosq; maritant,
 Vitibus vt petulans incubet vmbra suis.
 Colle sub aprico floret lætissimus hortus,
 Quem matutino despiscit ore iubar,
 Hortus odoratis latè defundit odorem
 Floribus, est multo lumine pictus ager:
 Vt tellus flores terrestria sydera fundit,
 Ante oculos passim gemmeus ardet odor:
 Amplum frondosam vasto cum gurgite turrim
 In medio positam continet æquor aquæ,
 Vndiq; bis quatuor circumbellare tremes

Aspicias

Aspicias (mirum est hoc opus ingenij)
 Atq; vt tormentis turrim vehementibus altam
 Irruit in medio quæq; triremis aquis,
 Turris & ipsa petit multis quamcunq; triremem
 Vndis, vt petitur, sic perit ipsa rates:
 Parte alia Neptunus adest regnator aquarum,
 Manens è toto corpore corpus aquis;
 Apparent primi admissio sub limine Patres,
 Cunctis scisuris corporis vnda ruit:
 Depictus varjis Reginæ fructibus Arcus
 Dat requiem, & leni murmure riuus erat:
 Illudens pedibus locus est aspergine multa
 Humidus eximio defelientis aquæ,
 Complures stagnat longo volumine pisces
 Inclusosq; dolo comprimit vna lacus,
 Illaq; tot varijs, tot piscibus vnda natatur,
 Quot Tagus ex toto feruidus amne trahit:
 Hic Troia, hic Cretensis adest laberintius error.
 Floret odoratis terra benigna rosis:
 Arborei crescentis equi, ceruiq; videbis
 Effigiem ex myrto: pictaq; fronde virent.
 Candida Leucothoe, fulgentia lumina caltæ,
 Ros maris, & violæ, lyliæq; alba micant:
 Nascitur hic stercas, nec non & candida scylla,
 Melophilum, asplinum, trifoliumq; viret:
 Dulcis odoriferas prætexit amarachus vmbas,
 Ocyra, samplicum florida iactat humus:
 Ceutarea nitent vario perfusa colore,
 Hic Amaranthe tenes, hic Hyacinte locum:
 Hæc quoq; te nitido exornant Narcisse rubore:
 Iri tuas nitidas spargis odore comas

Hic

Hic quoq; gramineæ nascuntur in ordine frondes,
 Lotus, & huic similis tu Melilotus ades.
 Hic rosa verè nouo gemmantia lumina promit,
 Gemma colorato murice tineta rubet,
 Terra parens gaudet varios induta colores,
 Flore suum exornat versicolore caput,
 Sæpè ego digestos volui numerare colores,
 Nec potui, numero copia maior erat,
 Plurima odorifero splendent gariophila flore
 Floret, & in summo fertilis herba solo,
 Proueniunt menthæ serpentina gramina tortæ.
 Hic viridiq; apio florida crispata humus:
 Rosida cum primùm percussa Aurora pruina est,
 Et nitidæ radijs intepuere comæ,
 Protinus accedunt Charites, ne cunctiq; coronas,
 Sertaq; Regales implicitura comas:
 Tot fulgent illic, quot habet Natura colores,
 Pictaq; dissimili flore nitescit humus.
 Nec tot in arboribus quatiuntur flamine frondes,
 Nec tot in æstiuæ sidera nocte micant:
 Nectot ad Oceani rapidæ vertuntur arenæ
 Littora, quot flores parturit almus ager;
 Quocunq; aspicias, offendunt lumina flores,
 Nec tot sufficient lumina luminibus.
 Non tam fulgenter consurgit Lucifer ortus,
 Quam nitido cultum fulget odore solum,
 Non hominum fabricata manu, sed pumice viuo
 Antraq; pendenti fornice curua patent,
 In medio tenui fons lucidissimus vnda
 Viuit, & in saxo venna perennis aquæ,
 Difluit in certo lapidosus murmure riuus,

Et

Et saliente leuis garrulitate fugit:
 Inde coloratis sulco gemmante lapillis
 Labitur, & querulo murmure findit humum:
 Aspirat Zephyrus, crispantur leniter vndæ,
 Et trepidant tremulo per fata læta sono,
 Detinet hospitij volucres frondentibus arbos,
 Texit & umbrosas fronde virente comas:
 Interea liquidum concentibus aëra mulcent,
 Et tenui fundunt gutture carmen aues:
 Sed quia iucundo blanditur carmine somnus,
 Defessum liceat deposuisse caput.

DE CELEBERRIMO

*Scoriali ædificio, eiusq;
 fundatore.*

P Rinceps Iliacæ fundator Dardanus arcis,
 Aeternum Iliaca nomen ab arce tulit:
 Absumi Argolicis potuerunt Pergama flamis,
 Gloria Neptuno post fera busta virer,
 Romulus armiger statuit, qui mœnia Romæ,
 Indigetes socius fertur adisse deos,
 Auctorem celebrant Patauinæ Antenora pinnae,
 Sculptaq; in extinctis stant monumenta notis.
 Nec Satus Aenea quod mœnia duxerit Albæ
 Ascanius merita nunc sine laude iacet.
 Nec Prænestinæ molitor Ceculus vrbs,
 Nomina habet longa deperitura die,

Q

Viuit

INTER ORBIS QUÆ

Dicuntur miracula Scorialia adificium numeratur.

Quondā orbis totus cecinit spectacula septē,
 Singula diuinæ credita laudis opus:
 Pyramidum moles tangebant vertice Olympum,
 Quæ tulit immensum Memphis in astra caput.
 Tellure in Pharia educi noua machina visa,
 Direxit vastas ars Ptolomea rates:
 Lata duos Babylon vidit per mœnia currus,
 Vtq; rotas neuter stringeret alterius:
 Expensis Asiæ totius sacra Dianæ
 Temppla plagæ superæ sunt imitata domus,
 Ausonij tumulum Caria obstupescata Tyranni
 Irrisit vasto, quidquid in orbe fuit.
 Vastæ molis erat Rodij, qui tecta Colossus
 Despiciens proprius sydera vidit humo:
 Ipse sui obstupuit miratus Sculptor honoris,
 Eleo finxit qui simulachra Ioui,
 Hæc coluit septem, qui non Scorialia vidit
 Mœnia, quæ ista modo iam videt, octo canat.

F I N I S.

Viuit & Amphion circum qui mœnia Thebis
 Addidit, extingui publica saxa vetant:
 Nicopolis domito deductum nomen ab hoste,
 Augusti seruat clara trophea sui:
 Cum primùm AEtolos Tydides conderet Arpos,
 Hinc æterna mihi gloria (dixit) erit:
 Dixit & ille Capix, Capuæ qui mœnia fecit,
 Conditor est voti compos vterq; sui.
 Celsa Paretonijs olim posuisse colonis
 Fertur Alexander tecta, decusq; manet.
 Et qui Pallantis proau de nomine muros
 Fundauere, decus, quod meruere, tenent:
 Quæ Phario quondam statuit Basiris in agro
 Mœnia Busirim non perijsse sinunt.
 Parua Philotecte memorare Pestilia nomen
 Fertur, & auctori præmia ferre suo:
 Aeternum posita Chartagine viuit Elisa,
 Magnus ab exiguo munere partus honos:
 Nunc etiam Danaës seruat decus Ardea saxis,
 Impressum antiquis, si qua ruina manet,
 Fœmineum iactant Ephesi quoq; mœnia nomen,
 Mœnia Amazonæa constabilita manu.
 Quæ posuit Princeps Babylona Semiramis urbem,
 Post cineres etiam non peritura viger:
 Deniq; turritas quisquis circumdedit vrbes,
 Illius haud vlla est fama terenda mora:
 Vt reliquas superant Scorialia mœnia sedes,
 Sic Philippe tibi gloria maior erit.

INTER

M A D R I T I
Apud Petrum Madrigal,

---

1 5 9 1.